

Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit Ky:n suunnittelema

PAIKKATIETOKESKUS

Toimitalon tarina
ja käyttötarkoituksen muutoksen konseptisuunnitelma

DIPLOMITYÖ

Arkkitehtuurin yksikkö

Toini Seppälä

Oulun yliopisto

2023

Diplomityö

Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit Ky:n suunnittelema

Paikkatietokeskus

Toimitalon tarina ja käyttötarkoituksen muutoksen konseptisuunnitelma

Oulun yliopisto

Arkkitehtuurin yksikkö

Tekijä

Toini Seppälä

Tilaja

Senaatti-kiinteistöt, Selja Flink

Päiväys

Toukokuu 2023

Sivumäärä

151

Ohjaaja

Anu Soikkeli

TIIVISTELMÄ

Diplomityön aiheena on tarkastella Senaatti-kiinteistöjen omistamaa Maanmittauslaitoksen Paikkatietokeskuksen (Finnish Geospatial Research Institute FGI) vuonna 1995 valmistunutta toimitaloa, Paikkatietokeskusta (ent. Geodeettinen laitos) ja pohtia rakennukselle uutta käyttötarkoitusta. Rakennuksen suunnittelivat Gullichsen Kairamo Vormala (GKV) Arkkitehdit ky, pääsuunnittelijoina Timo Vormala sekä Maaret Pesonen, ja sisustussuunnittelusta vastasi Aulikki Jylhä. Rakennus edustaa vahvasti suunnittelijoidensa arkkitehtonista tyyliä. Paikkatietokeskus jäi tyhjilleen vuoden 2022 alkupuolella, eikä sillä nykyisin ole käyttöä. Se sijaitsee Kirkkonummen Masalassa alueella, jolle kohdistuvassa kaavaehdotuksessa rakennusta suunnitellaan purettavaksi ja sen tilalle kaavaillaan asuinrakennuksia.

Diplomityö rakentuu Paikkatietokeskuksen rakennushistorian taustoittamisesta, uuden käyttötarkoituksen ideoinnista sekä modernin rakennuksen elinkaaren pohtimisesta. Työn alkupuolella tarkastellaan Paikkatietokeskuksen taustaa ja historiaa sekä GKV Arkkitehdit ky:n arkkitehtuuria ja sen ominaispiirteitä. Työn keskivaiheilla keskitytään Paikkatietokeskuksen arkkitehtuuriin ja työn loppupuolella tarkastellaan hypoteettisesta näkökulmasta rakennukselle uutta käyttötarkoitusta sen säilyessä osana uutta asuinaluetta. Millaiseen käyttöön rakennus soveltuisi, kun alkuperäinen käyttötarkoitus on hyvin erityinen? Työssä pohditaan konseptimaisesti erilaisia käyttötarkoituksia, mutta tarkastellaan tarkemmin Paikkatietokeskuksen toimimista osittain päiväkotina. Lopuksi Paikkatietokeskuksen

arkkitehtuurin ja purku-uhan kautta pohditaan modernin rakennuksen elinkaarta sekä korjaamiseen liittyviä haasteita.

Tavoitteena diplomityössä on ollut esitellä rakennus ja sen arkkitehtuuri sekä määrittää rakennuksen arvot. Lisäksi konseptisuunnitelman avulla tavoitteena on ollut osoittaa, että korjaustarpeista ja -haasteista huolimatta rakennuksella olisi edellytykset tarjota tilat toisenlaiselle käyttötarkoitukselle purkamisen sijaan. Rakennus ei täytä aikaan perustuvia suojelukriteerejä, mutta on arkkitehtonisen tyyliinsä sekä hiilijalanjäljen näkökulmasta erityisen nuori purettavaksi.

Avainsanat:

Rakennussuojelu, korjausrakentaminen, arvottaminen, purkaminen

The master's thesis

Finnish Geospatial Research Institute building by Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit Ky
The story of the office building and a concept level plan transforming the original function

University of Oulu
Oulu school of Architecture

Author

Toini Seppälä

Client

Senaatti-kiinteistöt, Selja Flink

Date

May 2023

Number of pages

151

Supervisor

Anu Soikkeli

ABSTRACT

This master's thesis researches the Finnish Geospatial Research Institute (FGI) building (former Geological Institute building) and suggests a new function for the building on a concept level. The FGI research and office building of the National Land survey of Finland is owned by Senat properties and was built in 1995. The building was designed by Gullichsen Kairamo Vormala (GKV) Arkkitehdit ky, with Timo Vormala and Maaret Pesonen as principal architects. Aulikki Jylhä was responsible for interior design. The architecture of the building strongly represents the designers' architectural style. At the beginning of the year 2022, the Geospatial research building emptied of employees and it hasn't been used since. The location of the building is in Masala, Kirkkonummi, and a new town plan is in process for the location. Land-use planning proposes housing to replace the FGI building.

The master's thesis consists of research of the background of the Geospatial research building, ideas for a new function of use, and reflection on the life cycle of the modern building. The first part focuses on studying the background and the history of the FGI building in addition to studying the architecture and characteristics of the GKV Arkkitehdit ky firm. The focus in the middle part is to study the architecture of the FGI building. The thesis later focuses on a hypothetical point of view for the new function for the building as a part of the new housing area. What kind of use could be applied to the building when the former use has been so unique? Various ways to change the function of the building are considered in the thesis on a concept level, but the fo-

cal point proposes the building partially function as a day-care centre. The end of the thesis is about the life cycle of a modern building and about the challenges of renovating modern architecture.

The target for the thesis has been to present the building, its architecture and define its values. In addition, the concept plan is made to show that even if there are many needs and challenges renovating the building, it has potential to offer space for new functions and the building could have a different future to being demolished. The building doesn't meet the age related criteria of protection but from an architectural and environmental point of view it is remarkably young to be demolished.

Keywords:

Building preservation, renovation, valuation, demolition

Sisältö	
TIIVISTELMÄ	5
ABSTRACT	7
1 ALUKSI	11
1.1 Johdanto	13
1.2 Modernismi ja moderni arkkitehtuuri	16
2 PAIKKATIENTOKESKUKSEN HISTORIAKATSAUS	19
2.1 Geodeettisesta laitoksesta Paikkatietokeskukseksi	20
2.2 Oma toimitalo Masalaan	23
3 SUUNNITTELIJAT	25
3.1 Arkkitehtitoimisto Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky	27
3.2 Toimiston tyypillinen arkkitehtoninen ilmaisu	31
4 SIJAINTI JA ALUEEN HISTORIAA	35
4.1 Sijainti	36
4.2 Masala - kylä Kirkkonummella	38
4.3 Paikkatietokeskus Masalassa	40
5 NYKYTILANNE JA TULEVAISUUS	45
5.1 Kaava	46
5.2 Aluesuunnitelma	47
6 RAKENNUS	51
6.1 Suunnittelu- ja rakennusvaihe	55
6.2 Rakennuksen arkkitehtuuri	56
6.2.1 Julkisivut	58
6.2.2 Sisätilat	65
6.2.3 Varaus laajennukselle ja asuinrakennus	94
6.2.4 Muutokset ja nykytila	96
6.3 Arvottaminen	98
6.4 Suojelu	101

7 KONSEPTISUUNNITELMA	103
7.1 Käyttötarkoituksen muuttaminen	104
7.2 Paikkatietokeskuksen käyttötarkoituksen muuttaminen	104
7.2.1 Rakennuksen jakaminen osiin eri tilakokonaisuuksiksi	108
7.2.2 Ajatuksia uudesta käyttötarkoituksesta	111
8 MODERNIN RAKENNUKSEN ELINKAARI	127
8.1 Paikkatietokeskuksen elinkaaren pää	128
8.2 Näkökulmia elinkaaren pidentämiseen	128
8.3 Elinkaaren päässä	130
8.4 Nyt ja tulevaisuus, mitä tehdä toisin?	130
9. LOPUKSI	133
9.1 Päätelmät	134
KIITOKSET	139
LÄHTEET	142
KUVALÄHTEET	148

Diplomityössä käytettyjen kuvien lähteet on luetteloitu julkaisun lopussa. Kuvatekstien yhteydessä on käytetty seuraavia lyhenteitä:

AM- Arkkitehtuurimuseon arkisto
 KK- Kullervo Kuusela
 KRA- Kirkkonummen rakennusvalvonnan arkisto
 MH - Mika Huisman/Decopic
 MV- Museovirasto
 P- Pietinen
 SR - Simo Rista
 SS - Susanne Salin
 TH - Timo Hämäläinen
 TS - Toini Seppälä
 TV- Timo Vormala
 VN - Voitto Niemelä

1 ALUKSI

Kuva 1. Geodeettinen laitos kuvattuna 1990-luvulla.
AM, VN

1.1 Johdanto

Paikkatietokeskus (ent. Geodeettinen laitos) on Maanmittauslaitoksen Paikkatietokeskuksen FGI (Finnish Geospatial Research institute) vuonna 1995 valmistunut toimitalo. Tässä diplomityössä Paikkatietokeskus tarkoittaa kyseistä rakennusta ja Paikkatietokeskus FGI Maanmittauslaitoksen tutkimuslaitosta. Rakennus sijaitsee Kirkkonummen Masalassa ja on Senaatti-kiinteistöjen omistuksessa.

Paikkatietokeskuksen suunnittelivat Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky, pääsuunnittelijoina Timo Vormala sekä Maaret Pesonen, ja sisustus suunnittelusta vastasi Aulikki Jylhä. Rakennuksessa on vahvasti GKV Arkkitehdit ky:n arkkitehtuurin tunnusomaisia piirteitä, joista se on helposti tunnistettavissa heidän työkseen.¹ Tässä diplomityössä toimistosta käytetään epävirallista lyhennettä GKV Arkkitehdit ky. Paikkatietokeskus suunniteltiin arkkitehtonisesti edustavaksi ja tasokkaaksi tutkimuslaitokseksi.²

Rakennus on ollut ehdolla Euroopan unionin nykyarkkitehtuuripalkinnon, Mies Van Der Rohe-palkinnon saajaksi vuonna 1996. Palkinnon taustalla on ollut ajatus palkita eurooppalaisen arkkitehtuurin huippuosaamista. Sen tavoitteena ovat laadun merkityksen ymmärtäminen ja edistäminen sekä arkkitehtuurin moninaisen merkityksellisyyden tarkastelu muun muassa sosiaalisista, taloudellisista, kulttuurisista ja esteettisistä näkökulmista. Palkinnosta tuli Euroopan unionin virallinen palkinto vuonna 2001.

1 Arkkitehti 5-6/1997, s. 82.
2 Karlsson, Kristina 2014.

Paikkatietokeskuksesta (Geodeettinen laitos) on julkaistu artikkeli Arkkitehti-lehdessä vuonna 1997.³ Julkaisussa arkkitehti Maaret Pesonen kuvailee rakennuksen arkkitehtuuria, jota esitellään useiden Voitto Niemelän ja Simo Ristan valokuvien kautta.

Paikkatietokeskus on säilyttänyt lyhyen historian- ja ajan alkuperäisen käyttötarkoituksensa ja pieniä muutoksia lukuun ottamatta sen arkkitehtuuri on säilynyt hyvin.⁴ Rakennus jäi tyhjilleen Paikkatietokeskuksen FGI työntekijöiden muutettua uusiin tiloihin Espoon Otaniemeen vuoden 2022 alkupuolella, jonka jälkeen rakennuksella ei ole ollut käyttöä.⁵ Paikkatietokeskus sijaitsee Masalan Suvimäen alueella, jolle kohdistuvassa kaavaehdotuksessa aluetta suunnitellaan asuinalueeksi. Myös rakennuksen paikalle ehdotetaan asuinrakentamista, mikä tarkoittaisi rakennuksen purkamista.⁶

Diplomityö rakentuu Paikkatietokeskuksen rakennushistorian taustoittamisesta, uuden käyttötarkoituksen ideoinnista sekä modernin rakennuksen elinkaaren pohtimisesta. Työn alkupuolella tarkastellaan Paikkatietokeskuksen taustaa ja historiaa sekä GKV Arkkitehdit ky:n arkkitehtuuria ja sen ominaispiirteitä. Työn keskivaiheilla keskitytään Paikkatietokeskuksen arkkitehtuuriin ja työn loppupuolella tarkastellaan hypoteettisesta näkökulmasta rakennukselle uutta käyttötarkoitusta sen säilyessä osana uutta asuinalueetta. Minkälaiseen käyttöön ra-

3 EUMiesaward, The Finnish Geodetic Institute; Arkkitehtilehti 5-6/1997.
4 Tiainen, Paula 2023.
5 Maanmittauslaitos, 27.4.2022; Flink, Selja 2022.
6 Suvimäki ja Majvik, asemakaavan selostus, 17.6.2021.

kennus soveltuisi, kun alkuperäinen käyttötarkoitus on hyvin erityinen? Lopuksi Paikkatietokeskuksen arkkitehtuurin ja purku-uhan kautta pohditaan modernin rakennuksen elinkaarta sekä korjaamiseen liittyviä haasteita.

Sain diplomityön aiheen Senaatti-kiinteistöiltä rakennuksen purkukartoituksen alkaessa. Innostuin aiheesta, sillä tunnistin rakennuksen GKV arkkitehdit ky:n suunnittelemaksi heidän vahvan arkkitehtonisen ilmaisun ansiosta. Vaikka heidän arkkitehtuurinsa ei ollut minulle erityisen tuttua, tiesin, että kyseessä on aikakautenaan menestyneiden arkkitehtien työ. Minulle heräsi syvä kiinnostus ymmärtää, mitkä tekijät ovat niin voimakkaita, että GKV Arkkitehdit ky:n suunnittelema näin nuori rakennus on joutunut purku-uhan alle.

Suomessa suurin osa rakennuskannasta on ylipäättään iältään hyvin nuorta. Yli 80 prosenttia rakennuksista on tehty viimeisen 70 vuoden aikana.⁷ Alle 30-vuotias Paikkatietokeskus on siis iältään erityisen nuori. Paikkatietokeskus on modernin rakennuksen lisäksi modernistinen rakennus. Sen lisäksi, että rakennus sijoittuu ajallisesti modernin arkkitehtuurin aikakauteen, tyyliltään rakennus edustaa modernismia.⁸

Kuva 2. Paikkatietokeskuksen toisen kerroksen aulasta avautuu hieno näkymä pääsisäänkäynnin kautta metsäseen ympäristöön. TS 2023

7 Museovirasto: Rakennettu hyvinvointi.

8 Tiainen, Paula 2023; Makkonen, Leena 2012, s.4.

Diplomityöni sijoittuu tutkimus- ja suunnitelmapainotteisten töiden välille. Jotta käyttötarkoituksen muutoksen suunnitteluun olisi perusteita, työssä on ollut tärkeää taustoittaa rakennuksen historiaa sekä arkkitehtuuria ja ymmärtää purkamiskartoitukseen johtaneita syitä.

Tavoitteena tässä työssä on ollut määrittää rakennuksen arvoja ja tutkia, että korjaustarpeista ja -haasteista huolimatta rakennuksella olisi edellytykset tarjota tilat toisenlaiselle käyttötarkoitukselle purkamisen sijaan. Suunnitelmassa ei mennä konseptitasoa syvemmälle, sillä rakennus todennäköisesti puretaan.

Päysin lyhyesti vierailemaan rakennuksessa kesällä 2022 ja keväällä 2023. Muuten olen tarkastellut rakennusta valokuvista ja alkuperäisistä piirustuksista. On ollut erityistä päästä vierailemaan Paikkatietokeskuksessa kahteen kertaan. Rakennusten arkkitehtuuria voi tarkastella piirustuksista ja valokuvista, mutta vaikuttavimmillaan arkkitehtuuri on paikan päällä koettuna.

Tärkeää lähdemateriaalia olen saanut Kirkkonummen kunnanarkkitehtien kautta. Lisäksi merkittävinä lähteinä työssä ovat olleet eri asiantuntijoiden haastattelut. Tilaajan edustaja arkkitehti Selja Flink sekä arkkitehti Simo Freese jakoivat erityistä osaamistaan ja tietouttaan muun muassa modernin korjaamisen haasteista.

Haastatteluista haluan erityisesti mainita arkkitehti Timo Vormalan tapaamisen syksyllä 2022. Pari vuotta sitten eläköitynyt 80-vuotias Vormala jakoi ajatuksiaan Paikkatietokeskuksesta, sekä ylipää-

tään arkkitehtuurista kotonaan, Helsingin Ruoholahdessa, itse suunnittelemassaan asunnossaan. Vormalalta sain paljon ainutlaatuista historiatietoa Paikkatietokeskuksen suunnittelun lähtökohdista ja rakennuksen arkkitehtuurista.

Talvella 2023 valmistuneessa rakennushistoriaselvityksessä Paikkatietokeskusta on inventoitu tarkemmin, mistä johtuen tämä diplomityö ei sisällä rakennuksen tilojen tai kunnan inventaariota, eikä työssä tehdä tarkkaa korjaussuunnitelmaa. Työn aihe on rajattu tilaajan toiveiden sekä oman kiinnostukseni mukaan. Oma kiinnostukseni rakennushistorian ja -suojelun näkökulmiin on syntynyt maisterivaiheen syventävissä opinnoissa.

1.2 Modernismi ja moderni arkkitehtuuri

Modernin arkkitehtuurin määrittäminen ei ole yksinkertaista. Usein modernismilla ja modernilla tarkoitetaan samaa. Moderni arkkitehtuuri tarkoittaa pääsääntöisesti rakentamisen aikakausia 1930-luvulta tähän päivään saakka. Toisinaan ajatellaan modernismin päättyneen 1960–1970-luvulle, sillä Suomessa oli lyhyt postmoderni kausi 1970–1980-lukujen taitteessa. Modernia arkkitehtuuria on kuitenkin syntynyt tuon kauden aikana ja sen jälkeen. Lisäksi uutta kulttuuriympäristöä sekä modernia rakennuskantaa syntyy jatkuvasti.⁹

Modernistinen arkkitehtuuri alkoi muodostua 1900-luvun alun vuosikymmeninä, kun ajan ihanteiden kautta arkkitehtuuria ja rakentamista alettiin modernisoida eli uudistaa. Modernistisen arkkitehtuurin tavoitteena oli luoda sellaista uutta arkkitehtuuria, joka ei ottaisi vaikutteita historian tyyleistä. Modernismista muodostui oma tyylinsä omine piirteineen, jossa toistetaan samoja ideoita. Keskeistä oli rakennuksen toiminnallisuus, rakenteellisuus ja terveellisyys. Aiemmin käsityöpohjainen rakentaminen standardisoitui ja rakennustuotannosta muodostui teollista.¹⁰

Arkkitehtuurin koristeaiheet muuttuivat suunnittelussa esimerkiksi pelkistettyyn funktionalismiin. Modernin arkkitehtuurin tavoitteiksi muodostuivat muunneltavuus, kokeellisuus sekä teollinen tuotettavuus, millä oli vaikutuksensa myös rakennustapoi-

hin, kuten valmiisiin rakennuselementteihin ja teollisesti valmistettaviin rakennusosiin.¹¹

1900-luvun alun jälkeen suurin osa Suomen arkkitehtuurista edustaa modernia arkkitehtuuria. Modernismi on Suomessa hyvin tyypillistä ja osittain itsestään selvyys, kun suuri osa rakennuskannasta edustaa sitä. Arkkitehti Henna Helanderin sanoin Suomen arkkitehtuurissa modernismi on erityistä, hienoa ja ainutlaatuista, kun arkirakennuksiin on panostettu ”palatsiarkkitehtuurin” sijaan.¹²

Yksi Suomen tunnetuimmista modernistisista rakennuksista on Aino ja Alvar Aallon Paimion parantola, sairaalarakennus vuodelta 1933.¹³ Rakennuksen arkkitehtuurissa terveellisyys ja toiminnallisuus vietiin pienimpiin detaljeihin saakka. Modernismin piirteet kuten valkoiset julkisivut nauhaikkunoineen sekä vaakasuuntaiset kaiteet korostuvat.

9 Lindh, Tommi 2011, s.139; Jetsonen, Sirkkaliisa 2013, s. 75.

10 Tyvelä, Hanna 6.3.2019.

11 Tyvelä, Hanna 6.3.2019; Vesikansa, Kristo 2021; Sadan vuoden satoa.

12 Niskanen, Aino 2013, s.76; Helander, Henna 2023.

13 Paimio sanatorium.

Kuva 3. Paimion parantolan julkisivun nauhaikkunarivit luovat vaikuttavan perspektiivin. Rakennuksesta avautuu maisema luontoon.
TS 2021

Kuva 4. Paimion parantolan hienopiirteiset, vaakasuuntaiset kaiteet ja niiden muotoilun ”jännitteinen viiva” on inspiroinut muun muassa arkkitehti Timo Vormalaa.
TS 2021

2 PAIKKATIETOKESKUKSEN HISTORIAKATSAUS

2.1 Geodeettisesta laitoksesta Paikkatietokeskukseksi

Geodeettisen laitoksen historia on monivaiheinen. Laitos perustettiin vuonna 1918 pian Suomen itsenäistyttyä ”luomaan tieteellinen ja tarkka perusta maamme kartoitukselle”.¹⁴ Geodeettinen laitos aloitti tehtävänsä pienillä resursseilla, mutta taitoa ja tietoa oli hankittu jo monen vuosisadan ajan. Suomen kartoituksen perusverkon luomisen lisäksi laitos aloitti tutkimuksen mittausten suorittamiseksi. Laitos osti sekä kehitti myös itse mittalaitteita. Useat laitteet osoittavat, miten nopeasti tekniikka kehittyi ja helpotti Geodeettisen laitoksen työtä. Kuvaus ja kartoitustehtävissä 1980- ja 1990-luvuilla erityinen kehitys tapahtui satelliittitekniikassa ja 2000-luvun alussa lasertekniikassa.¹⁵

Geodeettisen laitoksen henkilöstöön on kuulunut useita kunnianhimoisia tutkijoita, joiden ansiosta laitoksen osaaminen ja tunnettuus on kasvanut merkittäväksi. 2000-luvulla laitoksen laajetessa nimi ”Geodeettinen Laitos” ei enää kuvannut laitoksen laajaa toimintaa, mutta nimeä ei haluttu muuttaa sen tunnettavuuden takia. Vuonna 2014 laitos kuitenkin lakkautettiin, minkä jälkeen se on jatkanut toimintaansa vuoden 2015 alusta Maanmittauslaitoksen Paikkatietokeskuksena. Alan tutkijat tuntevat laitoksen lyhenteestään FGI (Finnish Geospatial Institute) ja laitoksen globaalisti laaja osaamisala on arvostettu.¹⁶

Tällä hetkellä Paikkatietokeskuksen (FGI) tehtävänä on tarjota tieteellinen perusta Suomen kartoille, paikkatiedoille ja paikannukselle sekä tutkia ja kehittää paikkatietojen tutkimukseen liittyviä menetelmiä. Lisäksi Paikkatietokeskus (FGI) tekee yhteistyötä useiden eri tahojen, kuten yritysten, yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa.¹⁷

Kuva 5. Maan mittaaminen on vaatinut monenlaisia rakennelmia. Kuvassa geodeettisen laitoksen rakennelma Alppistunturissa. KK 1957

14 Maanmittauslaitos 2018.

15 Maanmittauslaitos 2018.

16 Maanmittauslaitos 2018.

17 Artic Finland.

Kuva 6. Teodoliitteja ja muita maanmittauksessa käytettäviä laitteita Geodeesian laitoksessa Helsingissä. MV, P 1934

< Kuva 7. Paikkatietokeskuksen pääsisäänkäynti. AM

< Kuva 8. Rakennuksen suorakulmainen massoittelu asettuu luontevasti rinnetontille. AM

2.2 Oma toimitalo Masalaan

Geodeettisen laitoksen toiminta kasvoi pitkäaikaisen ylijohhtajan Juhani Kakkurin johtajakaudella (ylijohhtajana 1977–1998), mikä vaikutti uusien työtilojen tarpeeseen.¹⁸ 1990-luvun alussa päätettiin, että laitos saisi oman toimitalon Kirkkonummen Masalaan.¹⁹ Laitoksella ei ollut ollut pysyviä toimiloja aikaisemmin ja Kakkuri kuvasikin Helsingin Sanomien haastattelussa, miten ”tutkimuslaitosta on riepotelu sinne tänne”. Laitos oli työskennellyt muun muassa Helsingin Salmisaareissa Alkolla, minkä jälkeen Helsingissä Sinebrychoffin tiloissa, ja ennen muuttoa uuteen toimitaloon laitos toimi Helsingissä Ilmalan vesitornissa.²⁰

Uusi toimitalo oli merkittävä rakennushanke laitokselle 1990-luvulla. Toinen merkittävä hanke oli 1993 rakennettu painovoimalaboratorio Metsähovin observatorioon.²¹ Toimitalohanke toteutui lamasta huolimatta, sillä se oli edennyt hyvin pitkälle ennen laman alkua ja sillä oli rahoitus valmiina. Vaikka Suomi eli syvää lama-aikaa, rakennuksesta tehtiin arkkitehtonisesti edustava.²²

Rakennushallitus tarjosi suunnittelutehtävän Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit Ky-toimistolle, sillä heillä oli kokemusta isoista projekteista. Aikaisempi suuri rakennushallituksen tilaama Säteilyturvakeskuksen suunnitteluprojekti oli keskeytynyt laman takia. Keskeytyneen projektin johtavat ra-

kennuspäälliköt tunsivat GKV Arkkitehdit Ky:n, millä lienee olleen myös vaikutusta uuden projektin tarjoamiseen juuri heille.²³

Geodeettisen laitoksen suunnittelutehtävää kuvattiin erikoiseksi tehtäväksi, lähes opiskelijaharjoitustyön kaltaiseksi, sillä tilaohjelma oli poikkeuksellinen. Tilaohjelmassa yhdistyivät laboratorio- ja mittaustilat, kirjasto, arkisto sekä ravintola ja saunaosasto kattoterasseineen. Suunnittelutehtävä oli erittäin tervetullut, sillä laman takia työt olivat loppuneet äkillisesti, ja toimisto oli joutunut lomauttamaan lähes kaikki työntekijänsä.²⁴

18 Kakkuri & al. 2017, s. 220; Helsingin Sanomat 25.8.2022.

19 Kakkuri & al. 2017, s. 142.

20 Helsingin Sanomat 11.9.1995.

21 Poutanen & al. 2008, s. 76.

22 Helsingin Sanomat 11.9.1995.

23 Vormala, Timo 2022.

24 Vormala, Timo 2022; Pesonen, Maaret 1997, s. 54.

3 SUUNNITTELIJAT

Kuva 9. Arkkitehdit Gullichsen, Vormala ja Kairamo.
AM, TH 1985

3.1 Arkkitehtitoimisto Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky

Arkkitehtitoimisto Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky perustettiin vuonna 1973. Ensimmäisenä suunnittelutehtävänään heillä oli suunnitella uusi rakennus Taideteolliselle oppilaitokselle. Vaikka kyseinen projekti jäi toteutumatta, toimisto menestyi useissa muissa suunnittelutehtävissä ja -kilpailuissa. GKV Arkkitehdit ky kasvoi yhdeksi 1970–1990-lukujen menestyneimmäksi toimistoiksi ja se oli kansainvälisestikin tunnettu. Toimistossa kolmen osakkaan Kristian ”Krisse” Gullichsenin, Erkki ”Edu” Kairamon ja Timo Vormalan kesken työnjako oli selkeä. Kilpailuehdotukset tehtiin yhdessä, jonka jälkeen suunnittelun edetessä vastuu siirtyi kiinnostuksen ja kokemuksen mukaan.²⁵

Gullichsen vastasi lähinnä julkisten rakennusten suunnittelusta, Kairamo teollisuus- ja toimistorakennusten suunnittelusta ja Vormala asuntotuotannosta. Menestyksen määrä useissa arkkitehtuurikilpailuissa oli ennätyksellisen suurta Suomen mittakaavassa. Yksi suunnittelukilpailun voitto, Helsingin keskustaan sijoittuvan Stockmannin tavaratalon laajennus vuonna 1984 (valmistunut 1989), on Arkkitehdit ky:n tunnetuimpia töitä.²⁶ Toimiston menestyksestä kertoo paljon, että suurin osa heidän töistään on julkaistu kotimaisissa alan julkaisuissa, osa ulkomaita myöten.

Timo Vormalan mukaan GKV Arkkitehdit ky:n työkentelyssä tärkeänä pidettiin, että toimistossa oli

hauskaa. Toimisto oli oma sosiaalinen yhteisönsä, jossa arkkitehtuuri oli yhteinen elämäntapa.²⁷ 1990-luvun alussa työt seisahtuivat laman katkaisemassa useat projektit. Toinen suuri muutos toimistolle oli Erkki Kairamon kuolemaan johtanut sairauskohtaus kesällä 1994, jonka jälkeen toimisto jatkoi kahden osakkaan Gullichsen Vormala Arkkitehdit ky:nä. Toimiston menestys jatkui vielä muutaman vuosikymmenen ajan. Tammikuussa 2021 toimisto sulki ovensa lopullisesti Vormalan jäädessä eläkkeelle. Samana vuonna Gullichsen menehtyi.²⁸

²⁵ Helsingin Sanomat 31.8.2022; Helsingin Sanomat 7.6.2021; Vormala, Timo 2022.

²⁶ Helsingin Sanomat 9.8.1994; Helsingin Sanomat 7.6.2021.

²⁷ Vormala, Timo 2022; Helsingin Sanomat 31.8.2022.

²⁸ Helsingin Sanomat 7.6.2021; Vormala, Timo 2022; Helsingin Sanomat 31.8.2022.

Kuva 10. Stockmannin laajennusosa antaa oman ajallisen kerroksensa Stockmannin korttelin kokonaisuuteen. Rakennus on merkittävä osa Pohjois-Espplanadin katukuvaa. Parveke on kiinnostava yksityiskohta muuten yhtenäisen tyylin omaavassa julkisivussa. AM 1989

Kuva 11. Stockmannin julkisivun lasitili päästää valoisaan aikaan valoa sisälle ja pimeään aikaan ulos säilyttäen yksityisen luonteen. AM

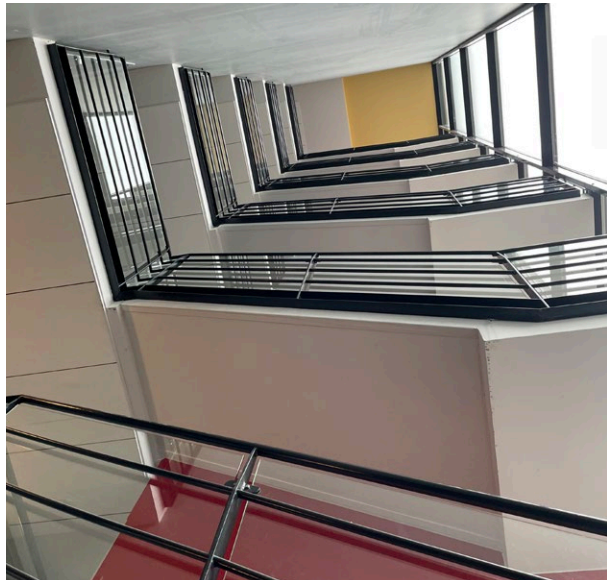

1

3

2

4

3.2 Toimiston tyyppillinen arkkitehtoninen ilmaisu

Jokaisella GKV Arkkitehdit ky:n kolmella osakkaalla on ollut omat tapansa ja tyyliinsä arkkitehtuurissaan, mutta pääpiirteittäin toimiston arkkitehtoninen ilmaisu on yhtenäinen, tunnistettava, vahva ja tiedostettua. Tyyli muodostui alun perin erilaisten suunnittelukohteiden kautta. Teollisuusarkkitehtuurin suunnitteleminen toi ilmaisuun omat piirteensä. Rakennusaiheina korostuivat muun muassa savupiiput.

Lisäksi arkkitehtien ekskursioilta Euroopasta, erityisesti Hollannista, tarttui mukaan inspiraatiota sommitteluun ja detajiiikkaan. Myös Aino ja Alvar Aallon modernin arkkitehtuurin piirteet, kuten "reilingit" ja "jännitteinen vaakaviiva" inspiroivat.²⁹ Näillä tarkoitetaan vaakasuunnassa kulkevia rakennusosia, esimerkiksi ohutta, yksinkertaista ja hienopiirteistä, usein teräksistä kaidetta tai käsijohdetta, joka tuo arkkitehtuuriin dynaamisuutta sekä jatkuvuuden tunnetta. Vaakasuuntaiset, hienopiirteiset teräskaiheet toistuvat useissa toimiston töissä.

Tyypillisesti toimiston suunnitteleman rakennuksen arkkitehtuuri koostuu vaihtelevasta, mutta tasapainoisesta rakennusosien massoittelevasta sekä tunnistettaviksi muodostuneista piirteistä. Tällaisia piirteitä ovat julkisivun valkoinen tai vaalea väritys sekä tehostevärit tumman harmaa sekä murrettu viininpunainen pinoilla ja yksityiskohdissa. Samat sävyt toistuvat sisustuksessa.

29 Vormala, Timo 2022; Archinfo Finland 5.5.2022.

Lisäksi arkkitehtuurissa on vahva dynaamisuus eli liikkeentuntu, joka korostuu töissä tyyppilliseksi muodostuneen aiheiston kautta. Tällaista aiheistoa ovat muun muassa vaakasuuntaiset kaiheet, savupiiput ja mastot, kierreportaat, korkeat lipat sekä pylväät, joiden muotoilussa on kavennettu yläosa. Aukotuksen koko ja määrä havainnollistavat sisätilan toiminnallisuutta julkisivussa. Ikkunapuitteet ovat usein tummat ja dynaamiset, ja ikkunoita kehystävät tummat teräskehykset. Myös lasitiilen käyttö julkisivussa on tyyppillistä.³⁰

GKV Arkkitehtien rakennukset ovat hyvin tunnistettavia katukuvassa juuri vahvan tyylin ja tunnuspiirteiden ansiosta. On kiinnostavaa, miten heille on muodostunut niin vahva ja määriteltävissä oleva tyyli.

1 Kuva 12. Laivan savupiippuja muistuttavat, katolla toistuvat piiput, joiden yläosaa kiertää hienopiirteinen ohut teräskaiheet ovat tyyppillistä aiheistoa Vormalan rakennuksissa. TS 2023

2 Kuva 13. Vormalan suunnittelemani rakennus on tunnistettavissa vaakasuuntaisista parvekekaihteiden puitteista, mahongin punaisista yksityiskohdista ja piipusta. Lisäksi ikkunoiden alapuolella on sinivihreänharmaat osat. TS 2023

3 Kuva 14. Porrashuoneessa toistuvat vaakasuuntaiset, hienopiirteiset, tummat teräskaiheet. Tilan tehosteväreinä ovat mahongin punainen ja murrettu keltainen. TS 2022

4 Kuva 15. Portaalan käsijohde luo muotoilullaan "jännitteistä viivaa" ja on värikseltään mahongin punainen yksityiskohta. Pyöreät seinävalaisimet ovat hyvin tyyppillinen aihe Vormalan suunnittelemissa porrashuoneissa. MH 2022

30 Vormala, Timo 2022; Archinfo Finland 5.5.2022.

Timo Vormala, arkkitehti SAFA

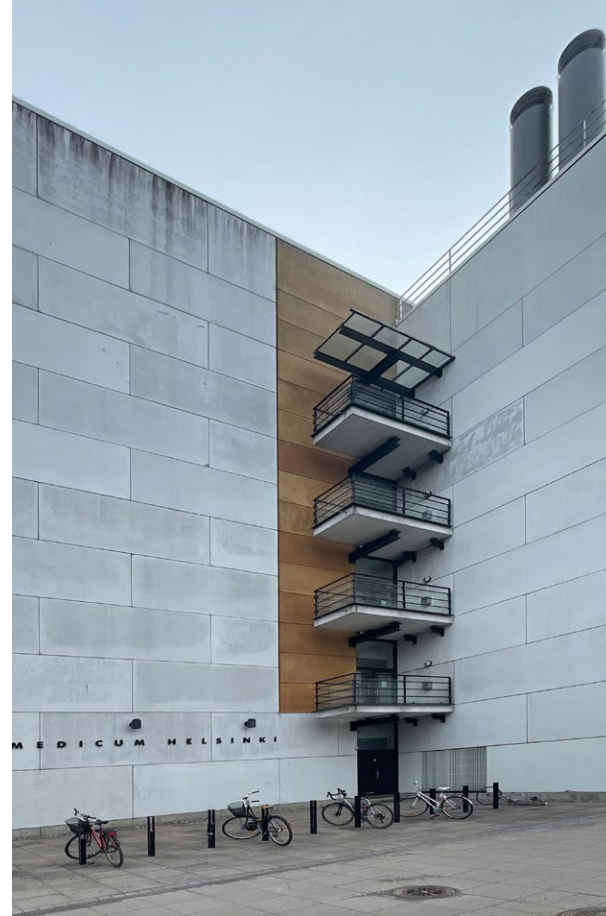
Syntynyt 1942 Merikarvialla.
Valmistunut arkkitehdiksi 1971 Helsingin Teknillisestä korkeakoulusta.³¹

Voittanut useita palkintoja muun muassa:
1978 Valtion rakennustaidepalkinto³²
2000 Julkisivuteko-palkinto³³
2013 Pro Finlandia-mitalin³⁴

Maaret Pesonen, arkkitehti SAFA

Syntynyt vuonna 1958.
Valmistunut arkkitehdiksi 1988 Helsingin teknillisestä korkeakoulusta.

Työskennellyt Kaija ja Heikki Sirenin arkkitehti-toimistossa ennen Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:ta, jossa aloitti 1985. Työskennellyt Teknillisen korkeakoulun tuntiopettajana ja Arkkitehtiryhmä A6 Oy:n toimistossa.³⁵

Kuva 16. Helsingin Biomedicumien rakennusmassoittelu sai "apila"-muodon rakennuksen sisäisen toiminnallisuuden kautta. Kuvassa näkyvät parvekkeet, sekä räystäslinjan vaakasuuntaiset kaiteet ja piiput toistuvat rakennuksen julkisivussa. TS 2023

31 Brandolini & al. 2000, s. 170.
32 Pesonen, Maaret 1997, s. 84.
33 Helsingin Sanomat 14.1.2000.
34 Yle uutiset 3.12.2013.
35 Pesonen, Maaret 1997, s. 82.

Vormalaa pidetään merkittävänä ja johtavana asutusuunnittelijana Suomessa. Hänen arkkitehtoninen ilmaisunsa on tyyllisuunnaltaan modernistista, jolle tyypillistä ovat funktionalistinen muotokieli sekä tilasuunnittelu. Vormala on erityisen taitava vapaan käden piirtäjä. Hän vastasi toimiston perspektiivipiirustusten luonnostelusta sekä puhtaaksi piirtämisestä. Toimiston työt piirrettiin käsin vielä 1990-luvullakin.³⁶

Suurin osa Vormalan suunnittelemissa rakennuksista sijaitsee Helsingissä. Tunnetuimmat hänen suunnittelemansa rakennukset ovat Meilahdessa sijaitseva Biomedicum (2001) sekä Taka-Töölössä sijaitseva Merikannontie 7 (1998), joka on yksi Helsingin halutuimpia asuintaloja.³⁷ Asuinrakennuksen asuntopohjat ovat toiminnaltaan laadukkaita, ja Töölön suorakulmaisesta rakennustavasta poikkeava rakennuksen kaareva muoto avaa maisemat Sibeliuksen puistoon sekä merelle, Seurasaaren selälle.³⁸

36 Helsingin Sanomat 24.7.2021; Helsingin Sanomat 31.8.2022; Vormala, Timo 2022.
37 Helsingin Sanomat 14.1.2000; Helsingin Sanomat 24.7.2021.
38 Archinfo Finland 5.5.2022.

Kuva 17. Timo Vormalan suunnittelema Merikannontie 7. Rakennuksen tunnistaa Vormalan suunnittelemaks muun muassa vaaleasta värytyksestä, tummista vaakasuuntaisista parvekekaiteista ja ylimmästä kerroksesta nousevista savupiipuista. AM, SS 2000

4 SIJAINTI JA ALUEEN HISTORIAA

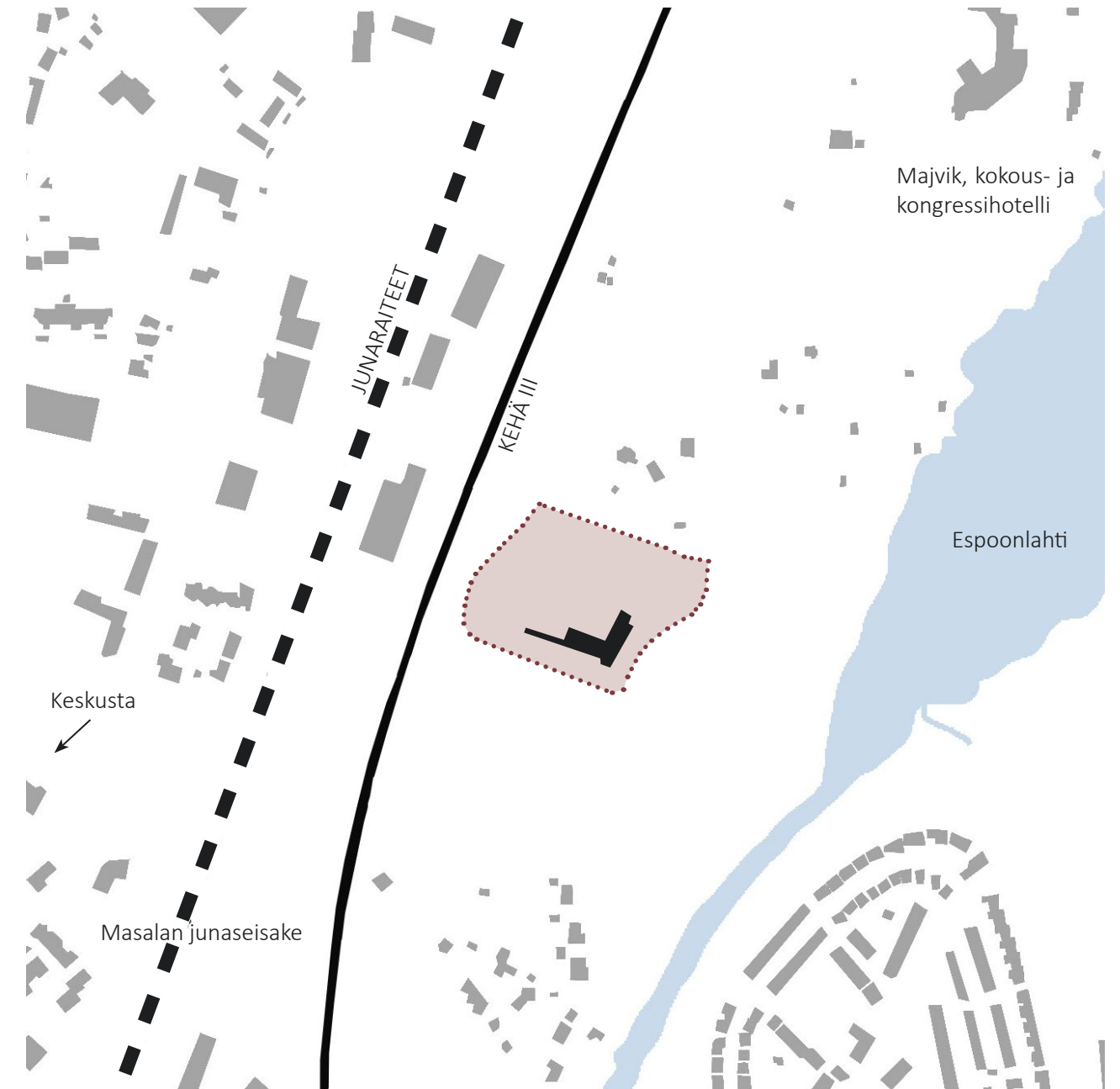
4.1 Sijainti

Paikkatietokeskus sijaitsee Uudellamaalla pääkaupunkiseudun läheisyydessä Kirkkonummen itäosassa, Masalassa. Kirkkonummelta on matkaa Helsinkiin noin 25 kilometriä.³⁹

³⁹ Pesonen, Maaret 1997, s.54; Kirkkonummi, Tietoa kunnasta.

< Kuva 18. Paikkatietokeskuksen sijainti Suomessa.

> Kuva 19. Paikkatietokeskus sijaitsee lähellä Masalan asemaa ja keskusta-aluetta, mutta kuitenkin hieman sen ulkopuolella, metsän keskellä. Keskusta-alue sijoittuu junaseisakkeen lounaispuolelle.

4.2 Masala - kylä Kirkkonummella

Kirkkonummen tunnettu historia ulottuu 10 000 vuoden päähän, aina jääkauden loppuun saakka. Niinpä myös Masalan historia on pitkä. Alueen pysyvä asutus on peräisin 1200-luvulta, sillä sijainti on ollut keskeinen verraten keskiajan tärkeimpään maareittiin, Suureen Rantatiehen. Suuri Rantatie eli Kuninkaantie kulkee Överbystä jatkaen matkaansa Masalan läpi Masalantienä.

Masala on ollut pitkään meren peittämä, mutta myöhemmin muinainen merenpohja on mahdollistanut suotuisan maaperän maataloudelle. Keskiajalla asutus on ollut harvaa ja kylät ovat koostuneet muutamista taloista. Rakentaminen on jo historiassa sijoittunut pääasiassa Suuren Rantatien varteen sekä Masalan keskustaan. Myöhemmin historiassa erilaisten tilakeskusten lisäksi Kirkkonummen alueelle rakennettiin useita huviloita 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. Huviloissa asuttiin osittain ympärivuotisesti, mutta erityisesti kesällä höyrylavayhteys Helsingistä kuljetti kaupunkilaisia huvilayhdyskuntiin.⁴⁰

Vuonna 1903 valmistuneella rautatiellä, niin kutsutulla rantaradalla, on ollut ja on edelleen suuri merkitys Masalan kehittämiseen. Historiassa rantarata mahdollisti elinkeinojen kehittymisen sekä uuden asumisen lisääntymisen. Sen ansiosta ihmiset pystyivät käymään pääkaupungissa töissä. Lisäksi se mahdollisti maataloustuotteiden sekä puutarhavil-

jelytuotteiden markkinointialueen laajenemisen.⁴¹ Rautatiellä on valtava merkitys alueen kehittämiseen ja suunnitteluun myös tänä päivänä. Rautatie kulkee Kirkkonummen kunnan ja myös Masalan läpi, joten alueelta on hyvät kulkuyhteydet niin Turkuun kuin Helsinkiin. Masalasta kulkuyhteydet ovat ylipäätään erinomaiset, sillä juna pysähtyy Masalan junaseisakkeella. Aivan keskustan välittömässä läheisyydessä kulkee kantatie Kehä III.⁴²

Tänä päivänä Kirkkonummen kunnassa asuu noin 41 000 asukasta, joista noin 7000 asuu Masalassa.⁴³ Masalan kaupunkirakenne on hajanainen ja matala, minkä takia Masalaa kuvataan edelleen Kirkkonummen kylänä. Alueen läheisyydessä on laajat mahdollisuudet luonnossa ulkoiluun ja monipuoliseen liikkumiseen. Masala kehittyy edelleen ja sen rakenne on muuttumassa tiivimmäksi esimerkiksi useiden kerrostalokortteleiden vaikutuksesta.⁴⁴

> KUVA 21. Senaatin karttakuva alueesta vuodelta 1870. Paikkatietokeskuksen tuleva sijainti merkitty pisteiviivalla.

41 Kirkkonummen kunta 2021. Masalan osayleiskaava hankeselostus, s. 19; Kirkkonummi, Huvilakulttuuri.

42 Kirkkonummen kunta 2021: Masalan osayleiskaava hakeselostus, s. 25,26; Kirkkonummi, Tietoa kunnasta.

43 Kirkkonummi, Tietoa kunnasta; Länsiväylä 7.7.2021.

44 Masalan asukasyhdistys, MAY; Kirkkonummen kunta 2021: Masalan osayleiskaava hakeselostus, s. 20; Tiainen, Paula 2023.

40 Kirkkonummen kunta 2021. Masalan osayleiskaava hankeselostus, s. 19.

4.3 Paikkatietokeskus Masalassa

Paikkatietokeskus sijoittuu Masalassa Suvimäen ja Majvikin metsäiseen ja kallioiseen maastoon sekä Espoonlahden rantamaisemaan. Rakennus sijaitsee Geodeetinrinteessä ja on ainoa rakennus tien varressa. Toistaiseksi Suvimäen ja Majvikin alue on vain osin rakennettua ja pääosin yksityisessä omistuksessa.⁴⁵

Ainoat rakennukset Paikkatietokeskuksen läheisyydessä ovat toisiinsa nähden harvakseltaan sijoittuvat huvilat 1900-luvun alkupuolelta.⁴⁶ Myös Paikkatietokeskuksen paikalla on sijainnut huvila Solbacka, johon on aikanaan liittynyt useita rakennuksia sekä muotopuutarha.⁴⁷

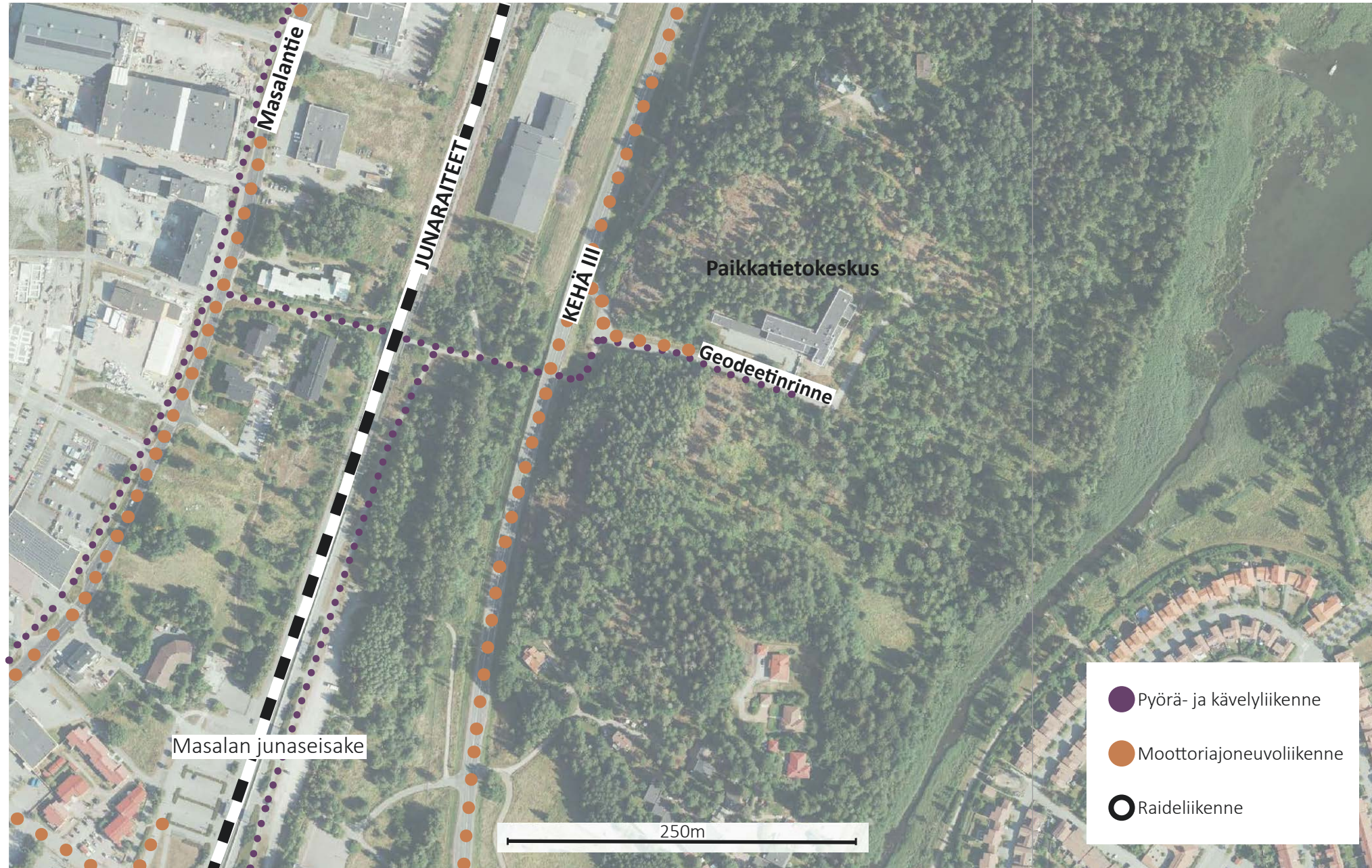
45 Viisyykkönen 11.6.2020; Kirkkonummen kunta 2021. Suvimäki ja Majvik asemakaavaehdotuksen selostus, s. 11.

46 Kirkkonummen kunta 2021. Suvimäki ja Majvik asemakaavaehdotuksen selostus, s. 16.

47 Karlsson, Kristina 2014.

> Kuva 22. Ilmakuvasta vuodelta 1944 on nähtävissä tulevan Paikkatietokeskuksen (merkitty katkoviivalla) paikalla sijainnut Solbackan huvila puutarhoineen.

< Kuva 23. Paikkatietokeskus sijoittuu Kehä III:n ja Espoonlahden väliin jäävälle metsäiselle alueelle. Ei mittakaavassa.

Vaikka Paikkatietokeskus on hieman irrallaan kaupunkimaisesta rakenteesta, se sijaitsee Masalan keskusta-alueen läheisyydessä, noin kilometrin päässä keskustasta ja Masalan junaseisakkeesta. Paikkatietokeskuksen kohdalle Kehä III:n länsipuolelle sijoittuu yritysten toimistorakennuksia sekä varastohalleja. Alueella on laajasti peltomaisemaa, joka luo kylämäistä tunnelmaa.

Masalan keskusta-alueella on rakennettu paljon uusia asuinrakennuksia ja ympäristö on muuttunut kaupunkimaisemmaksi. Alueelta löytyy monipuolisesti palveluja. Päivittäistavarakauppojen lisäksi keskustassa on esimerkiksi kirjasto, terveysasema, kirkko ja erilaisia pienempiä yrityksiä.⁴⁸

Paikkatietokeskukselta on ajoyhteys vain Kehälle, jolle on suora liittymä Geodeetinrinteeltä. Kehä III:n kautta kulkee ajoreitti Masalan keskustaan ja juna-asemalle sekä Kirkkonummelle ja Helsinkiin. Geodeetinrinteeltä kulkee kävely- ja pyöräliikenteen reitti Kehä III:n ali juna-asemalle sekä keskustaan. Tämä kävely- ja pyöräreitti asemalle on huomattavasti ajoreittiä lyhyempi.

Masalan keskustan päätie, Masalantie ja sen varrella kulkeva pyörätie, junaraiteet sekä valtatie Kehä III kulkevat kaikki vierekkäin samansuuntaisesti Masalan läpi, niin että niiden väliin jää peltoaukeaa ja yksittäisiä rakennuksia.⁴⁹

48 Länsiväylä 15.6.2022.

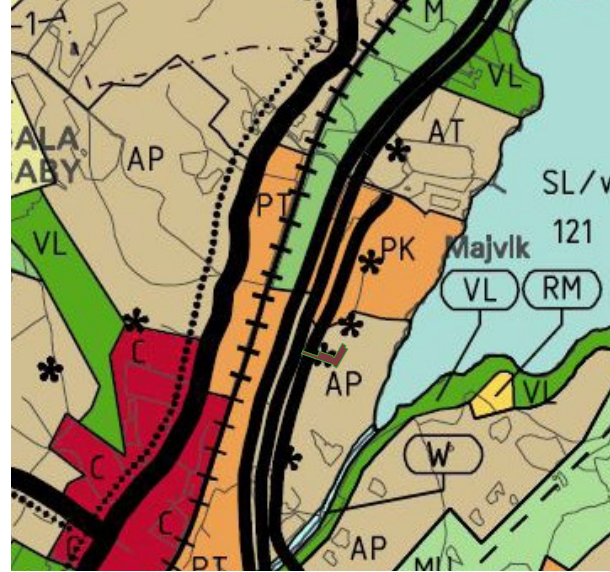
49 Google maps, karttapalvelu 2023.

5 NYKYTILANNE JA TULEVAISUUS

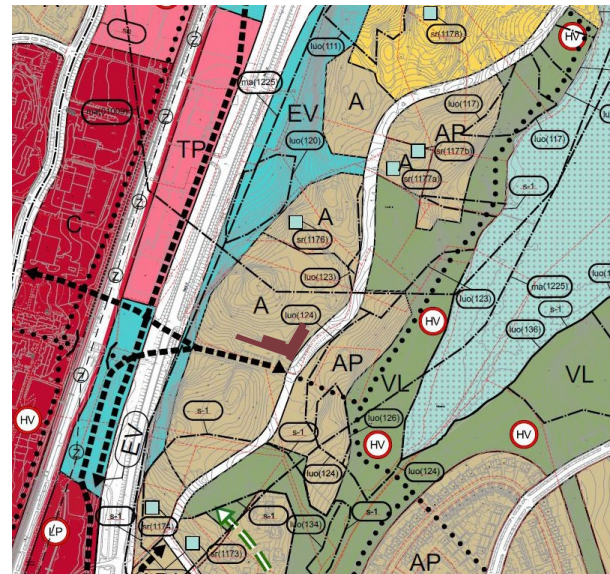
5.1 Kaava

Paikkatietokeskus sijoittuu Masalassa Suvimäen alueelle, jossa ei ole voimassa olevaa asemakaavaa. Kaavaa on suunniteltu vuosia, mutta se ei ole edelleenkaan täysin valmis. Alueella on kuitenkin voimassa Kirkkonummen yleiskaava 2020, jossa Paikkatietokeskus on merkitty pientaloalueelle lyhenteellä AP. Paikkatietokeskuksen ympäristöön suunniteltiin pientaloaluetta myös sen suunnitelu- ja rakennusvaiheessa. Tällä hetkellä alueelle on suunnitteilla Masalan osayleiskaava sekä Suvimäen ja Majvikin asemakaava.⁵⁰

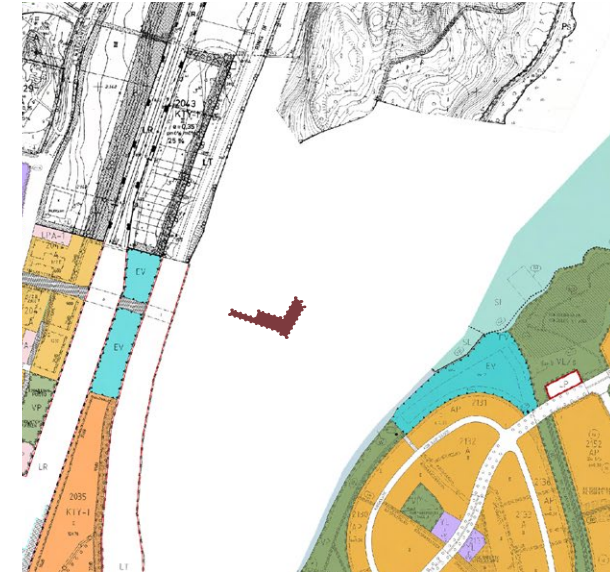
Suvimäen ja Majvikin asemakaavaehdotuksessa tavoitteena on lisätä asumista sekä lähivirkistysaluetta Masalaan junaradan itäpuolelle. Välitön läheisyys Kehä III:n ja Masalan juna-aseman vieressä tarjoaa hyvät kulkuyhteydet alueelle.⁵¹ Juuri kulkuyhteydet ja alueen hyvä saavutettavuus perustelevat hanketta ilmastopoliittisesta näkökulmasta sekä alueelle suunniteltavan asuintuotannon tehokkuutta.⁵² Alueen vahvuus saavutettavuuden lisäksi on monimuotoinen luonto Espoonlahden läheisyydessä. Asemakaavaa suunniteltaessa alueella on tehty useita selvityksiä, kuten luonto-, melu- ja liito-oraselvitykset. Selvitykset pyritään huomioimaan asemakaavassa.⁵³

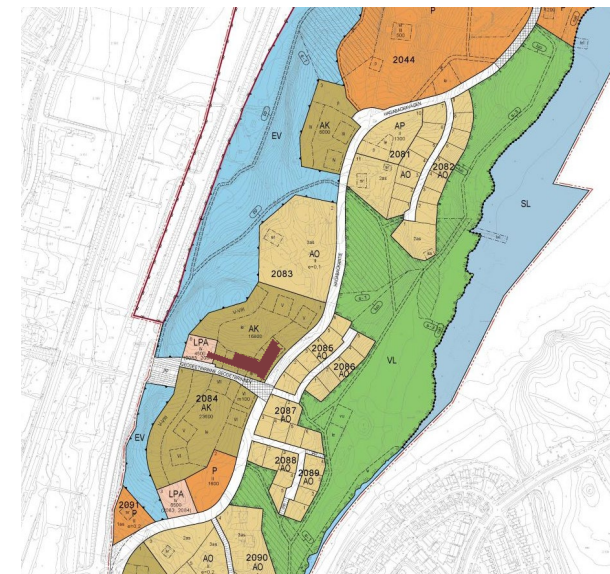
Kuva 24. Ote Masalan yleiskaavasta 2020. Rakennus lisätty kuvaan. Ei mittakaavassa.

Kuva 25. Ote Masalan osayleiskaava luonnoksesta. Rakennus lisätty kuvaan. Ei mittakaavassa.

Kuva 26. Masalan Suvimäen ja Majvikin alueella ei ole tällä hetkellä voimassa olevaa asemakaavaa. Rakennus lisätty kuvaan. Ei mittakaavassa.

Kuva 27. Ote Suvimäen ja Majvikin asemakaavaluonnoksesta 31.5.2017. Rakennus lisätty kuvaan. Ei mittakaavassa.

5.2 Aluesuunnitelma

Aluetta suunnitellaan yli kahdelle tuhannelle uudelle asukkaalle. Tällä hetkellä asukkaita on vain parikymmentä.⁵⁴ Suunnitelmassa tavoitteena on uusien asukkaiden positiivinen vaikutus Masalan elinvoimaisuuden kasvamiseen ja palvelujen monipuolistumiseen. Suvimäen ja Majvikin alueelle ei suunnitella uusia palveluja, vaan asukkaiden toivotaan hyödyntävän lähellä sijaitsevan Masalan keskustan palveluja.⁵⁵

Tällä hetkellä alueella on vain vähän rakentamista. Paikkatietokeskuksen lisäksi alueelle sijoittuu 1900-luvulla rakennettuja huviloita, kokous- ja kongressihotelli Majvik, uudempaa pientalorakentamista sekä kaksi varastohallia. Huvilat on määritetty kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokkaiksi ja siksi säilytettäväksi.⁵⁶

50 Kirkkonummi, karttatiimi; Länsiväylä 18.8.2021; Kirkkonummen yleiskaava 2020; Vormala, Timo 2022; Kirkkonummen kunta, Suvimäki ja Majvik asemakaavan hankekortti.

51 Kirkkonummen kunta 2021, Suvimäki ja Majvik asemakaavan selostus, s. 8-10.

52 Kirkkonummen kunta, Suvimäki ja Majvik asemakaavan hankekortti.

53 Kirkkonummen kunta 2021, Suvimäki ja Majvik asemakaavan selostus, s. 8-10; Kirkkonummi, Suvimäki ja Majvik.

54 Viisikkönen 16.10.2020.

55 Kirkkonummen kunta, Suvimäki ja Majvik asemakaavan hankekortti; Kirkkonummen kunta 2021, Suvimäki ja Majvik asemakaavan selostus, s. 8-10.

56 Kirkkonummen kunta 2021, Suvimäki ja Majvik asemakaavan selostus, s. 11, 18.

Kuva 28. Vaihtoehto 1 Suvimäen ja Majvikin alueen alustavaksi luonnokseksi 19.1.2017, jossa Paikkatietokeskuksen tilalle on suunniteltu asuinrakennuksia. Sijainti merkitty mustalla suorakulmiolla. Ei mittakaavassa.

Kuva 29. Vaihtoehto 2 Suvimäen ja Majvikin alueen alustavaksi luonnokseksi, 19.1.2017, jossa Paikkatietokeskus on säilytetty kokonaissuunnitelmassa. Sijainti merkitty mustalla suorakulmiolla. Ei mittakaavassa.

Alueen suunnitteluvaiheessa ennen varsinaisen kaavan määrittelyä alueelle tehtiin kaksi luonnosta. Toisessa luonnoksessa Paikkatietokeskus on säilytetty osana suunnitelmaa, kun taas toisessa sen tilalle on osoitettu asuinkerrostalojen kortteli. Luonnosvaiheesta saadun palautteen ja erilaisten selvitysten jälkeen aluetta ja kortteleita on tarkennettu.

Vaihtoehto, jossa Paikkatietokeskusta ei säilytetä, valittiin kaavaluonnoksen pohjaksi, sillä siinä täyttyivät parhaiten tavoitteet maankäytön, liikenteen ja luontoarvojen yhdistämisestä kokonaisratkaisun näkökulmasta. Kaavaluonnoksessa Paikkatietokeskuksen paikalle ehdotetaan asuinkerrostalokorttelia. Toisin sanoen rakennus osoitetaan purettavaksi.⁵⁷

57 Kirkkonummen kunta 2021, Suvimäki ja Majvik asemakaavan selostus, s. 35, 37, 49.

”Sympaattinen projekti”

- Arkkitehti Timo Vormala⁵⁸

---

58 Vormala 2022.

6 RAKENNUS

Kuva 30. Paikkatietokeskuksen luonnosvaiheen perspektiivikuvia ei ole säilynyt yhtä kuvaa lukuunottamatta. Vormala kertoo, ettei ollut ajatellut niiden tutkimuksellista arvoa heittäessään kuvat pois. Hän harmittelee tätä jälkikäteen, mutta kehottaa katsomaan valmista rakennusta. TV

Kohteen osoite: Geodeetinrinne 2, 02430
Masala, Kirkkonummi

Kohteen laajuus: hyötyala 2.135m² ja ker-
rosala 2.803 m²

Kuva 31. Paikkatietokeskus asettuu rakennusmassoitte-
lullaan rinnetontille, peruskallion päälle.

6.1 Suunnittelu- ja rakennusvaihe

Geodeettisen laitoksen suunnittelu aloitettiin vuon-
na 1992 ja siitä vastasivat arkkitehdit Timo Vormala
ja Maaret Pesonen. Detaljeja oli piirtämässä Asmo
Jaaksi, ja sisustussuunnittelusta vastasi Aulikki Jyl-
hä.⁵⁹ Rakennus piirrettiin kokonaisuudessaan käsin.

Tilaohjelma ja hankesuunnitelma tulivat valmiina,
mutta arkkitehdit suunnittelivat myös omat muuto-
sehdotuksensa tilaohjelmaan. Rakennus suunniteltiin
viidellekymmenelle työntekijälle toimitaloksi ja
sen tilaohjelmaan kuului niin toimistotiloja, arkisto-
ja kirjastotilat kuin tutkimustiloja. Lisäksi Geodeet-
tisen laitoksen johtajilla Juhani Kakkurilla ja Risto
Kuittisella oli toiveita rakennuksen suhteen.⁶⁰

”No totta hitossa, täähän on hauskinda, mitä oon
päässyt suunnittelemaan”, Vormala oli todennut,
kun hänelle tarjottiin rakennushallituksesta Geo-
deettisen laitoksen suunnittelutehtävää.⁶¹

Lama-ajalla oli oma vaikutuksensa rakennusvaihee-
seen, sillä ensimmäinen projektia aloittanut raken-
nurakoitsija meni konkurssiin. Arkkitehti Vormala
arvelee, että jos rakennuksessa on ollut rakennusvir-
heitä, johtuvat ne rakennusurakoitsijan vaihdoksen
aiheuttamasta tauosta. Rakennusaikaisten suojaus-
ten laadusta ei voitu olla varmoja, kun puolivalmiin
rakennuksen työmaa seiso ja odotteli jatkajaa. Jat-
kaja löytyi, ja rakennus valmistui keväällä 1995.⁶²

K osa	Kylä	Kortteli / Tila	Tontti / Rn:o
MASALA		BREDABLICK SOLBACKA	2:79 2:12
Rakennustoimenpide			
UUDISRAKENNUS			
Rakennuskohteen nimi ja osoite			
GEODEETTINEN LAITOS			
GEODEETINRINNE 2			
02430 MASALA			
GULLICHSEN KAIRAMO VORMALA			<i>Timo Vormala</i>
A R K K I T E H D I T K Y			
PURSIMIEHENKATU 29 A 00150 HELSINKI			
BÄTSMANSGATAN 29 A 00150 HELSINGFORS			
PUHELIN 90-170110			27.8.1993
TELEFON 90-170110			

Kuva 32. Geodeettisen laitoksen lupapiirustusten nimiö.
AM

59 Pesonen, Maaret 1997, s. 54, 84; Vormala, Timo 2022.

60 Pesonen, Maaret 1997, s. 54, 84; Vormala, Timo 2022;
Tiainen, Paula 2023.

61 Vormala, Timo 2022.

62 Pesonen, Maaret. 1997, s. 54,84; Vormala, Timo 2022;
Karlssoon, Kristina 2014.

Kuva 33. Arkkitehtonisesti näyttävä rakennus asettuu metsäiseen rinteeseen. MH 2022

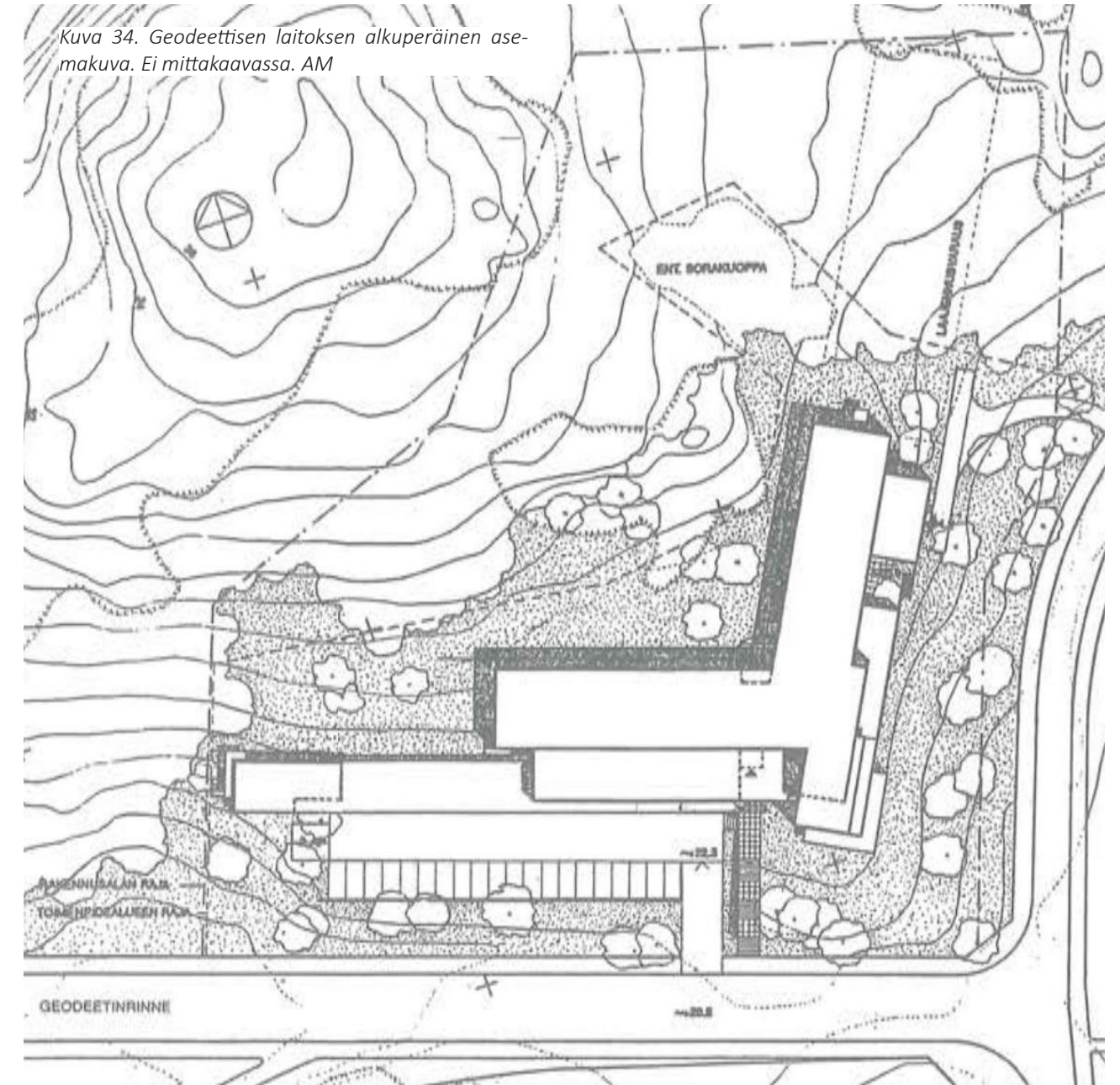
6.2 Rakennuksen arkkitehtuuri

Paikkatietokeskus sijoittuu ainoana rakennuksena Geodeetinrinteelle, joka poikkeaa suoraan Kehä III:ta. Rakennus asettuu kallioiseen rinteeseen ja metsäiseen ympäristöön luontevasti taidokkaan rakennusmassoittelun ansiosta. Metsään rajautuvan avoimen piha-alueen muodostavat lähinnä asfalttipintainen pysäköintialue, rakennusta kiertävä nurmialue sekä muutama matala betonimuuri. Geodeetinrinteeltä rakennuksen pääsisäänkäynnille nousevat betonilaattaportaat.

Kolmikerroksinen paikkatietokeskus on arkkitehtuuriltaan modernistinen ja sen arkkitehtuurin useat piirteet ovat suunnittelijoilleen tunnusomaisia. Rakennus koostuu kahdesta siivestä, jotka asettuvat

rinteen muodon mukaan. ”Länsisiipi” asettuu länsi-itäkselille ja toinen ”itäsiipi” luode-koillisakselille. Siipien massoittelu koostuu suorakulmaisista kokonaisuuksista, jotka on porrastettu mukailemaan maaston nousevaa rinnettä.

Lisäksi rakennuksen kokonaisuuteen liittyy sivurakennus, joka yhdistyy päärakennukseen näyttävällä autokatoksella. Katosta kannattelevat yläosasta kapenevat pilarit. Katoksen alle jää paikoituksen lisäksi kevytrakenteinen jätekatos. Rakennuksen tasakatot alkuperäisellä sisäisellä vedenpoistolla korostavat massoittelun suorakulmaisuutta.

Kuva 34. Geodeettisen laitoksen alkuperäinen asemakuva. Ei mittakaavassa. AM

Kuva 35. Julkisivujen detajjiikan värit näkyvät autokatoksessa. Pylväiden muotoilu on kavennettu niiden yläosasta. TS 2022

6.2.1 Julkisivut

Paikkatietokeskuksen rakenne muodostuu teräsbetonisista rakennuselementeistä. Julkisivut ovat modernistiseen tyyliin hyvin pelkistetyt. Ne koostuvat selkeistä koristeettomista kokonaisuuksista ja ovat rakenteeltaan slammattua harkkoa ja väriykseltään valkoiset.⁶³ Arkkitehti Vormala perustelee valkoista väritystä kuvailemalla, että auringon paistaessa vaalealle pinnalle muodostuvat jyrkät varjot, jotka tuottavat kauneudellaan iloa. Julkisivun vaaleita pintoja rytmittävät suuret ikkunaseinät. Ikkunaseinillä on tummat, teräksiset rungot sekä puitteet, jotka tuovat julkisivuun dynaamista tuntua.

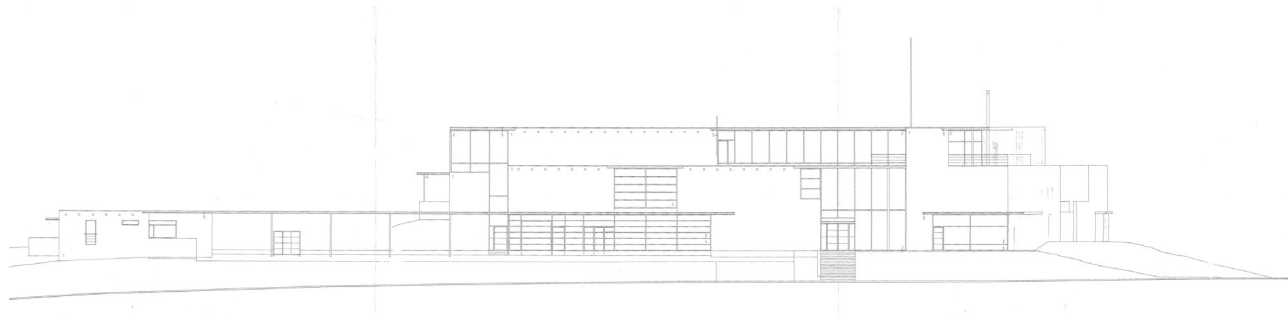
Vormalan suunnittelulle on tyypillistä, että sisätilojen toimivuus sekä tilojen ikkuna-aukot on suunniteltu ensin ja sen jälkeen aukotuksen rytmiä tarkastellaan julkisivun massoittelussa. Paikkatietokeskuksen sisätilojen toiminnot näkyvät julkisivussa esimerkiksi siten, että aulaan ja portaikkoon avautuvat suuret lasiseinät, kun taas itäpuolen julkisivussa laboratorioiden aukotus on pienempää.

Ikkuna-aukotusten lisäksi julkisivua rytmittävät erilaiset yksityiskohtat, kuten ”lippamaiset” avokatokset ja ylhäältä kapenevat pilarit. Muun muassa nämä luovat vaaleaan pintaan varjoja. Kiinnostava yksityiskohta on myös räystäslinjan pienet pyöreät ilma-aukot, jotka ovat modernistiselle tyylille tyypilliset. Yksityiskohtien ja julkisivun tehosteväreinä ovat mahongin punainen sekä sinivihreän harmaa. Väritys ja yksityiskohtien muotoilu ovat suunnittelijan arkkitehtonisen ilmaisun tyypillisiä tunnuspiirteitä.

63 Tainen, Paula 2023.

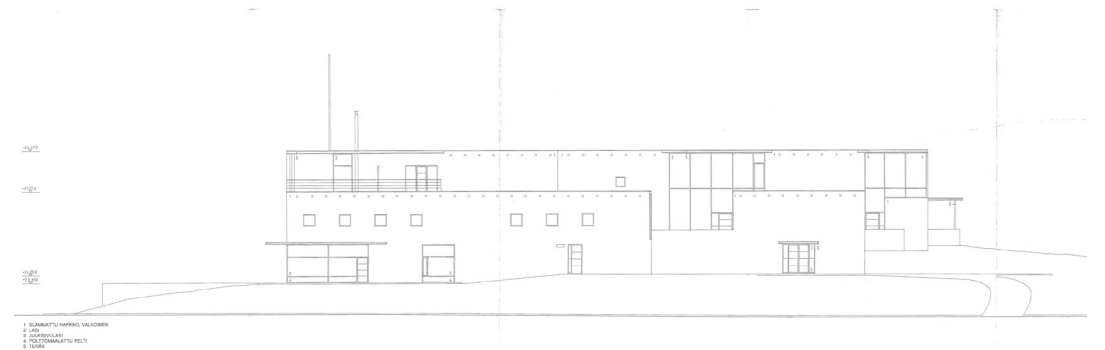
Kuva 36. Rakennuksen julkisivu on selkeälinjainen. Vaaleaa rapattua pintaa rytmittävät suuret lasiseinät sekä pienet ikkunat. TS 2023

Katujulkisivut suunniteltiin luonteeltaan suljetumaksi, kun rakennuksen ympäristöön kaavailtiin suunnitteluvaiheessa asuinalueita. Suljetusta luonteestaan huolimatta julkisivussa on suuret lasiseinät.

Kuva 37. Geodeetinrinteelle avautuva julkisivu. Ei mittakaavassa. KRA

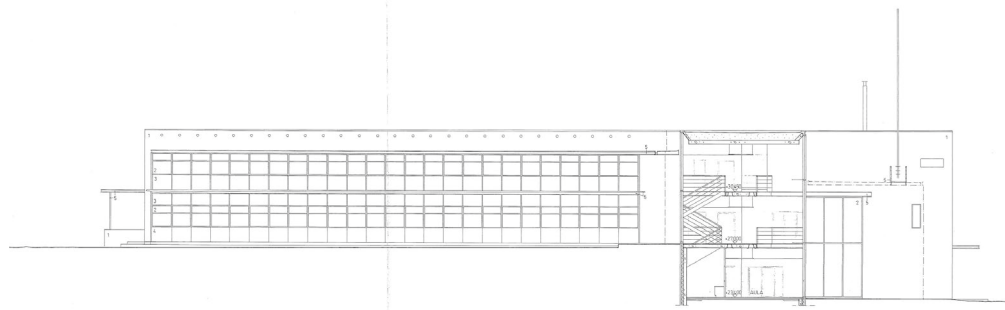
v Kuva 38. Julkisivun luonne on säilynyt hyvin alkuperäisenä. Ainoastaan lipputanko on poistettu pääsisäänkäynnin luota. MH 2023

Kuva 39. Geodeetintielle avautuvassa julkisivussa näkyvät laboratorioroiden pienet ikkunasarjat. Ei mittakaavassa. KRA

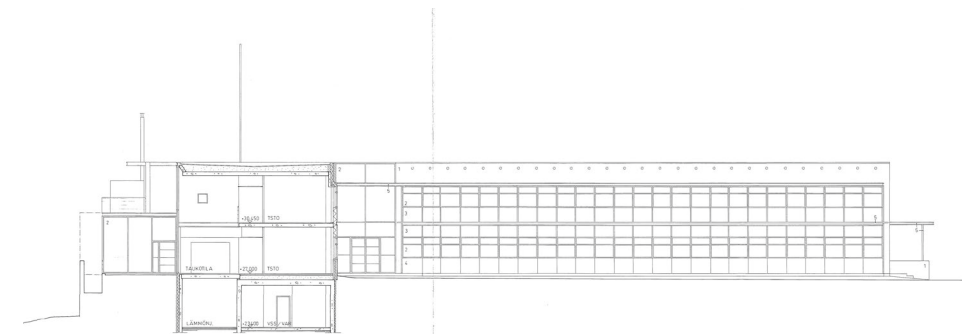
v Kuva 40. Seinille asetetut vedenpoistot muuttavat julkisivun autenttista luonnetta. MH 2022

Kuva 41. Itäsiiven sisäpihan puoleinen julkisivu. Ei mittakaavassa. KRA

v Kuva 42. Sisäpihalla julkisivun tunnelma on hyvin erilainen katujulkisivuun verrattuna. Julkisivun väri on pääasiassa siniharmaa. MH 2022

Kuva 43. Länsisiiven sisäpihan puoleinen julkisivu, josta on sisäänkäynti toiseen kerrokseen. Ei mittakaavassa. KRA

Sisäpihan puoleisen julkisivun luonne eroaa katujulkisivusta nauhaikkunaseinien vaikutuksesta. Nauhaikkunat ovat puurakenteiset toisin kuin katujulkisivun metallirunkoiset ikkunaseinät. Ne mahdollistavat sisätiloissa muuntojoustavuuden, kun väliseinien muuttaminen on ikkunoista riippumattonta.

> Kuva 44. Sisäpihan julkisivu avautuu suurten nauhaikkunoiden kautta luontoon. TS 2022

SISÄÄNKÄYNTI

Pääsisäänkäynti sijoittuu syvennykseen rakennusmassan keskivaiheille, kahden siiven taitteeseen. Kulku sisäänkäynnille tapahtuu katutasosta portaita pitkin tai sisäänkäynnin vieressä sijaitsevalta pysäköintialueelta, joka on samalla tasolla sisäänkäynnin kanssa. Pääsisäänkäynnin lisäksi rakennuksessa on useita toissijaisia sisäänkäyntejä. Koska rakennus sijoittuu rinteeseen, niiden kautta kuljetaan joko ensimmäiseen tai suoraan toiseen kerrokseen riippuen niiden sijainnista. Ainoa esteetön kulkureitti rakennukseen on pääsisäänkäynnin kautta.

Kuva 45. Toiseen kerrokseen voi kulkea suoraan esimerkiksi siiven päädyn sisäänkäynnistä, joka asettuu rinteeseen. TS 2023

Kuva 46. Pääsisäänkäynti on suuren lasiseinän sekä korkean katoksen ansiosta näyttävä. SR

6.2.2 Sisätilat

Pääsisäänkäynti johtaa korkeaan aulaan, joka on keskeinen tila rakennuksessa. Aula esitettiin tilaohjelmassa hyvin pienenä, mutta lopulliseen ratkaisuun tilaa kasvatettiin korkeussuunnassa ja tilantuntua tuotiin läpinäkyvyydellä.⁶⁴ Vertikaalisesti avautuva aulatila, joka kokoaa ympärilleen rakennuksen yleiset tilat kaikista kerroksista, onkin rakennuksen vaikuttavin sisätila. Ylemmät kerrokset avautuvat parvimaisesti ja niitä rajaavat tummat lasi- ja teräskäiteet, jotka luovat sisäarkkitehtuuriin graafisen ja dynaamisen tunnelman. Parvien aulatilat ovat toimineet tauko- ja oleskelutiloina.

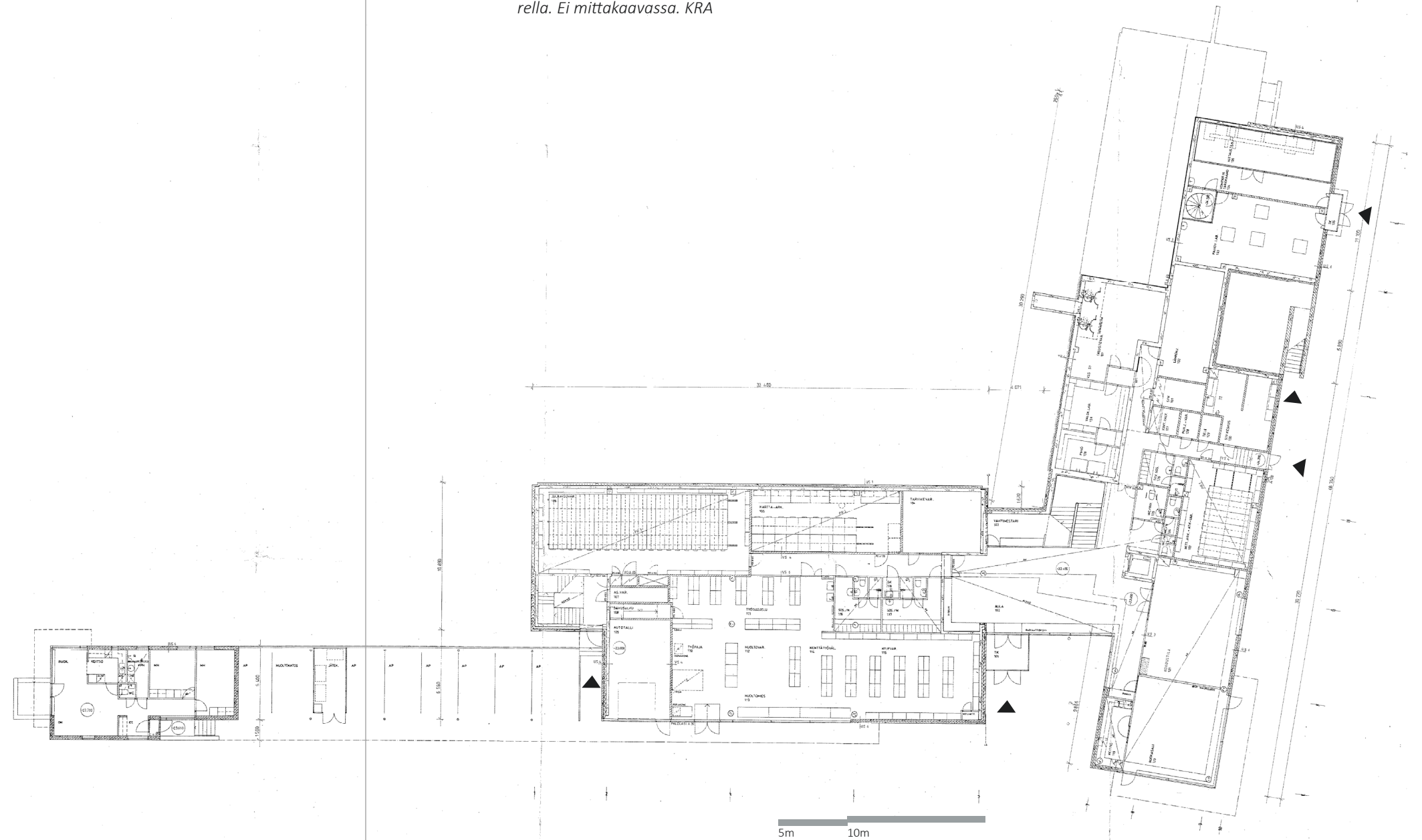
Kuva 47. Pääaula avautuu valoisana kaikkiin kerroksiin. Parvet ovat toimineet taukotiloina. AM

⁶⁴ Vormala, Timo 2022; Pesonen Maaret 1997, s. 54.

1.KERROS

Rakennuksen pohjakerrokseen sijoittuvat pääsisäänkäynti sekä muutama toissijainen sisäänkäynti. Kerroksen tilat koostuvat ruokasalista ja kokoustilasta, mittaustilasta sekä useista arkisto- ja varastotiloista. Suurin osa tällaisista aputiloista sijoittuu ikkunattomiin kellaritiloihin, joissa ei siten ole luonnonvaloa. Rakennuksen ainut liikuntaesteisten saniteettitila sijoittuu pohjakerrokseen.

Kuva 48. Pohjakerroksen alkuperäinen pohjapiirustus. Kerroksen tilat ovat muuttuneet vain vähän vuosien varrella. Ei mittakaavassa. KRA

< Kuva 49. Pääaula on vaikuttava sisätila, mustavalkoisen, dynaamisen tunnelman yläpuolella kohoaa mahongin punainen katto. MH 2022

^ Kuva 50. Ruokasalin ikkunaseinän kautta luonnonvalo tulvii sisälle. MH 2022

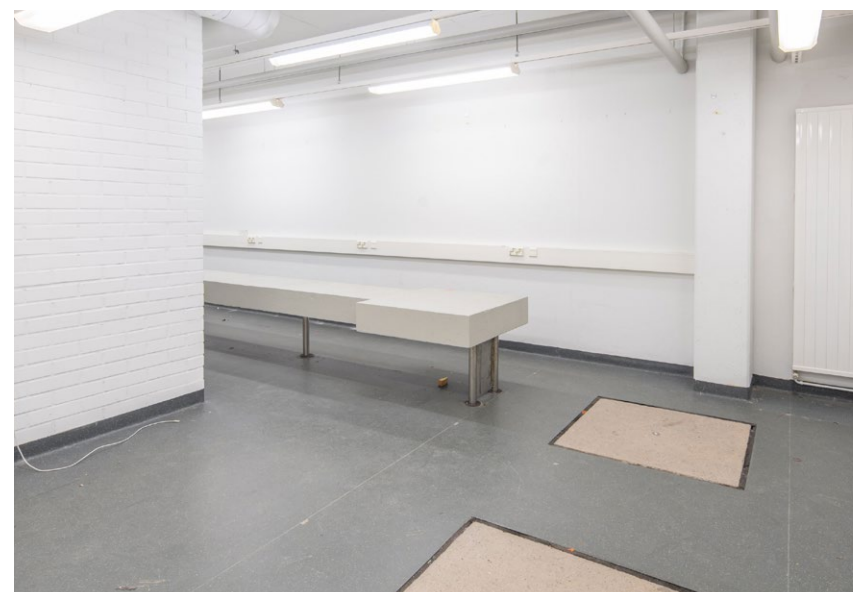
Kuva 51. Ensimmäiseen kerrokseen sijoittuu useita aputiloja, jotka ovat luonteeltaan teknisiä. Kuvan tilan vasemman puoleinen seinä, ei ole alkuperäinen vaan rakennettu myöhemmin. MH 2022

Kuva 52. Kerroksen varasto- ja mittaustiloihin sijoittuu erilaisia tutkimuslaitoksen laitteita. TS 2023

Kuva 53. Pääaulan sisäänkäynti on arkkitehtonisesti vaikuttavaksi. MH 2022

Kuva 54. Mittaustiloissa on erityisiä rakenteita, joiden päälle mitauslaitteistoa on voitu sijoittaa. MH 2022

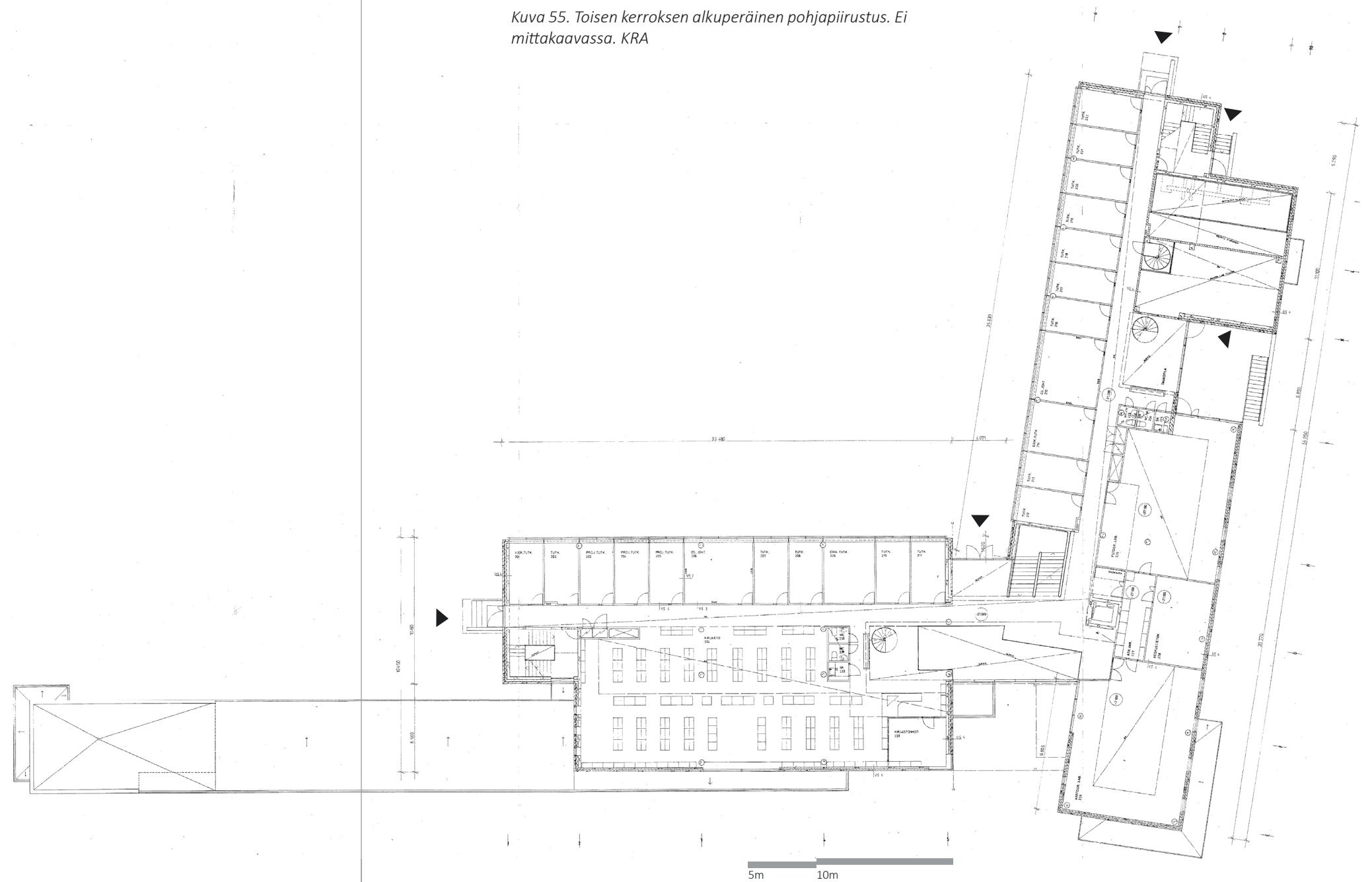
2.KERROS

Toiseen kerrokseen sijoittuvat kirjasto sekä laboratorio- ja mittaustiloja. Länsisiipeen sijoittuva laaja kirjastotila, jota on myöhemmin käytetty avotoimistona. Kerroksessa kahden pitkän käytävän varrelle sisäpihan puolelle sijoittuvat tutkijoiden toimistohuoneet. Huoneet on sijoitettu varjoisan sisäpihan puolelle, tietokoneella työskentelyn helpottamiseksi. Työtilojen seinät on toteutettu kevyt rakenteisina, millä niiden muuttaminen on mahdollistettu.⁶⁵

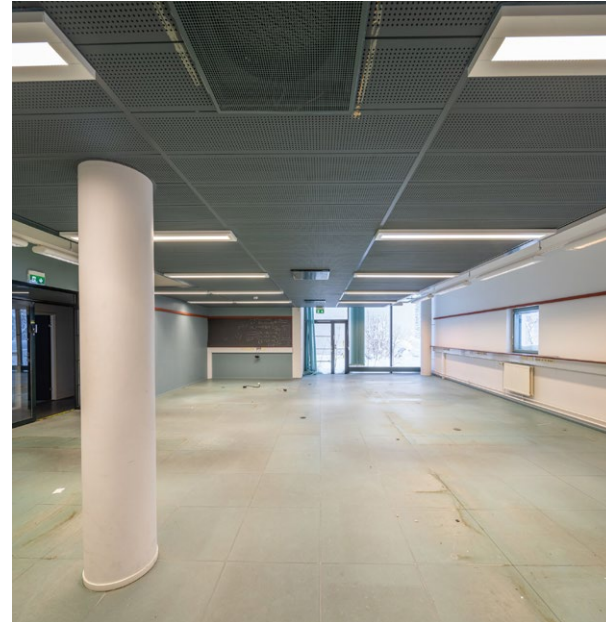
Toisesta kerroksesta kuljetaan sisäpihalle, niin rakennuksen keskivaiheilta, kuin siipien päädyistä. Lisäksi itäsiiven puolivälistä on kulku pienelle viherpihalle, joka avautuu Geodeetintielle.

65 Pesonen, Maaret 1997, s. 54.

Kuva 55. Toisen kerroksen alkuperäinen pohjapiirustus. Ei mittakaavassa. KRA

> Kuva 56. Toisen kerroksen laboratoriotilojen väritys on siniviherharmaan eri sävyissä. Alakatto on perforoitua harmaata kipsilevyä ja lattiamateriaali on vihreää puolijohtavaamattoa. MH 2022

v > Kuva 57. Laboratoriotilasta on kulku pienelle viherpihalle rakennuksen siipien taitteesta. MH 2022

v Kuva 58. Toimistuhuoneiden ikkunoista avautuu metsäinen maisema sisäpihalle. TS 2023

Kuva 59. Toisen kerroksen alkuperäinen kirjastotila on muutettu avotoimistoksi. MH 2022

Kuva 60. Sisäpihan puolelle sijoituvissa työhuoneissa on koko ulkoseinön leveydeltä ikkuna. MH 2022

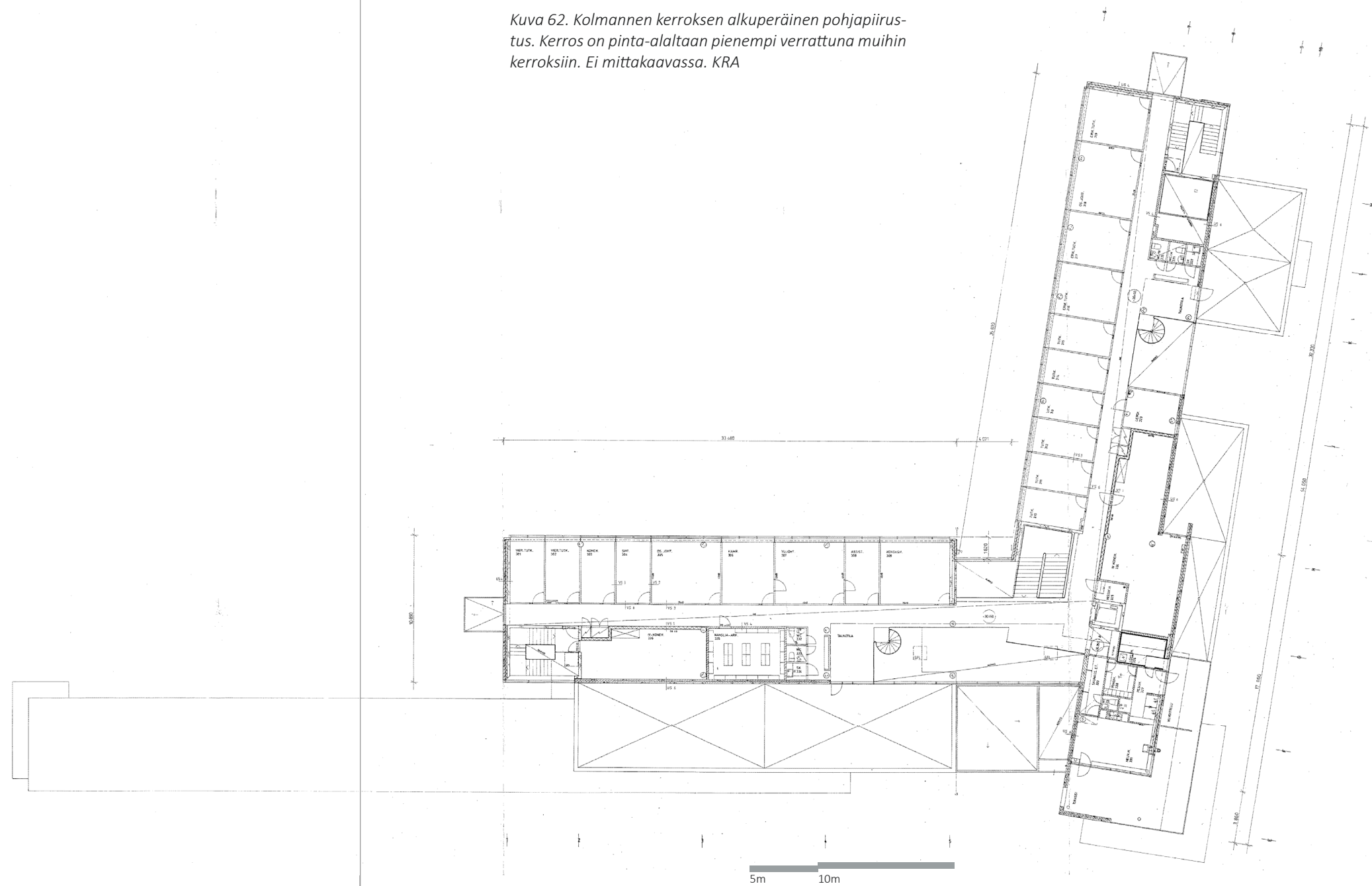

Kuva 61. Aulatilän suuri lasiseinä tuo tilaan valoa ja avaruutta. Tilan alakattojen värityksessä näkyvät vahvasti mahongin punainen ja sinivihreän harmaa. MH 2022

3.KERROS

Kolmanteen, eli rakennuksen ylimpään kerrokseen sisäpihan puolelle sijoittuvat johtajien ja tutkijoiden työtilat sekä toimistohuoneita. Kerroksessa on lisäksi arkistotilaa, taloteknisiä tiloja sekä edustus- saunasasto suurella kattoterassilla. Kerrokseen ei ole suoraa kulkua ulkokautta, vaan sinne kuljetaan pääportaikon, siipien päihin sijoittuvien portaikkojen tai toisesta kerroksesta aulatilojen kierreportaiden kautta.

Kuva 62. Kolmannen kerroksen alkuperäinen pohjapiirustus. Kerros on pinta-alaltaan pienempi verrattuna muihin kerroksiin. Ei mittakaavassa. KRA

Kuva 63. Saunaosasto sijoittuu rakennuksen ylimpään kerrokseen ja tiloista on suora pääsy suurelle kattoterassille vilvoittelemaan. Maisema avautuu puiden latvojen yläpuolelle.
TS 2022

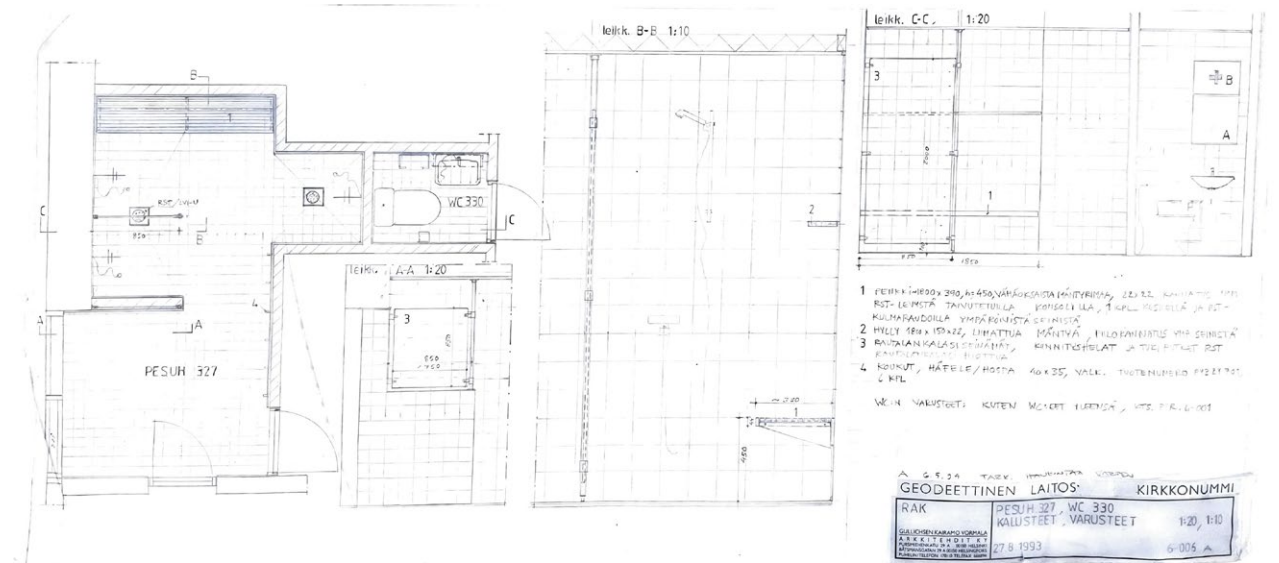

Kuva 64. Saunan suuri ikkuna päästää luonnonvaloa saunatilaan sekä avaa maisemat puiden latvojen ylle.
MH 2022

> Kuva 65. Kattoterassille avautuvat ikkunat päästävät luonnon valon saunatiloihin. MH 2022

v Kuva 66. Alkuperäiset saunaosaston käsipiirretyt kaluste- ja varustekuvat. Ei mittakaavassa. AM

Kuva 67. Saunaosaston yhteydessä on neuvotteluhuone, josta on kulku suurelle kattoterassille. MH 2022

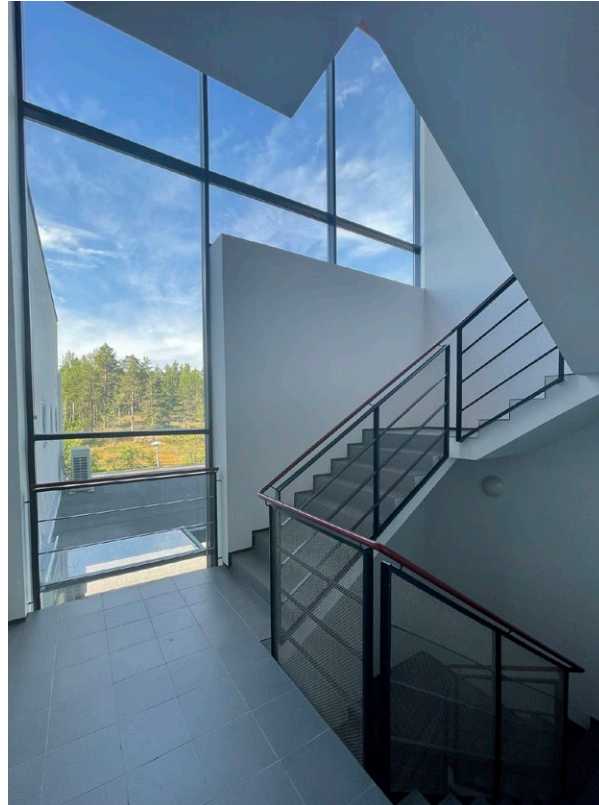
> Kuva 68. Ylimmän kerroksen aulasta avautuu näkymä kaikkiin kerroksiin. MH 2022

PORTAAT

Rakennuksessa on useat erilaiset portaat, joiden kautta kulku eri kerrosten välillä on sujuvaa. Portaat ovat muotoilultaan erilaiset, mutta kaikkia yhdistää hienopiirteiset, nauhamaiset, ohuet metalliset vaakasuuntaiset kaiteet, joiden värit on tumma, mutta käsijode mahongin punainen.

Pääaulasta kulku kerrokseen tapahtuu pääportaikon kautta tai hissillä. Rakennuksen ainoa hissi sijoituu siipien taitteeseen. Lisäksi kummankin siiven päädyssä on portaikot ja kerrosten välillä on myös pienemmät kierreportaat taukotila-aulojen yhteydessä.

> Kuva 70. Pääportaikon kevytrakenteiset, tummat kaiteet luovat dynaamisen tunnelman. Käsijohteen mahongin punainen väri on hieno yksityiskohta musta valkoisessa ympäristössä. SR

v Kuva 69. Länsi-siiven päädyssä kulkevassa portaikossa on suuri ikkunaseinä, josta avautuu vaikuttava luontomaisema. TS 2022

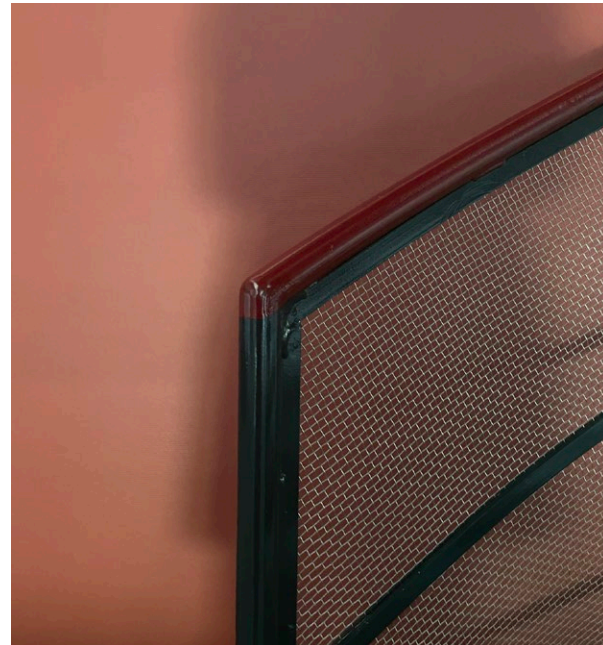

v Kuva 71. Ylimpien kerrosten välillä toissijaisina portaikkoina toimivat myös kierreportaat, joiden muotoilu on serpentiinimäinen. AM

> Kuva 72. Pääportaikko yhdistää kaikki kerrokset toisiinsa. TS 2022

v Kuva 73. Kierreportaan kaiteen ohut metalliverkko antaa kaiteelle läpinäkyvän luonteen. TS 2022

VÄRIT JA MATERIAALIT

Sisätilojen värityys koostuu valkoisesta, sinivihreän harmaan eri sävyistä sekä mahongin punaisesta.⁶⁶ Sävyt näkyvät niin seinä ja kattopinnoilla kuin lattiamateriaaleissa ja yksityiskohtien kuten kaiteiden väryyksessä.

Materiaaleina sisätiloissa ovat muun muassa kattopinnoilla perforoitu harmaa kipsilevyalakatto ja punarukea, sileä kipsilevy. Seinäpinnoilla pääasiallisina materiaaleina ovat tasoitettu, betoni, harkko tai kipsilevy, joiden väryksenä on valkoinen tai sini-harmaa. Lattiapinnoilla materiaalina on pääasiassa käytetty harmaata graniittilaattaa ja toisissa tiloissa harmaan tai vihreän sävyistä kumimattoa.⁶⁷

< Rakennuksessa toistuvat muun muassa värisävyt Vaalea mahongin punainen NCS 3050-Y80R ja Sinivihreänharmaa NCS 6010-B30G

> Kuva 74. Rakennuksen arkkitehtuurin väryksen graafisen mustavalkoinen tunnelma yhdistettynä tehosteväreihin korostuu korkeassa aulatilassa. Käsijohde on pettävää ja lakattua mahonkia. MH 2022

66 Arkkitehtuurimuseon arkisto.
67 Tiainen, Paula 2023.

KÄYTÄVÄT JA TAUKOTILAT

Toisen kerroksen käytävien päätteinä ovat lasiset ulko-ovet, kolmannessa kerroksessa ikkunat. Toimistohuoneiden ovien viereen sijoitetut kapeat ikkunat päästävät valoa käytävään. Käytävän väriytyks muodostuu sinivihreän harmaan eri sävyistä.

Kuva 75. Käytävien lattian väriytyksen diagonaalinen vaihtuminen luo vaikutelman lyhyemmästä tilasta. TS 2022

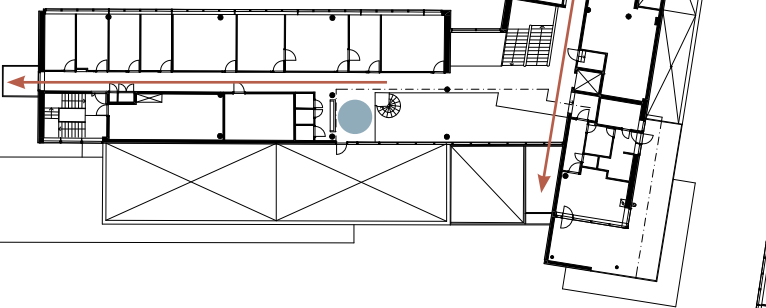
Käytävillä on avoimia aulatiloja, jotka on alunperin suunniteltu taukotiloiksi. Aulatilojen yhteydessä on siivous- ja saniteetti tilat, joiden ovien eteen on sijoitettu mahongin punaiset naulakkokaapit.

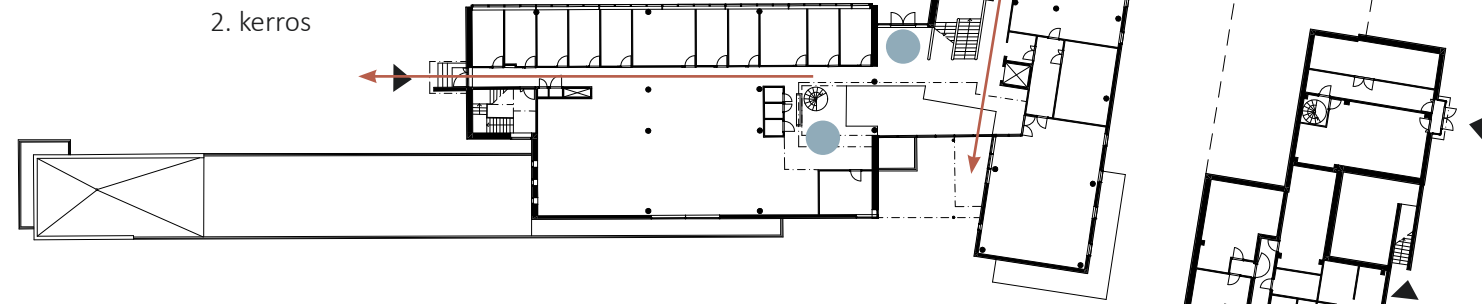
Kuva 76. Wc-ovien edustalle sijoitetut naulakkokaapit luovat tilasta yksityisemmän, kun wc-tilat eivät avaudu suoraan yhteiseen oleskelutilaan. Esimerkki toisen kerroksen aulasta. MH 2022

Kuva 77. Paikkatietokeskuksen pohjapiirustukset. Ei mittakaavassa. TS 2023

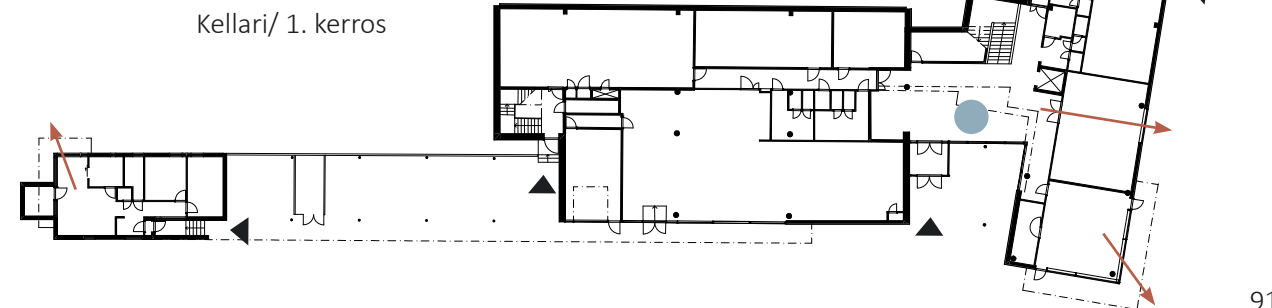
3. kerros

2. kerros

Kellari/ 1. kerros

● Aula- /taukotilojen sijainti

● Näkymät

MITTALAITTEISTOT

Rakennukseen suunniteltiin myös hyvin harvinaisia sekä vaativia tiloja ja rakenteita. Tällaisia olivat muun muassa kellarissa sijaitsevat betonipilarit, jotka eristettiin muusta lattiasta ja sidottiin teräksellä kalliioon. Paikka etsittiin ja valikoitiin niin, että peruskallio oli mahdollisimman vahva ja hyvä. Pilareitten ja erilaisten mittauslaitteiden avulla on pystytty havaitsemaan esimerkiksi aallokko Norjan rannikolla.⁶⁸

Zeiss Stereoplanigraph C 5 –koje (kuva xx) on ollut kartoituksessa apuna käytettävä laite, jota tarvittiin ”ilmakuvien oikaisuarojen määrittämiseen ilmakolmioimalla”. Kojeita hankittiin Suomeen kaksi vuonna 1940 sotaväen ja tykistön tarpeisiin. Sodan aikana kojeita hyödynnettiin Kenraali Nenosen johdolla kehitetyssä kartoitusmenettelyssä, jossa kojeet olivat osana usean erilaisen kojeen kokonaisuutta. Menettelyn avulla pystyttiin valmistamaan pikakarttoja tykistön tarpeisiin jopa kahdessa vuorokaudessa. Sodan jälkeen Stereoplanigrafeja hyödynnettiin Suomen peruskartoitustehtävissä, kunnes ne siirtyivät opetus- ja tutkimuskäyttöön 1960-1970-luvuilla tietokonelaskennan kehittyessä. Laite on tietävästi ollut vain esillä Paikkatietokeskuksessa, eikä enää toiminnassa.⁶⁹

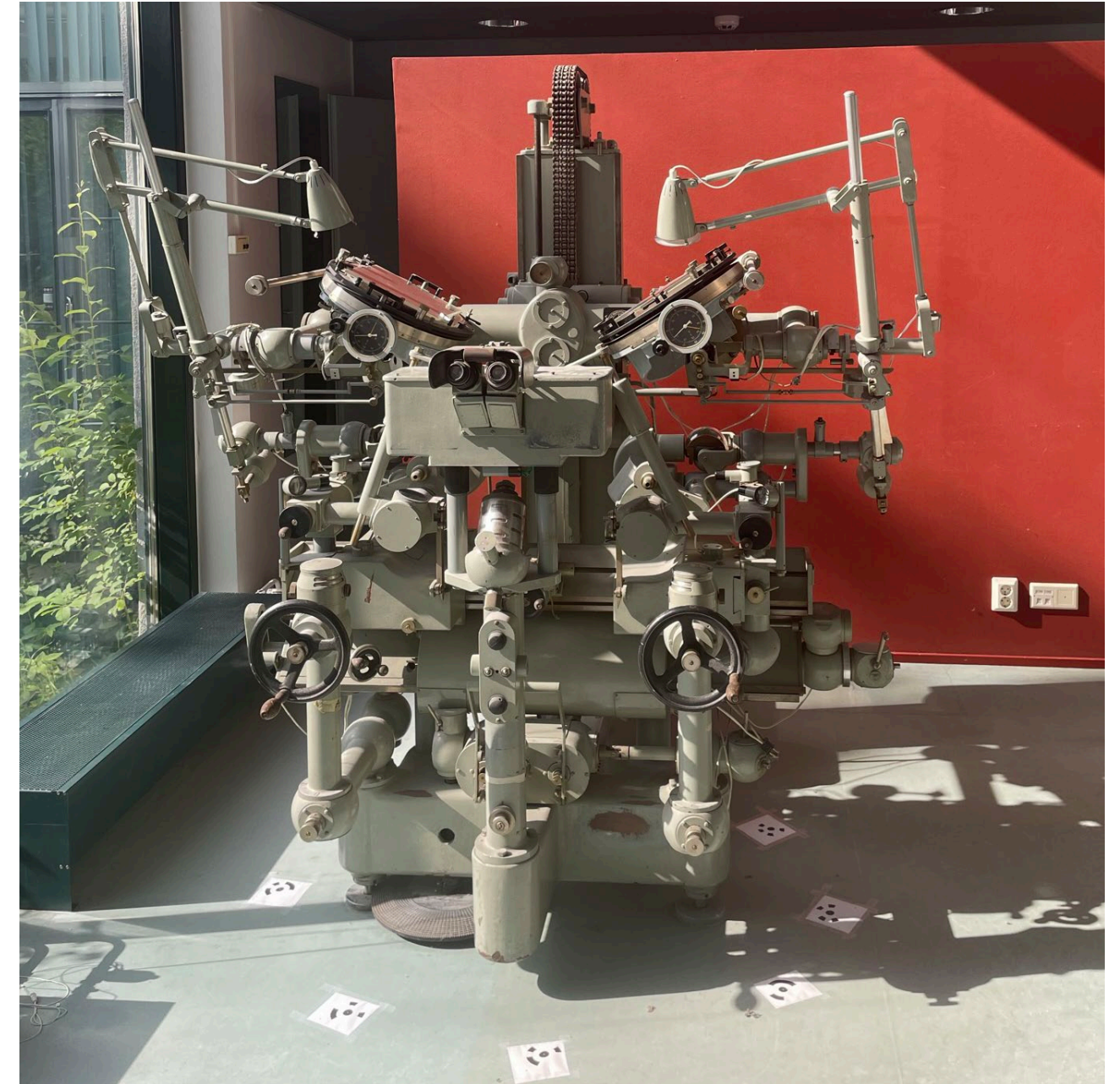
Paikkatietokeskuksesta Stereoplanigrafi on lahjoitettu Sotamuselle, joka sijaitsee Orivedellä.⁷⁰

> Kuva 78. Maanmittauslaitoksen Stereoplanigrafi on tietävästi ainoa jäljellä oleva Suomessa. TS 2022

68 Helsingin Sanomat 11.9.1995; Vormala, Timo 2022.

69 Haggren, Henrik 2022.

70 Flink, Selja 2023.

6.2.3 Varaus laajenukselle ja asuinrakennus

Jo rakennuksen suunnitteluvaiheessa itäisen siiven päätyyn suunniteltiin varaus laajenukselle (kuva 80). 2000-luvulla arkkitehti Maaret Pesonen oli tehnyt jo tarkemman luonnoksen laajenuksesta, mutta projekti ei edennytkään rakennusvaiheeseen saakka.

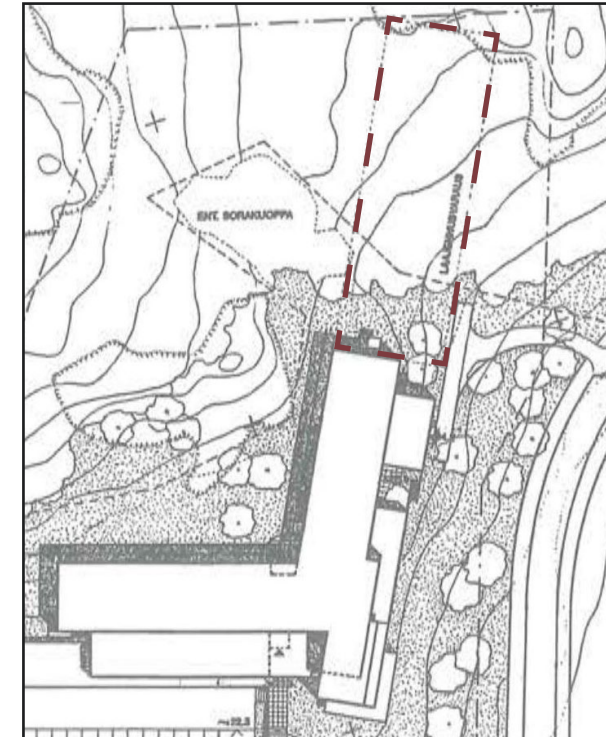
Rakennuskokonaisuuteen liittyy länsi-siiven päätyyn sijoittuva pieni huvilamainen asuinrakennus, joka suunniteltiin päärakennuksesta erilleen. Rakennus liittyy päärakennukseen autokatoksella. Asunnosta tehtiin kolmen huoneen, keittiön ja kylpyhuoneen kokonaisuus, josta maisemat avautuivat suoraan ympäröivään metsään. Keskuksella oli usein merkittäviä kansainvälisiä tutkijoita vierailmassa ja asunto tarkoitettiin heidän käyttöönsä.

Arkkitehti Vormala kertoo asunnon olleen alkuperäisessä tilaohjelmassa ja etteivät he arkkitehteinä olisi muutoin saaneet ikinä näin erityistä osaa suunnitelmassa läpi.⁷¹ Myöhemmin asuntoa on käytetty erillisenä toimistotilana.

Asuinrakennuksen ja päärakennuksen väliinjäävän autokatoksen suojaan sijoittuu jätekatos, joka asettuu siniharmaalla värityksellään rakennuskokonaisuuteen.

⁷¹ Vormala, Timo 2022.

< Kuva 79. Toimistotilaksi muutettu asuinrakennus sijoittuu länsisiiven päähän ja asettuu luontevasti rakennuskokonaisuuteen. TS 2022

Kuva 80. Alkuperäisessä asemapiirustuksessa näkyy katkoviivalla merkitty (vahvistettu punaisella katkoviivalla) laajennusosan varaus itäisen siiven päädyssä. AM

Kuva 81. Asuinrakennuksen sisäänkäynniltä avautuu vaikuttava perspektiivinäkö. TS 2022

6.2.4 Muutokset ja nykytila

Rakennus on pysynyt samassa käyttötarkoituksessa valmistumisestaan lähtien, vaikka Geodeettinen laitos on lakkautettu ja se on jatkanut toimintaansa Maanmittauslaitoksen Paikkatietokeskuksena. Rakennuksen arkkitehtoniset pääpiirteet ovat säilyneet, mutta joidenkin tilojen käyttötarkoitukset ovat vuosien aikana muuttuneet. Esimerkiksi asuinrakennusta on käytetty toimistotilana ja kirjastotilaa on käytetty avotoimistona. Tilojen suhteen suurin muutos sijoittuu kuitenkin ensimmäiseen kerrokseen, jossa alun perin arkisto- ja varastotiloiksi suunniteltuja tiloja on jaettu väliseinillä pienemmiksi tiloiksi.⁷²

Julkisivussa yksi isoimmista muutoksista on vedenpoistojärjestelmän muutos, jossa räystäitä on muutettu ja vedenpoisto on tuotu julkisivujen pinnalle. Pääjulkisivusta on poistettu lipputanko ja ”Geodeettinen laitos” –kirjainkyltit on poistettu pihan betonimuurista. Lisäksi osa räystääslinjan pyöreistä ilma-aukoista on jäänyt julkisivun korjauksen yhteydessä levyn taakse piiloon.

Paikkatietokeskuksen työntekijämäärä on vuosien varrella kasvanut, millä on ollut vaikutuksensa tilamuutoksiin ja esimerkiksi ilmanvaihdon tarpeen lisääntymiseen. Suurin vaikutus työntekijä määrän kasvulla on ollut Paikkatietokeskuksesta poismuuttoon. Rakennus tyhjeni kokonaan vuoden 2022 alkupuolella. Poismuuttoon vaikutti lisäksi Maanmittauslaitoksen halu keskittää toimipisteensä ja

työntekijänsä samaan paikkaan.⁷³ Rakennus on ollut poismuutosta lähtien tyhjillään.

Rakennukseen oli aikanaan suunnitteilla laajennus, jota ei ole toteutettu. Laajennus olisi toteutuessaan sijoittunut itä-siiven jatkoksi ja se olisi mahdollistanut suuremman työntekijämäärän työskentelyn rakennuksessa.

Vuosien varrella rakennuksessa on ollut yksittäisiä kosteusvaurioita, jotka on korjattu. Haasteita on aiheuttanut rakennuksen aikakaudelle tyypillisen detaljiikan, kuten kapeiden räystäiden ja seinärakenteiden sääräsituksen kestättömyys.⁷⁴

Rakennuksen korjaustarve on edelleen suuri, mutta tehtävissä. Esimerkiksi julkisivuja on viimevuosina jonkin verran korjattu, mutta niissä on edelleen nähtävissä korjaustarve. Kaikkia rakennuksen korjaukseen suunniteltuja toimenpiteitä ei ole toteutettu, ennen kuin purkukartoitus on aloitettu.

> Kuva 82. Rakennuksen julkisivuja on paikoitellen korjattu, mutta korjaustarve on edelleen nähtävissä. Julkisivurappaus on ohutta, ja kun kapeiden räystäiden kautta rappauksen alle pääsee kosteutta, rappauksen alle muodostuu kupruja ja se halkeilee. TS 2022

72 Tiainen, Paula 2023.

73 Viisyykönen 24.9.2019.

74 Tiainen, Paula 2023; Flink, Selja 2022.

6.3 Arvottaminen

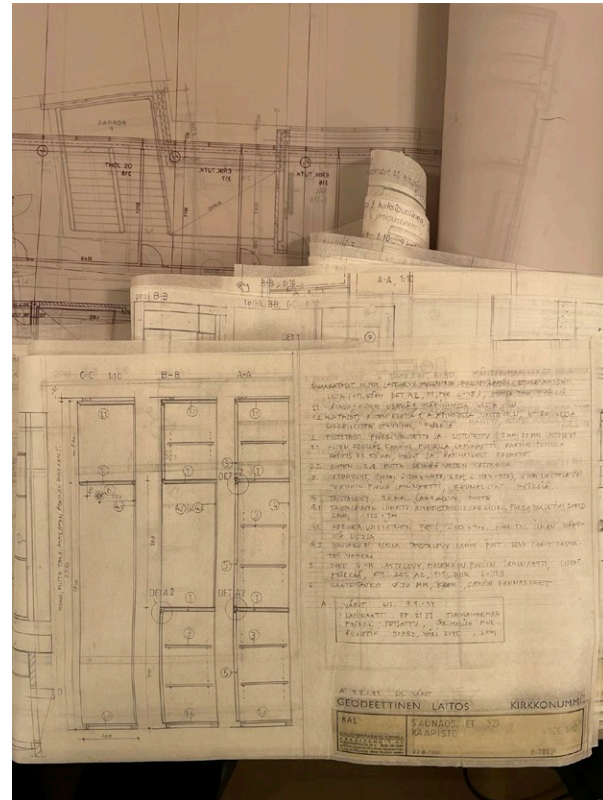
Entinen Geodeettinen laitos, nykyinen Paikkatietokeskus on arkkitehtuuriltaan aikansa taidonnäyte ja edustaa vahvasti modernistista tyyliä ja suunnittelijoidensa tyyliä. Tarkastelen rakennuksen arvoja arkkitehtonisten ja rakennustaiteellisten arvojen kautta, kulttuurihistoriallisten arvojen kautta sekä ympäristöllisten ja maisemallisten arvojen kautta.

Arkkitehtoniset ja rakennustaiteelliset arvot

Paikkatietokeskuksen suunnitellut Gullichsen Kai-ramo Vormala Arkkitehdit Ky on ollut aikansa merkittävä arkkitehtitoimisto. Toimisto on voittanut lukuisia kilpailuja ja sen arkkitehtuuria on esitelty useissa arkkitehtuurijulkaisuissa niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Myös Paikkatietokeskus (Geodeettinen laitos) on esitelty vuoden 1997 Arkkitehti-lehdessä ja se on ollut ehdolla Euroopan unionin nykyarkkitehtuuripalkinnon, Mies Van Der Rohe –palkinnon saajaksi vuonna 1996.⁷⁵

Vaikka rakennus on pienehkö projekti GKV Arkkitehdit ky:n kokonaistuotannossa, heidän suunnittelemanaan rakennuksella on rakennustaiteellista arvoa. Rakennus on toimiston viimeisiä projekteja, joka piirrettiin kokonaan käsin. Tänä päivänä rakennukset piirretään ja mallinnetaan tietokoneavusteisesti ja olisi hyvin poikkeuksellista, jos rakennuspiirustukset toteutettaisiin käsin piirtäen. Lisäksi paikkatietokeskuksen rakennusaika on merkittävä, sillä sen suunnittelu on aloitettu syvän la-

ma-ajan keskellä. Usean rakennusprojektin seisahtaessa lamasta johtuen, Paikkatietokeskus on valmistunut aikana, jolloin Suomessa uusia rakennuksia valmistui huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi 2000-luvulla.⁷⁶

Kuva 83. Käsinpiirrettyjä Paikkatietokeskuksen kalustepiirustuksia Arkkitehtuurimuseon arkistossa. TS 2023

Rakennus edustaa modernistisella otteella hienoa aikansa arkkitehtuuria, jonka kokonaisvaltaisesta yksityiskohtien muotoilusta, massoitteesta ja värimaailmasta rakennus on tunnistettavissa GKV Arkkitehdit Ky:n suunnittelemaksi. Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen arkkitehtonisen luonteensa sekä ominaispiirteensä pienistä vuosien varrella tehdyistä muutoksista huolimatta.

Paikkatietokeskuksen arkkitehtuurin ja luonteen muodostavat rakennuksen suorakulmainen, porastuva massoitteelu, joka asettuu luontevasti maaston muotoa mukaillen. Rakennusmassoitteelu ja julkisivut ovat säilyneet kokonaisuutena hyvin ja alkuperäisyys on nähtävissä. Paikkatietokeskuksen sisätiloissa on ollut joitakin muutoksia, mutta alkuperäinen tilajako on edelleen nähtävissä.

Sisäarkkitehtuurissa alkuperäisen luonteen säilyttäneitä piirteitä ovat pääaulan avoimuus ja vertikaalisuus sekä ylempien kerroksien avautuminen siihen, portaikat ja niiden kevytrakenteiset tummat teräskaiteet sekä mahonginpunaiset käsijohteet. Tummat hienopiirteiset lasi-teräskaiteiden vaakarimat ja niistä muodostuva dynaaminen tunnelma ovat tunnusomaisia piirteitä suunnittelijoille.

Lisäksi luonteenomaisia piirteitä ovat rakennuksen toisen ja kolmannen kerroksen siipien käytävät ja niiden päätteenä olevat ikkunat sekä sisätilojen värisävyt, valkoinen, mahongin punainen sekä sinivihreän harmaan. Juuri näiden värisävyjen käyttö on hyvin tyypillistä suunnittelijoiden rakennuksissa. Paikkatietokeskuksen ovissa tunnusomaista suunnittelijan tyylille ovat pinnassa kulkevat vaakarimat. Erityistä rakennuksessa on lisäksi, että arkkitehtitoi-

misto on suunnitellut myös rakennuksen kokonaisuuteen kiintokalusteet.

Kulttuurihistoriallinen arvo

Rakennuksen säilyneisyys on myös historiallinen arvo. Vaikka rakennuksen historia on lyhyt, rakennuksen omaleimaisuus on osa aikansa historiaa. Paikkatietokeskus on rakennuksena ensimmäinen Geodeettisen laitoksen oma toimitalo, joka on varta vasten suunniteltu laitoksen käyttöön ja tarpeisiin. Paikkatietokeskus on poikkeuksellinen käyttötarkoitukseltaan ja ainutlaatuinen sellaisenaan Suomessa. Lisäksi rakennus on säilyttänyt alkuperäisen käyttötarkoituksensa koko historiansa ajan.

Rakennuksen lyhyt historia on ollut merkittävä. Rakennuksessa on tehty erityistä ja tärkeää kartoituksen sekä mittaamisen tutkimusta, niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Paikkatietokeskus on käyttänyt sisäänsä poikkeuksellista mittauskalustoa. Rakennuksessa tehty tutkimus on mahdollistanut Paikkatietokeskuksen toiminnan sekä tutkimuksen kasvamisen.

Ympäristölliset ja maisemalliset arvot

Paikkatietokeskuksen rakennuskokonaisuus asettuu luonnontilaisen metsän keskelle rinteeseen erityisen hienosti. Masalan rakennuskannassa Paikkatietokeskuksen arkkitehtuuri on ainutlaatuista. Kaupunkirakenteesta rakennus on irrallaan, vaikka kulkuyhteyksiin nähden sijainti lähellä Masalan keskustaa, junaseisaketta sekä valtatie Kehä III:sta

75 EUMiesaward, The Finnish Geodetic Institute.

76 Helsingin Sanomat 11.9.1995; Suomen tilastokeskus.

on erinomainen. Rakennuksesta avautuvat runsaat luontomaisemat, mutta alun perin asuinalueen läheisyyteen suunniteltu rakennus ei kadota luonnettaan, vaikka se olisi luonnon sijaan rakennusten ympäröimä.

Arvottamisen johtopäätökset

Paikkatietokeskus on julkisivujen perusteella pääteltävissä toimitaloksi, mutta tarkempi alkuperäinen ja erityislaatuinen käyttötarkoitus ei näy päälle päin julkisivuista. Tämä mahdollistaa käyttötarkoituksen muuttamisen, ilman että rakennuksen julkisivujen luonteen tarvitsee muuttua. Rakennukseen kohdistuvissa korjauksissa ja muutoksissa on tärkeää huomioida alkuperäisyys ja pyrkiä rakennuksen ominaispiirteiden säilymiseen. Sekä massoitellun, että julkisivun värityksen ja yksityiskohtien säilyttäminen on ensisijaisen tärkeää, jotta arkkitehtuurin kokonaisluonne ja rakennustaiteellinen arvo säilyvät. Mahdolliset laajennukset sekä lisärakennukset tulisi sovittaa alkuperäiseen massoitelluun.

Katujulkisivun aukotukset koostuvat tumma karmisista suurista lasiseinistä sekä pienempien ikkunoiden sarjoista. Julkisivussa ikkunoiden kasvattaminen on mahdollista kokonaisuutta tarkastellen niin, että katujulkisivu säilyttäisi suljetun luonteensa. Sisäpihajulkisivun nauhaikkunakokonaisuudet olisi tärkeä säilyttää alkuperäiseen tyyliin sopivina, jotta julkisivun avoin luonne säilyy.

Julkisivun alkuperäisyyttä ja pelkistettyä, selkeää kokonaisuutta rikkovat seinille lisätyt vedenpoistot. Vedenpoiston palauttaminen alkuperäiseksi tai sen

muuttaminen hienovaraisemmaksi osaksi julkisivua, vahvistaisi rakennuksen julkisivun luonnetta. Myös sisäarkkitehtuurin muodostavien piirteiden säilyminen on tärkeä arvo. Muut sisätilat, kuten tutkijoiden työhuoneet, jotka ovat alun perin suunniteltu jonkin verran muuntojoustaviksi ja ensimmäisen kerroksen länsisiiven tilat, joita on jo muutettu, kestävät pääosin tilamuutoksia.

Kuva 84. Katujulkisivu kestäisi pienten ikkunoiden koon kasvattamisen. Julkisivun pintaan lisätyn vedenpoiston poistaminen palauttaisi julkisivun alkuperäisen luonteen. MH 2022

6.4 Suojelu

Paikkatietokeskukselle ei ole määritetty suojelutavoitteita. 28-vuotias rakennus ei täytä ajallisesti suojelukriteerejä, toisin kuin esimerkiksi rakennuksen ympäristössä olevat noin sata vuotta vanhat huvilat täyttävät. Osayleiskaavan valmisteluun liittyvässä arkkitehti Kristina Karlssonin tekemässä alueen rakennusten inventoinnissa vuonna 2014 todetaan, että Paikkatietokeskuksen suojelua puoltaisi se, että rakennus edustaa vahvasti Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit Ky:n suunnittelemaa rakennusta, jossa on heidän ilmaisulleen tyyppillisiä piirteitä. Lisäksi rakennus edustaa 1990-luvun arkkitehtuuria ja on korkeatasoinen tutkimuslaitos.⁷⁷

Rakennuksen säilyttämistä tukisi esimerkiksi alueelle kohdistuvan kaavaehdotuksen tarkoitus kehittää toimitilarakentamista ja vähittäiskauppaa Masalan junaseisakkeen läheisyyteen. Paikkatietokeskus sijaitsee junaseisakkeen lähellä ja vaikka sijainti ei ole aivan sen välittömässä läheisyydessä, rakennus voisi uudella käyttötarkoituksellaan palvella alueen asukkaita.⁷⁸ Lisäksi rakennus toisi arkkitehtuurillaan kiinnostavaa kerroksellisuutta alueelle.

Suomessa rakennuskanta on ylipäätään nuorta. Noin kahdeksankymmentä prosenttia Suomen rakennuskannasta on rakennettu viimeisen seitsemänkymmenen vuoden aikana.⁷⁹ Näin ollen 1990-luvun rakennukset ovat todella nuoria. Vain alle kolmekymmentä vuotta vanha Paikkatietokes-

kus tuntuisi todella nuorelta rakennukselta purettavaksi sekä arkkitehtuurin historiallisesta-, että hiilijalanjälki näkökulmasta. Rakennus ei myöskään ehdi samaan aikaan perustuvaa suojeluperustetta, jos se puretaan nuorena. Suojelustatus ei ole kuitenkaan ainut tapa säilyttää rakennus. Usein rakennuksen säilymiseen riittää, että se on käytössä ja sen ylläpidosta huolehditaan.

Rakennuksen korjaamisessa, käyttötarkoituksen muuttamisessa ja ylläpitämisessä siihen voisi hyödyntää kiertotalousnäkökulmaa. Kiertotalousajattelu suunnittelun lähtökohtana voi kohdistua nimenomaan kokonaisuuden rakennuksiin, joilla ei ole suojelumerkintää. Suunnittelussa lähdetään liikkeelle siitä, että aluksi pyritään sovittamaan käyttötarkoitus olemassa olevaan rakennukseen.⁸⁰

Kiertotaloudessa on ajatuksena, että rakennuksessa säilytetään mahdollisimman paljon rakenteita, rakennusosia ja rakenteita. Säilyttämistavoite kohdistuu erityisesti sellaisiin rakennuksiin ja materiaaleihin, joilla ei nähdä kulttuurihistoriallista arvoa.⁸¹ Toisaalta haasteena se, että moderneissa rakennuksissa korjaaminen vaatii usein materiaalin vaihtamista ja on rakennusosia, joiden korjaaminen on mahdotonta. Arkkitehtoninen idea pystytään kuitenkin tällaisissa tilanteissa säilyttämään.⁸²

77 Karlsson, Kristina 2014.

78 Kirkkonummen kunta 2021, Suvimäki ja Majvik asemakaavan selostus, s. 8-10.

79 Museovirasto: Rakennettu hyvinvointi.

80 Museovirasto: Valtio restauroi V.

81 Museovirasto: Valtio restauroi V.

82 Freese, Simo 2022.

7 KONSEPTISUUNNITELMA

7.1 Käyttötarkoituksen muuttaminen

Rakennukset säilyvät parhaiten käytössä. Käyttö on parasta suojelua, sillä käytössä olevasta rakennuksesta pidetään pääosin huolta. Rakennukset pyritään pitämään käytössä, sillä kiinteistöt ovat arvokkaita.⁸³ Rakennuksen pitäminen tyhjiillään ei ole omistajalle taloudellisesti kannattavaa. Myöskään valtio tai kunnat eivät voi käyttää verovaroja niin sanotusti turhien rakennusten ylläpitoon.⁸⁴

Rakennuksen käyttötarkoituksen muuttamisen suunnitteluun päädytään yleensä tilanteissa, joissa rakennus on jäänyt tai jäämässä tyhjilleen. Rakennuksen tyhjilleen jäämisen syynä on usein alkuperäisen käyttötarkoituksen toimimattomuus tai tarpeettomaksi jääminen. Kun käyttötarpeet muuttuvat tai loppuvat, käyttötarkoituksen muuttaminen on keino pidentää rakennuksen elinkaarta ja se on perinteikäs tapa hyödyntää jo rakennettua. Käyttötarkoituksen muuttaminen voi myös korvata uudisrakentamista.

Rakennuksen arkkitehtuuri ja tilat rajaavat sitä, millaiseksi käyttötarkoitus voidaan muuttaa. Muutosuunnittelussa on tärkeää tunnistaa rakennuksen ominaispiirteet, jotta ne voisivat säilyä.⁸⁵ Käyttötarkoituksen muutokseen vaaditaan usein uudelleen kaavoittamista, sillä kaavassa on määritelty minikälaisessä käytössä rakennukset missäkin alueella ovat.⁸⁶

83 Kaivonen, Juha-Antti 1994, s. 59.

84 Flink, Selja 2023.

85 Suonto, Yrjö 1995, s. 37.

86 Kaivonen, Juha-Antti 1994, s. 59; Hernberg, Hella 2014, s. 27,56,57.

7.2 Paikkatietokeskuksen käyttötarkoituksen muuttaminen

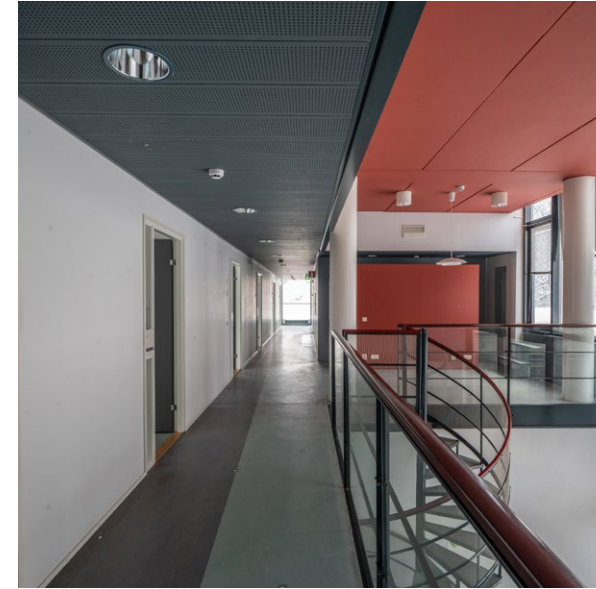
Paikkatietokeskus on jo jäänyt tyhjilleen. Alueelle, jolla rakennus sijaitsee, on suunnitteilla asemakaava, mikä voisi nopeuttaa rakennuksen käyttötarkoituksen muuttamista. Paikkatietokeskuksen kohdalla käytön muuttamiseen liittyy kuitenkin erilaisia haasteita.

Yksi haasteista on Paikkatietokeskuksen laajuus. Vaikka rakennus on pieni toimitalo, sen kolmen kerroksen yhteenlaskettu pinta-ala on noin 2000 neliometriä.⁸⁷ Mikä tahansa uusi toiminta ei tarvitsisi näin laajoja tiloja käyttöönsä.

Rakennuksen alkuperäinen, hyvin erityinen käyttötarkoitus tuo myös oman haasteensa uuden toiminnan suunnitteluun. Käyttötarkoituksen erityisyydestä johtuen rakennuksen tilaohjelma on hyvin poikkeuksellinen, sisältäen muun muassa sekä kirjaston, toimisto- ja laboratoriotiloja, saunaosasto, että erillisen asunnon. Lisäksi rakennuksessa on paljon ikkunatonta varastotilaa ja toisaalta aula- ja käytävätilaa on runsaasti.

On hyvin epätodennäköistä, että rakennuksen tilaohjelmaa voisi hyödyntää uuteen käyttöön sellaisenaan. Rakennuksen tilat vaativat muutoksia, jotta rakennuksen arkkitehtuuri mahdollistaisi alkuperäisestä poikkeavan toiminnan. Muutosprosessissa on tärkeää huomioida rakennuksen tunnistetut arvot, jotta arkkitehtuurin kokonaisluonne säilyisi mahdollisimman hyvin.

87 Tiainen, Paula 2023.

< Kuva 85. Käyttötarkoitusta muuttaessa olisi tärkeää, että rakennuksen arkkitehtuurin luonne säilyisi. Paikkatietokeskuksen kohdalla se tarkoittaisi muun muassa värisävyjen säilymistä. MH 2022

v Kuva 86. Rakennuksen julkisivua on jouduttu korjaamaan vuosien varrella ja julkisivussa on nähtävissä voimakas sävy ero. Esimerkiksi hyvin kapea räystäslista on aiheuttanut haasteita julkisivurappauksen kunnossa. TS 2023

Paikkatietokeskuksen käyttötarkoituksen muuttamisessa haasteena on lisäksi rakennuksen nykyhetken heikko kunto. Korjaustarve on suuri, mutta esimerkiksi rakenteissa esiintyneet kosteustekniset haasteet olisivat korjattavissa, joskin rakentamisajankohdalle tyypilliset piirteet, kuten detaljit, seinärakenne ja kapeat räystäät haastavat korjaamista.⁸⁸ Jotta rakennuksen käytettävyys säilyisi, siihen kohdistuvat korjaustoimenpiteet täytyisi suorittaa mahdollisimman laadukkaasti ja perusteellisesti. Lisäksi korjaamiseen liittyvä suuri kysymys on, kuka vastaisi sen taloudellisesta puolesta.

88 Flink, Selja 2023.

Haasteensa käyttötarkoituksen muutokseen tuovat pysäköintitilan rajallisuus ja esteettömyyden puutteet. Paikkatietokeskuksen piha-alueella on hyvin rajallinen määrä autopaikkoja, ja paikoituksessa apuna on toiminut kadunvarsipysäköinti.⁸⁹ Toiminnan muuttaminen rakennuksessa, esimerkiksi asumiseksi, vaatisi enemmän laadukkaita pysäköintimahdollisuuksia.

Rakennus on saavutettavissa helposti juna-seisakkeelta sekä pyörä- että kävelyliikenteellä, mutta tämäkään ei ratkaisisi täysin pysäköinnin haasteita. Toisaalta kaavoituksen yhteydessä olisi mahdollista lisätä pysäköintitilaa rakennuksen yhteyteen.

Rakennuksessa on pääosin mahdollista liikkua esteettömästi, mutta esteettömyys ei kuitenkaan täytä tämän päivän vaatimuksia. Esteettömyyden puutteet ovat havaittavissa esimerkiksi siinä, että osaan tiloista kulku tapahtuu hyvin kapeiden ovien kautta tai parin askelman kautta. Puutteet esteettömyydessä kuvaavat, kuinka esteettömyyteen ei ole vielä rakentamisajankohtana kiinnitetty yhtä paljon huomiota kuin tänä päivänä.

Vaikka rakennus sijaitsee hyvin lähellä Masalan keskustaa (kuva 19), myös sen sijainti on yksi haasteista. Nykyisenä toimitilarakennuksena Paikkatietokeskus on hieman irrallaan muusta Masalan kaupunkirakenteesta. Rakennus sijaitsee mahdollisesti asuinalueeksi kaavoitettavan alueen keskellä, mistä sille muodostuu paine soveltua käyttötarkoitukseensa uuteen ympäristöön. Jos rakennus sijaitisi esimerkiksi Kirkkonummen keskustassa, sen käyttötar-

⁸⁹ Google maps, 2023.

oituksen muuttaminen ja sen myötä rakennuksen säilymiseen voisi olla enemmän perusteluja.

v Kuva 87. Saunaosastolle täytyy nousta parin porrasta, vaikka samaan kerrokseen pääseeekin hissillä. Lisäksi saunaosaston ovet ovat hyvin kapeita ja niistä kulkeminen olisi liikuntaesteiselle sellaisenaan haastavaa. TS 2022

> Kuva 88. Paikkatietokeskuksen autokatoksessa on paikkoja noin seitsemälle autolle. Lisäksi pihassa on kattamontaa pysäköintitilaa. TS 2022

7.2.1 Rakennuksen jakaminen osiin eri tilakokonaisuuksiksi

Usean sisäänkäynnin ja monipuolisen tilaohjelman ansiosta uuden käyttötarkoituksen ideoinnissa rakennus on jaettavissa eri osiin. Jaon perusteella rakennus olisi muutettavissa esimerkiksi usean eri toimijan yhteiskäyttöön. Jokaisessa osassa, keltaista osaa lukuun ottamatta, on omat vesipisteet ja wc-tilat, mikä mahdollistaa esimerkiksi valmiudet keittiötilaa varten. Kaaviossa eri kokonaisuuksiksi jaettavat osat on kuvattu eri värisävyillä.

- Harmaaseen osaan kuljetaan 1. kerroksessa pääsisäänkäynnin kautta ja 2. kerroksessa sisäpihan kautta. Kulku harmaaseen osaan on esteetön. Osa koostuu pääaulasta, joka avautuu kaikkiin kerroksiin ja kokoaa tilat yhteen. Suurten ikkunoiden ansiosta harmaan osan tilat ovat valoisat. Pääaulan yhteydessä on pääportaikko sekä rakennuksen ainut hissi. Tilan jakaminen eri kerrosten välillä, esimerkiksi 1. kerroksen aulatilan sulkeminen 2. kerroksen parvi- maisesti avautuvasta aulasta olisi hankalaa, oikeastaan mahdotonta pilaamatta aulan kokonaistunnelmaa ja koko rakennuksen vaikuttavinta sisätilaa. 1. kerroksessa harmaa osa on erotettavissa punaisesta osasta ja vihreästä osasta omaksi kokonaisuudekseen.
- Sininen osa on yhteydessä harmaaseen osaan ja kulku tapahtuu vain harmaan osan kautta. 1. ja 2. kerroksessa sinisen osan tilat ovat avoimet ja 3. kerrokseen sijoittuu edustussaunaosasto. Sinisen osan tilat ovat yhdistettävissä vihreään ja oranssiin tilaan.

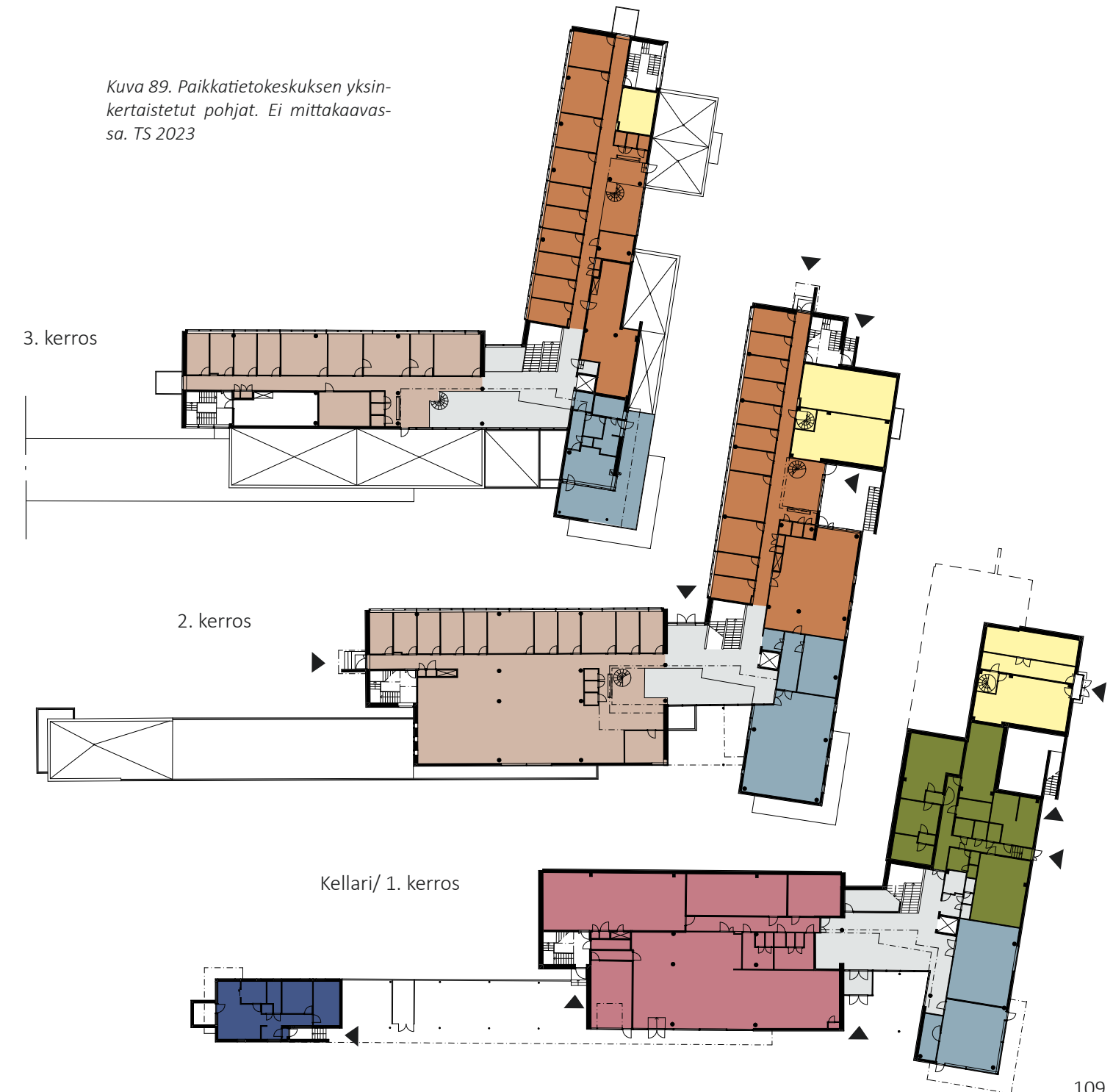
- Vaaleanpunainen osa koostuu varasto- ja mittaus-tiloista. Osaan on useampi sisäänkäynti, joka mahdollistaa sen toimimisen omana osanaan tai yhteydessä muihin osiin. Osa avautuu suuren ikkunaseinän kautta suoraan pysäköintialueelle, mutta muuten tilat ovat pääosin ikkunattomat.

- Vihreä osaan kulku tapahtuu joko harmaan osan kautta tai ulkokautta oman sisäänkäynnin kautta. Osa on erotettavissa omaksi osaksi, joka ei ole yhteydessä muihin osiin. Vihreän osan tilat muodostuvat teknisistä- ja varastotiloista, eikä tiloissa ole ikkunoita. Ulkoseinälle voisi mahdollisesti lisätä ikkunat, mutta silti suurin osa vihreän osan tiloista jäisi luonnonvalon ulottumattomiin.

- Luonnonvalo puuttuu myös keltaisesta osasta, joka on toiminut hyvin erityisenä mittaus- ja laboratoriotilana. Osaan kulkeminen tapahtuu pääosin ulkoa oman sisäänkäynnin kautta. Keltaiseen osaan olisi myös mahdollista lisätä ikkunat, jolloin tilat mahdollistaisivat useamman uuden käyttötarkoituksen. Osan tila on korkea ja ulottuu 3. kerrokseen saakka. Kierreportaiden kautta tila olisi yhdistettävissä oranssiin osaan.

- Oranssi osa sijoittuu itäsiiven toiseen ja kolmanteen kerrokseen. Osaan kuljetaan joko harmaan osan tai ulkokautta kolmen eri oman sisäänkäynnin kautta. Usean oman sisäänkäynnin ansiosta oranssi osa on erotettavissa omaksi osakseen harmaasta osasta. Kierreportaan omaava pieni aula tila yhdistää osan kerrokset toisiinsa. Oranssin osan haaste on,

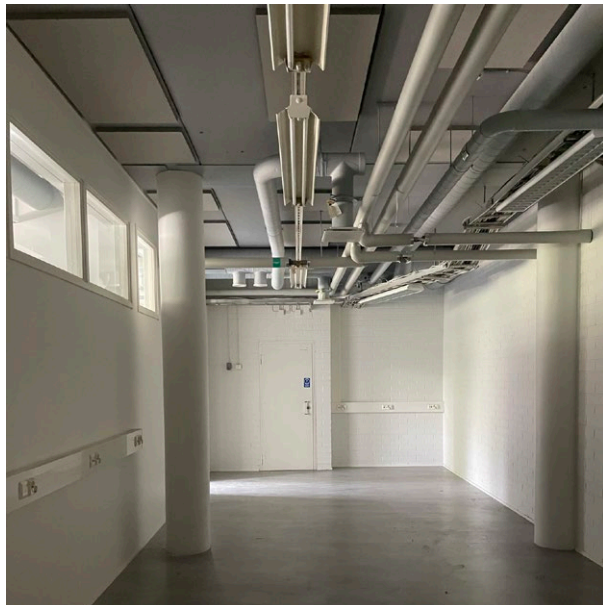
Kuva 89. Paikkatietokeskuksen yksinkertaistetut pohjat. Ei mittakaavassa. TS 2023

etteivät sisäänkäynnit ole esteettömät ja tilat eivät sisällä hissiä. Asia olisi ratkaistavissa siiven päädyn sisäänkäyntiin lisättävällä luiskalla ja kerrosten väliin sijoitettavalla hissillä.

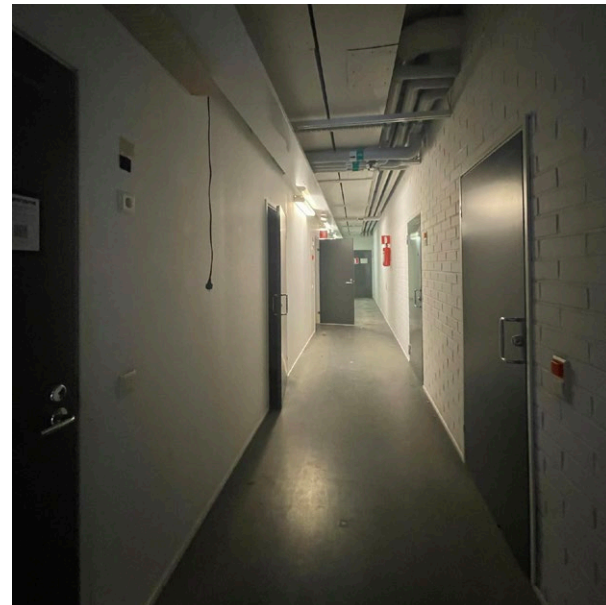
- Ruskea osa on oranssin kaltainen, mutta poikkeaa siinä, että toisessa kerroksessa on suuri yhtenäinen tila, joka on viimeisimmäksi toiminut avotoimistotilana. Lisäksi ruskea osa on vahvemmin yhteydessä harmaaseen osaan, sillä wc-tilat ja kierreporras-aula ovat osa pääaulatilaa. Esteettömyys näkökulmasta haasteet ja ratkaisut ovat samat kuin oranssissa osassa, mutta toisaalta, jos ruskean osan yhdistäisi osaksi harmaata ja sinistä osaa, myös esteettömyys näkökulma olisi ratkaistu.

v Kuva 90. "Vaaleanpunaiseen osaan" sijoittuviin mittaus- ja varastotiloihin pääsee vain vähän luonnonvaloa. TS 2022

- Violetti osa käsittää päärakennuksesta erillisen asunnoksi suunnitellun tilan. Luiska-ratkaisulla sisäänkäynnin saisi esteettömäksi.

v Kuva 91. Ikkunattomuus haastaa "vihreän osan" toiminnan muuttamista. Käytävälle ei pääse juurikaan luonnonvaloa. TS 2023

7.2.2 Ajatuksia uudesta käyttötarkoituksesta

Paikkatietokeskus ei välttämättä rakennuksena sovellu enää sen omistavan Senaatti-kiinteistöjen asiakkaiden käyttötarkoituksiin. Senaatti-kiinteistöt voi vuokrata rakennuksiaan vain valtion virastojen ja laitosten käyttöön.⁹⁰ Rakennuksena Paikkatietokeskuksella olisi paljon potentiaalia.

Rakennus toimisi joko kokonaisuutena yhden toimijan omistuksessa ja käytössä tai sitten yhteiskäytössä useamman eri toimijan käytössä. Mahdollisen tulevan asuinalueen keskellä rakennusta voi tarkastella useammankin eri uuden käyttötarkoituksen valossa.

90 Flink, Selja 2023.

Asuintalo

Yksi näkökulma rakennuksen käyttötarkoituksen tarkasteluun olisi sen muuttaminen asuinrakennukseksi. Uuden asuinalueen keskellä asuintaloksi muutettu Paikkatietokeskus toisi alueelle kerroksellisuutta ja omaleimaisia asuntoja, mikä perustelisi uutta käyttöä. Rakennus kuitenkin vaatisi merkittäviä muutoksia, jotta se taipuisi asumiseen. Haasteena ovat esimerkiksi sisäarkkitehtuurissa käytävä- ja aulatilojen runsaus, sekä suurten matalien salien määrä. Tilojen rajaaminen osaksi asuntoja olisi ehkä mahdollista ainakin niin, että sisäarkkitehtuurin luonne säilyisi. Tiloihin täytyisi lisätä runsaasti ikkunoita tuomaan luonnonvaloa. Lisäksi siipien arkkitehtuuri muuttuisi voimakkaasti, jos läpitalon näkymät sulkeutuisivat.

Arkkitehtuurin keskeiset pääpiirteet voisi saada säilymään lyhytaikaisella asumisella, kuten huoneistohotelli- tai hotellitoiminnalla. Paikkatietokeskuksen läheisyydessä alueella on jo kuitenkin Majvikin kokous- ja kongressihotelli, joten tämän tyyppinen toiminta ei olisi alueella tarpeellista eikä perusteltua. Lisäksi toiminta vaatisi joka tapauksessa muutoksia arkkitehtuuriin, sillä esimerkiksi tämän hetkiset saniteettitilat olisivat täysin riittämättömät.

< Kuva 92. Rakennuksessa on usea sisäänkäynti ja portaita, jotka mahdollistavat esimerkiksi eri toimijoiden yhteiskäytön rakennuksessa. MH 2022

Toimitalo

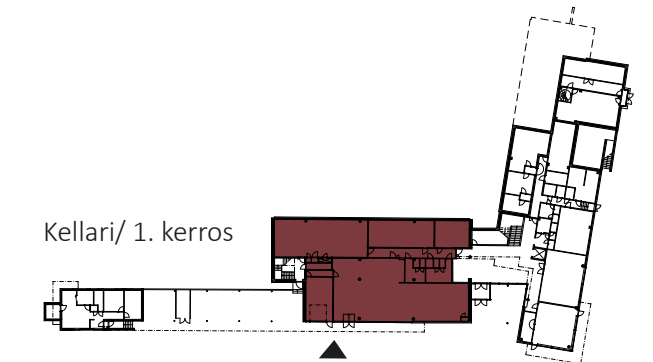
Toinen näkökulma rakennuksen käytön tarkasteluun on, että rakennus jatkuisi toimitilakäytössä. Tiloja voisi vuokrata esimerkiksi eri toimijoille. Ensimmäiseen kerrokseen voisi sijoittaa lounaskahvilaravintolan, ylemmissä kerroksissa voisi olla kuntosaliryitys, parturikampaamo- ja kauneus-yrityksiä sekä toimitiloja eri yrityksille tai etätyötiloja alueen asukkaille. Saunaosastoa voisi vuokrata yksityiseen käyttöön.

Toisaalta tämän tyyppinen toiminta ei kuitenkaan olisi kovin perusteltua tai tarpeellista, sillä samantyyppistä toimintaa on keskittynyt paljon Masalan keskustaan ja uuden asuinalueen asukkaat pystyisivät saavuttamaan tarvitsemansa palvelut sieltä helposti.

Paikkatietokeskuksen ollessa yhteiskäytössä usean eri toimijan kesken, yksi rakennuksessa oleva toiminta voisi olla lähikauppa. Ensimmäisen kerroksen varastotilat tapuisivat sellaiseksi. Lähikauppa sopisi osaksi asuinaluetta. Se ei tarvitsisi erityisen paljon pysäköintitilaa, sillä se olisi saavutettavissa helposti myös kävellen ja pyörällä. Haasteena voisi olla logististen palveluiden järjestäminen, mutta usein ne saadaan haasteista huolimatta järjestettyä.

< Kuva 93. Paikkatietokeskuksen ensimmäiseen kerrokseen voisi sijoittaa pienen lähikaupan. TS 2023

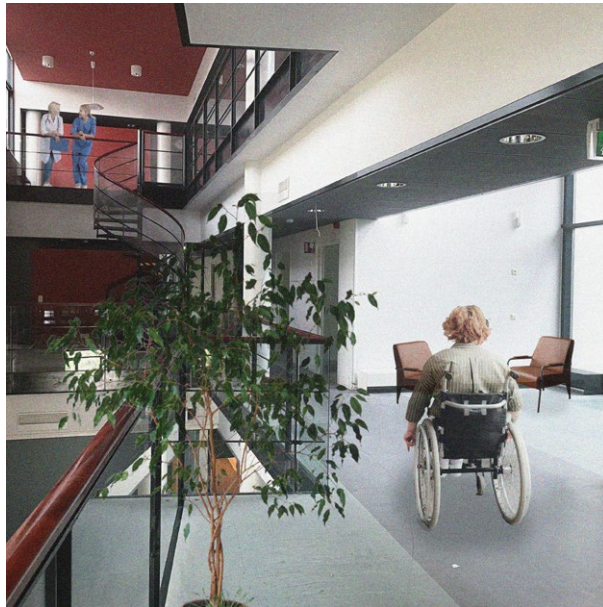
Usean toimijan käytössä rakennuksessa olisi esimerkiksi mahdollisuus lisäksi toimistohotelli- toiminnalle. Paikkatietokeskuksessa olisi jo valmiina tilajärjestelyt työhuoneita ja avotoimistoja varten. Pienillä järjestelyillä rakennusta voisi jakaa eri toimitilaa tarvitsevien yritysten tarpeisiin sopiviksi esimerkiksi kaavion (kuva 89) mukaan.

Yksityinen lääkärikeskus

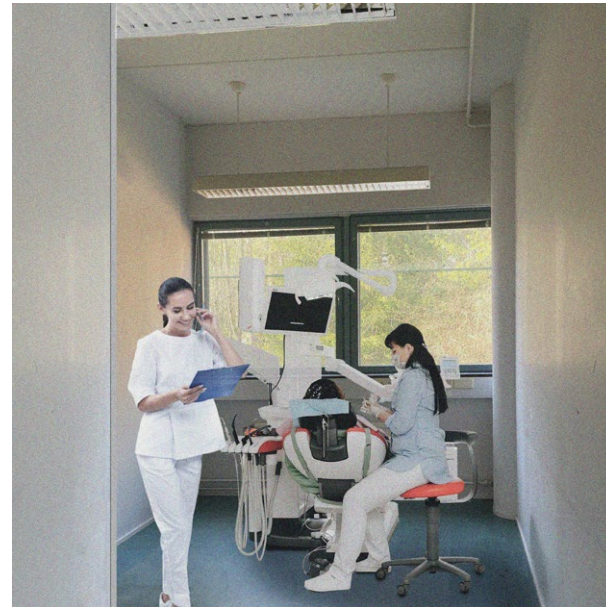
Kolmas näkökulma on käyttötarkoituksen muuttaminen yksityisen lääkärikeskuksen käyttöön. Rakennus mahdollistaisi monenlaista terveydenhoidollista toimintaa. Rakennuksen useat toimistohuoneet muotoutuisivat toimenpidehuoneiksi, aula- ja varastotilaa olisi runsaasti ja ensimmäisen kerroksen ruokalata toimisi keskuksen kahvila-ravintolana.

v Kuva 94. Paikkatietokeskuksessa on runsaasti valoisa aulatilaa, joka sopisi odotustiloiksi. TS 2023

Rakennuksen arkkitehtuuria pystyisi säilyttämään hyvin tämän kaltaisen toiminnan kautta, vaikka muutoksia joutuisi tekemään. Suurimmat muutokset olisivat uudet tilajärjestelyt ja suuremman hissin sijoittaminen rakennukseen. Olemassa oleva hissi ei riitä mitoitukseltaan vaikkapa vuoteen siirtämiseen kerroksesta toiseen. Mahdollisesti myös talotekniikan, kuten ilmanvaihdon tarve lisääntyisi tällaisen toiminnan kautta.

v Kuva 95. Toimistohuoneet voisi muuttaa vastaanottotiloiksi. Väliseiniä siirtämällä huoneista saisi sopivan kokoisia eri toimenpiteitä varten. TS 2023

Päiväkoti

Viimeisenä näkökulmana Paikkatietokeskuksen uudeksi toiminnaksi olisi sen tilojen osittainen muuttaminen Päiväkodiksi. Tämä muutos olisi mahdollinen ja perusteltu, sillä rakennuksen sijaitsemalle alueelle on suunnitteilla asuinalue noin 2000 asukkaalle. Tällainen muutos kasvattaa muun muassa varhaiskasvatuksen tarpeen määrää.

> Kuva 96. Paikkatietokeskuksen alun perin kirjastoksi suunniteltu tila muutetaan konseptisuunnitelmassa päiväkodin saliksi, jossa suuremmallekin lapsiryhmälle riittää tilaa monipuoliseen toimintaan. TS 2023

Asemakaavaa varten tehdyssä suunnitelmassa osaksi asuinalueen suunnitelmaa on esitetty päiväkotinäkökulma.⁹¹ Olemassa oleva Paikkatietokeskus korvaisi päiväkodin uudisrakennuksen. Tarkastelen tätä käyttötarkoituksen muutosnäkökulmaa tarkemmin konseptisuunnitelmana.

91 Kirkkonummen kunta 2021, Suvimäki ja Majvik asemakaavan selostus, s. 35.

Suunnittelun lähtökohdat

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on alle kouluikäisten opetuksen, kasvatuksen ja hoidon kokonaisuus, jota tukevat muun muassa terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Lapset oppivat kokonaisaltaisesti ja jatkuvasti leikin, liikkumisen ja tutkimisen kautta. Oppimista tukevat erilaiset tehtävät ja tavat ilmaista itseään.

Varhaiskasvatus vaatii nykypäivänä tilat, jotka mahdollistavat toiminnan monimuotoisuuden sekä joustavuuden. Toisinaan tilat ovat oma yksikkönsä, kun taas toisinaan niiden yhteydessä on yhteiskäyttöisiä tiloja muiden palveluiden kanssa. Toimipaikat, jotka tarjoavat varhaiskasvatuksen palveluja esimerkiksi ilta-aikaan tai toimipaikat, joissa huomioidaan erityisesti lasten erityisen tuen tarpeet, vaativat tilaratkaisuilta enemmän.

Yleisellä tasolla toimitiloilta vaaditaan asianmukaisuutta sekä esteettömyyttä. Tilojen tulee olla sellaiset, että ne tukevat varhaiskasvatuksen tavoitteita. Oppimisympäristön tulee huomioida lapset ja heidän ikänsä sekä kehityksensä. Lisäksi oppimisympäristön ja tilojen olisi tärkeää olla kehittäviä, oppimista edistäviä sekä terveellisiä ja turvallisia. Päiväkodissa lapset useimmiten jaetaan ryhmiin, joiden koot voivat vaihdella tilaratkaisujen ja hoitotarpeen mukaan.⁹²

Päiväkodin tilat

Uuden käyttötarkoituksen tavoitteena on hyödyntää olemassa olevaa tilajakoa ja pyrkiä mahdollisuuksien mukaan säilyttämään rakennuksen arkkitehtuuria, mutta toteuttaa rakennukseen tarvittavat muutokset toimivaa päiväkotia varten. Uutena toimintana päiväkoti on sellainen, jossa tarvittavat tilamuutokset pystytään toteuttamaan Paikkatietokeskuksen alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen.

Paikkatietokeskus on tiloiltaan liian suuri ainoastaan päiväkodin käyttöön, mutta rakennus voi olla yhteiskäytössä muiden toimijoiden kanssa. Päiväkodin tilat sijoittuvat pääaulaan yhteydessä oleviin tiloihin. Käytössä ovat ensimmäisen kerroksen ruokalana ja kokoustiloina toimineiden tilojen lisäksi länsisiiven tilat toisesta ja kolmannesta kerroksesta.

Länsisiipi toimii itäsiipeä paremmin päiväkodintiloina, sillä entinen kirjastotila on rakennuksen suurin tila ja soveltuu hyvin päiväkodin saliksi. Lisäksi siiven sisäänkäynnit sijoittuvat suoraan sisäpihalle. Päiväkodin tiloihin kuljetaan pääasiassa suoraan toisen kerroksen sisäänkäynneistä, sisäpihan kautta, mutta pääsisäänkäynti toimii esimerkiksi tapahtuma- tai juhlaikäytössä.

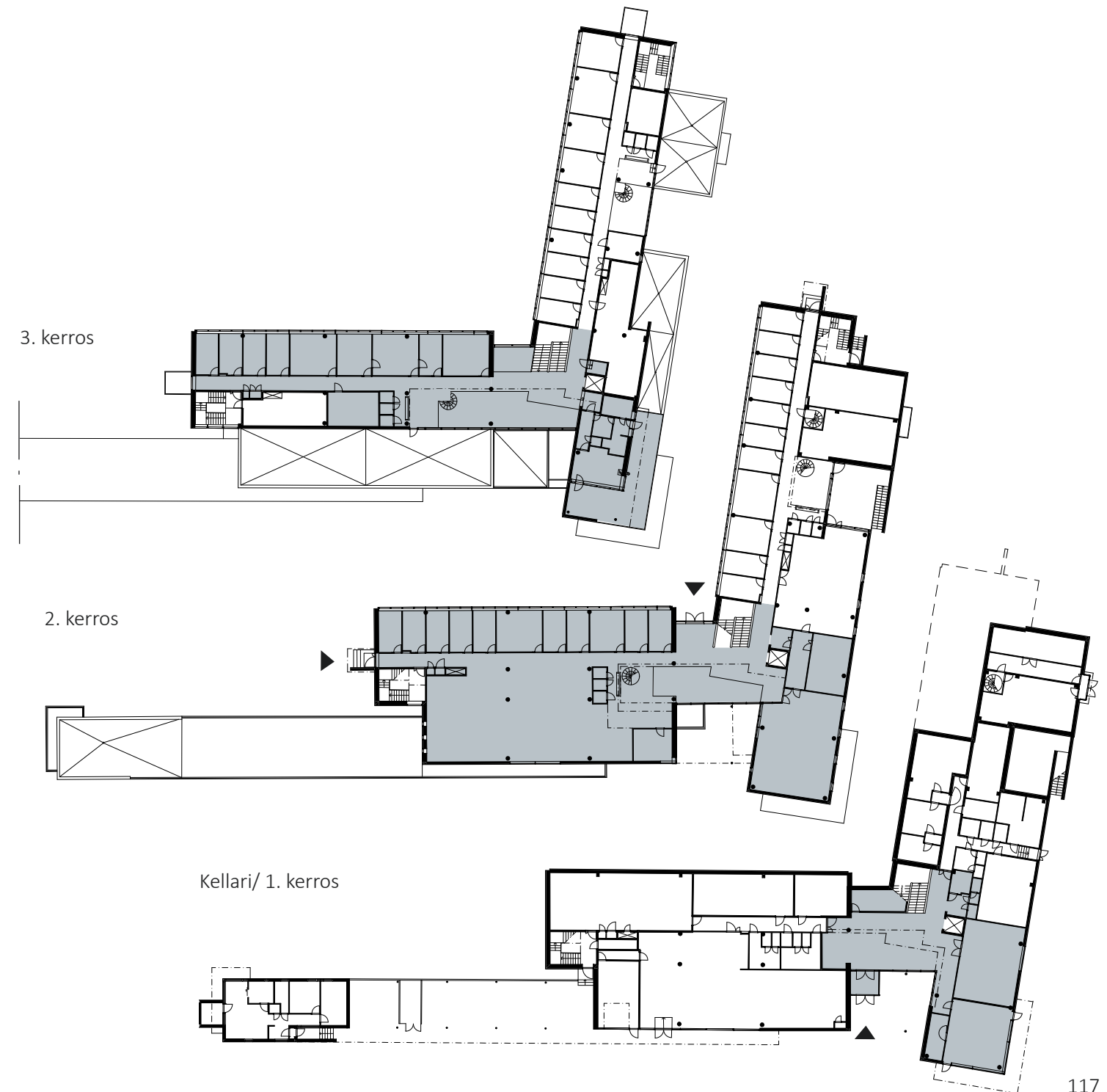
● Päiväkodin käytössä olevat tilat.

> Kuva 97. Päiväkodin lisäksi, rakennukseen jäisi tilaa myös muulle toiminnalle. Ei mittakaavassa. TS 2023

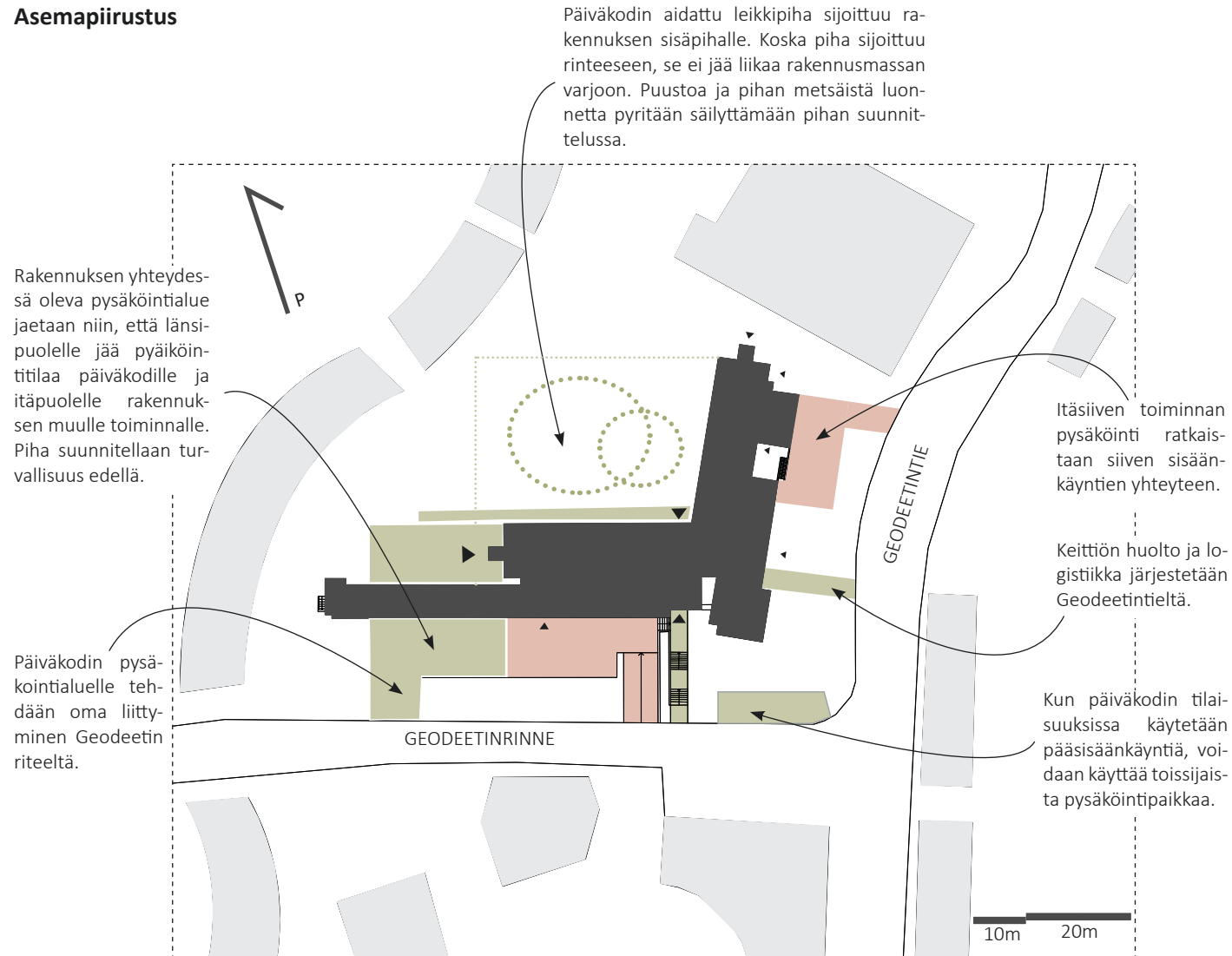
3. kerros

2. kerros

Kellari/ 1. kerros

Asemapiirustus

Kuva 98. Asemapiirustus ja suunnitelma piha-alueista. Piirustukseen käytetty alueen asemakaavaehdotuksen aluesuunnitelmaa (kuva 24). Ei mittakaavassa. TS 2023

- Päiväkodin pysäköinti ja piha-alueet
- Rakennuksen muiden toimintojen pysäköintialueet.

Paikkatietokeskukseen muiden toimijoiden käyttöön jäisivät pysäköintialueen viereen ensimmäisen kerroksen tila, joka toimisi esimerkiksi lähikauppana. Myös itäsiipi jää tyhjäksi muuta toimintaa varten. Itäsiiven kellaritiloja voisi hyödyntää varastotiloina tai harrastetiloina.

Toisen ja kolmannen kerroksen tilat voisivat toimia jonkin yrityksen työtiloina tai tiloja voisi vuokrata toimistohotellin kautta. Toisaalta itäsiipi tarjoaisi tilat esimerkiksi kansalaisopiston tai vastaavan käyttöön. Päivällä niissä voisi olla vanhusten päivätoimintaa, jota yhdistää päiväkodin kanssa ja iltaisin harrastustoimintaa. Toki pinta-alaa on paljon ja jokataapauksessa erotettuna muusta rakennuksesta, siipi tarvitsisi hissien käyttöön. Lisäksi rakennuskokonaisuudessa on erillinen asunto, joka voisi toimia vuokratontina, mutta toisaalta hyvin myös pienenä toimistona.

Päiväkoti ei tarvitse käyttöönsä suurta pysäköintialuetta, mutta alue on erotettu rakennuksen muiden toimijoiden pysäköintialueesta. Lisäksi piha järjestellään siten, että lasten on turvallista kulkea aikuisen kanssa pihassa. Erillisen asunto- tai toimistorakennuksen pysäköintipaikka on päiväkodin pihan yhteydessä. Muiden toimijoiden pysäköinti- ja piha-alueet ovat sijoitettu muualle. Rakennuksen jätekatos on sijoitettu päiväkodin keittiön huoltoreitin yhteyteen.

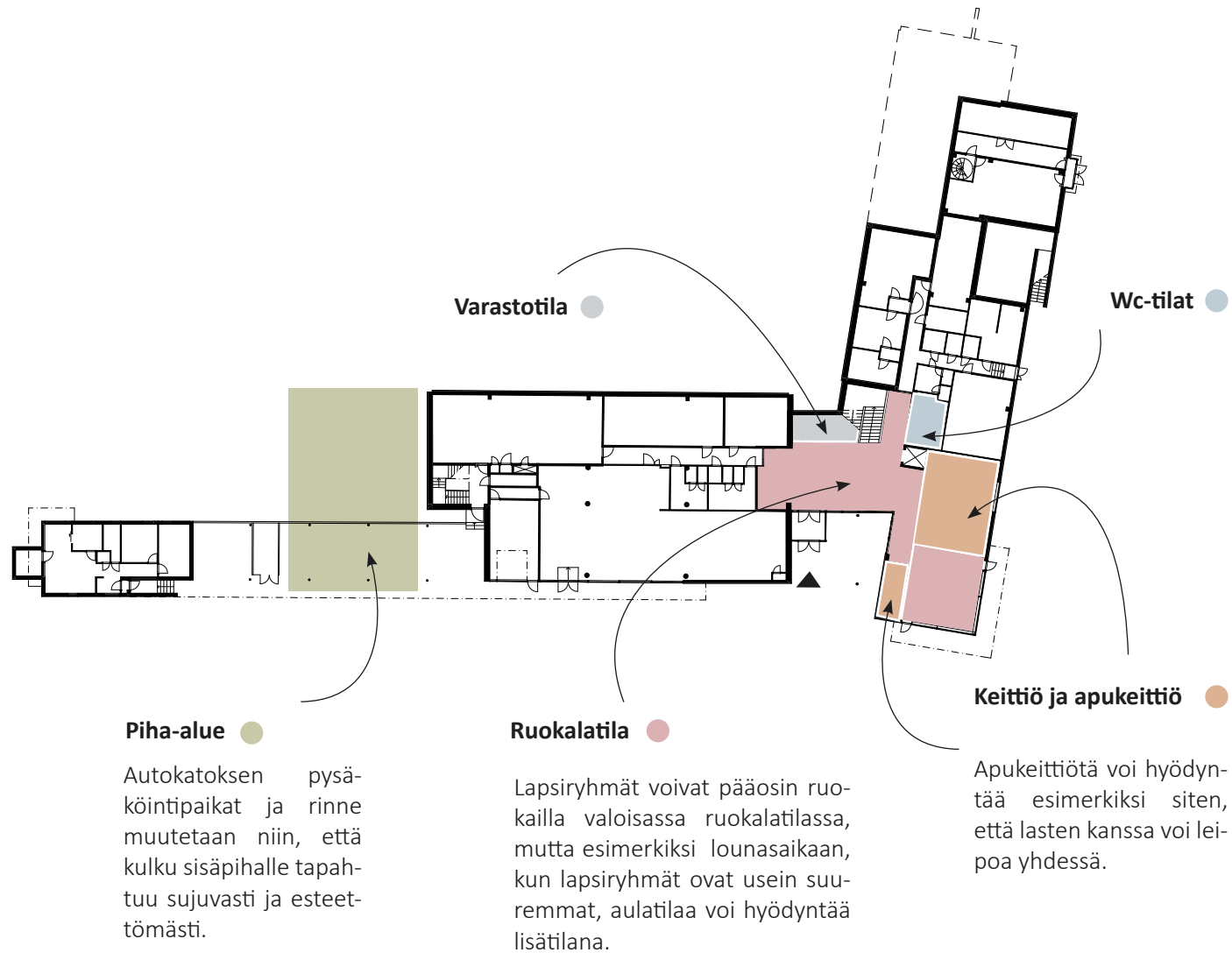
Rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksen yhteydessä siihen toteutettaisiin peruskorjaus, jossa pyrittäisiin myös palauttamaan alkuperäinen sisäinen vedenpoisto. Kosteustekniset haasteet ratkaistaisiin mahdollisimman laadukkaasti.

Talotekniikan määrä täytyy tarkemman suunnittelun yhteydessä kasvattaa. Etenkin päiväkodin keittiö tarvitsee runsaasti uutta tekniikkaa.

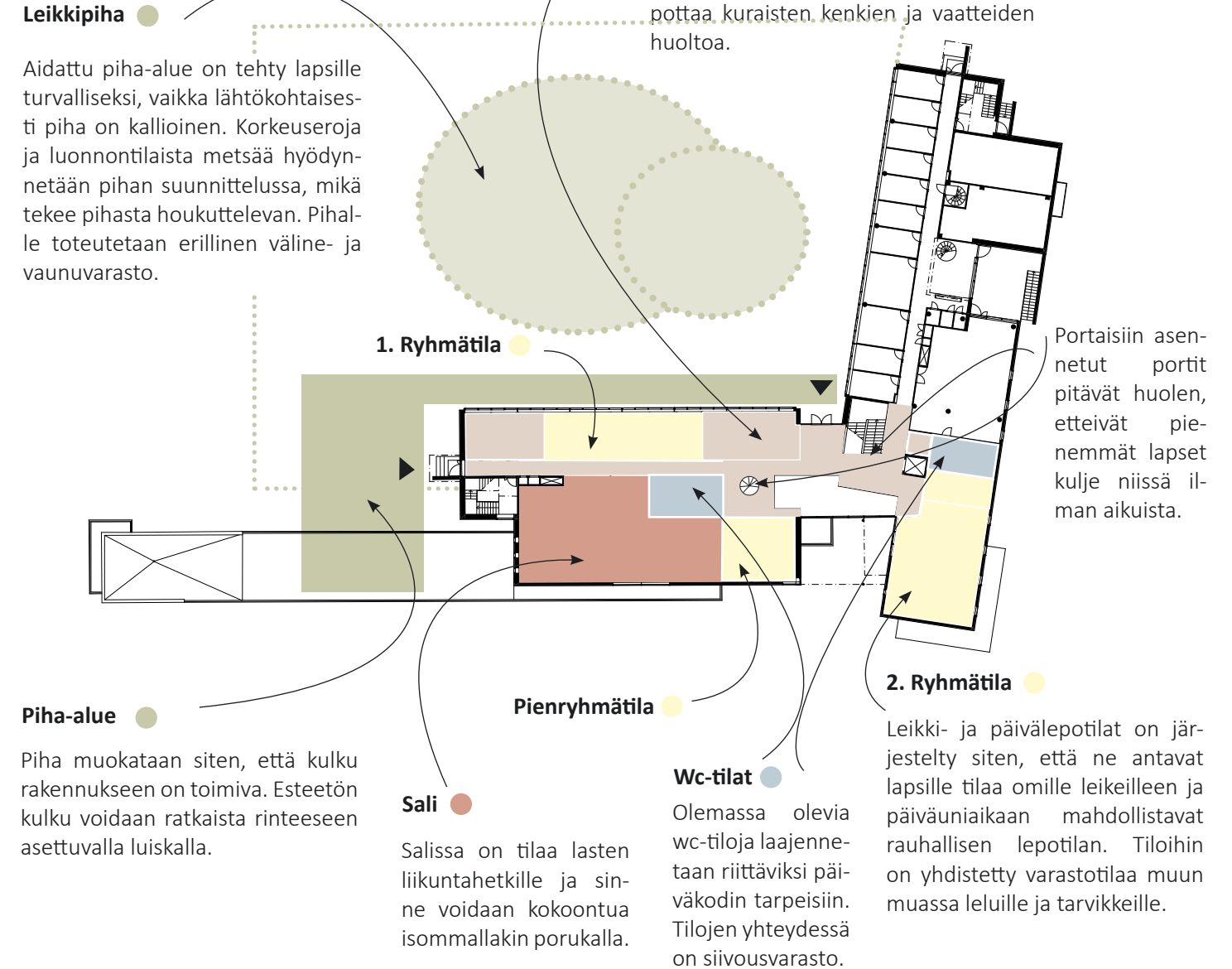
Päiväkodin tilat jakaantuvat kolmeen kerrokseen siten, että ensimmäiseen kerrokseen sijoittuvat keittiö ja ruokala. Sisäntulokerrokseen eli toiseen kerrokseen sijoittuvat kaksi sisäänkäyntiä, ryhmätilat kahdelle ryhmälle, kirjastotila ja sali. Ylimpään kerrokseen sijoittuvat ryhmätilat yhdelle päiväkotiryhmälle sekä työntekijöiden toimisto-, tauko- ja sosiaalitalat. Päiväkodin tilajako on kokonaisuudessaan muuntojoustava ja se sisältää eri luonteisia tiloja.

Koska ensimmäisen kerroksen ruokalatalaan on oma sisäänkäyntinsä, tilaa voidaan käyttää yhteiskäytössä myös muiden toimijoiden kanssa esimerkiksi iltapäiväaikaan.

1. Kerroksen tilat

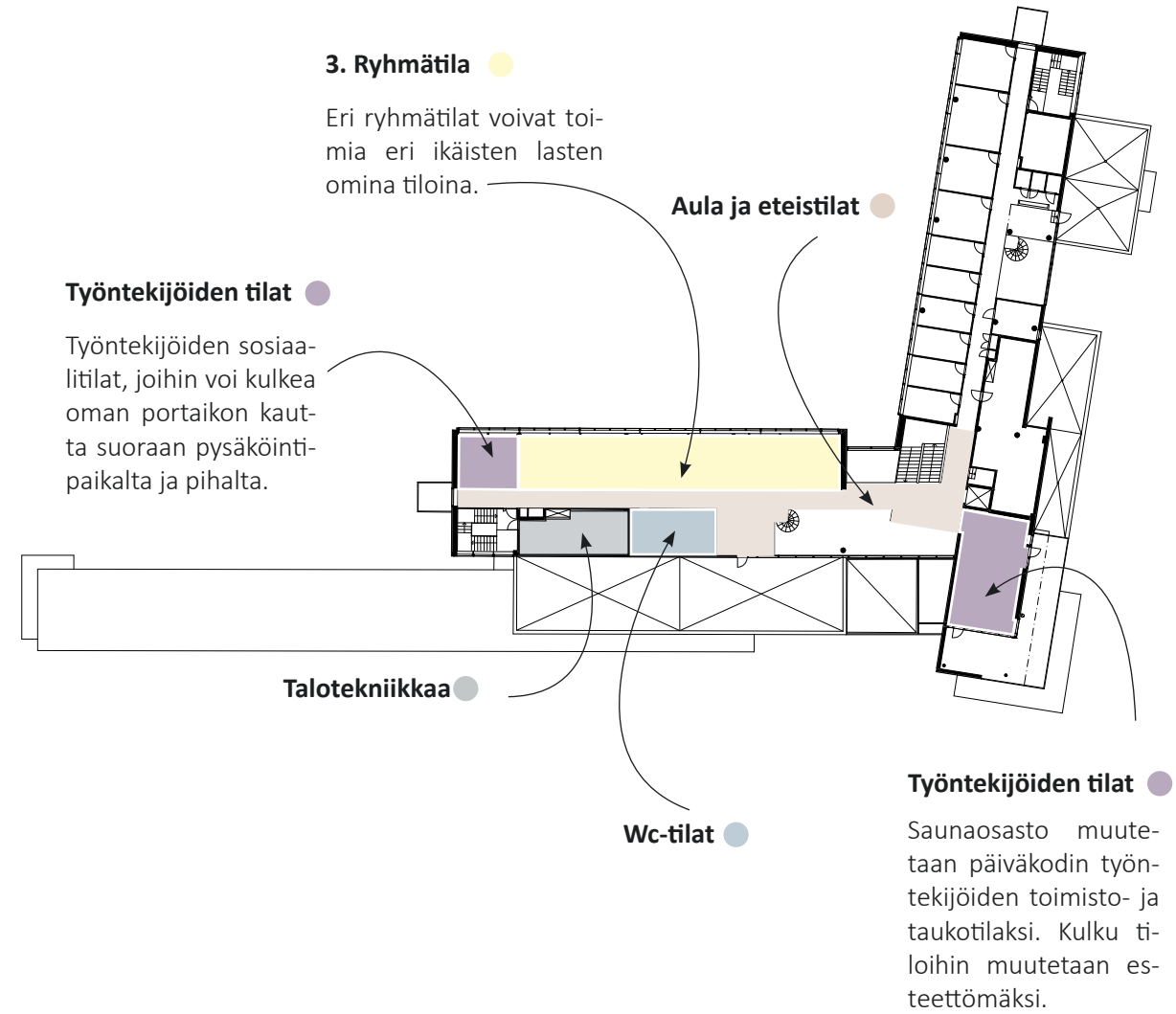

2. Kerroksen tilat

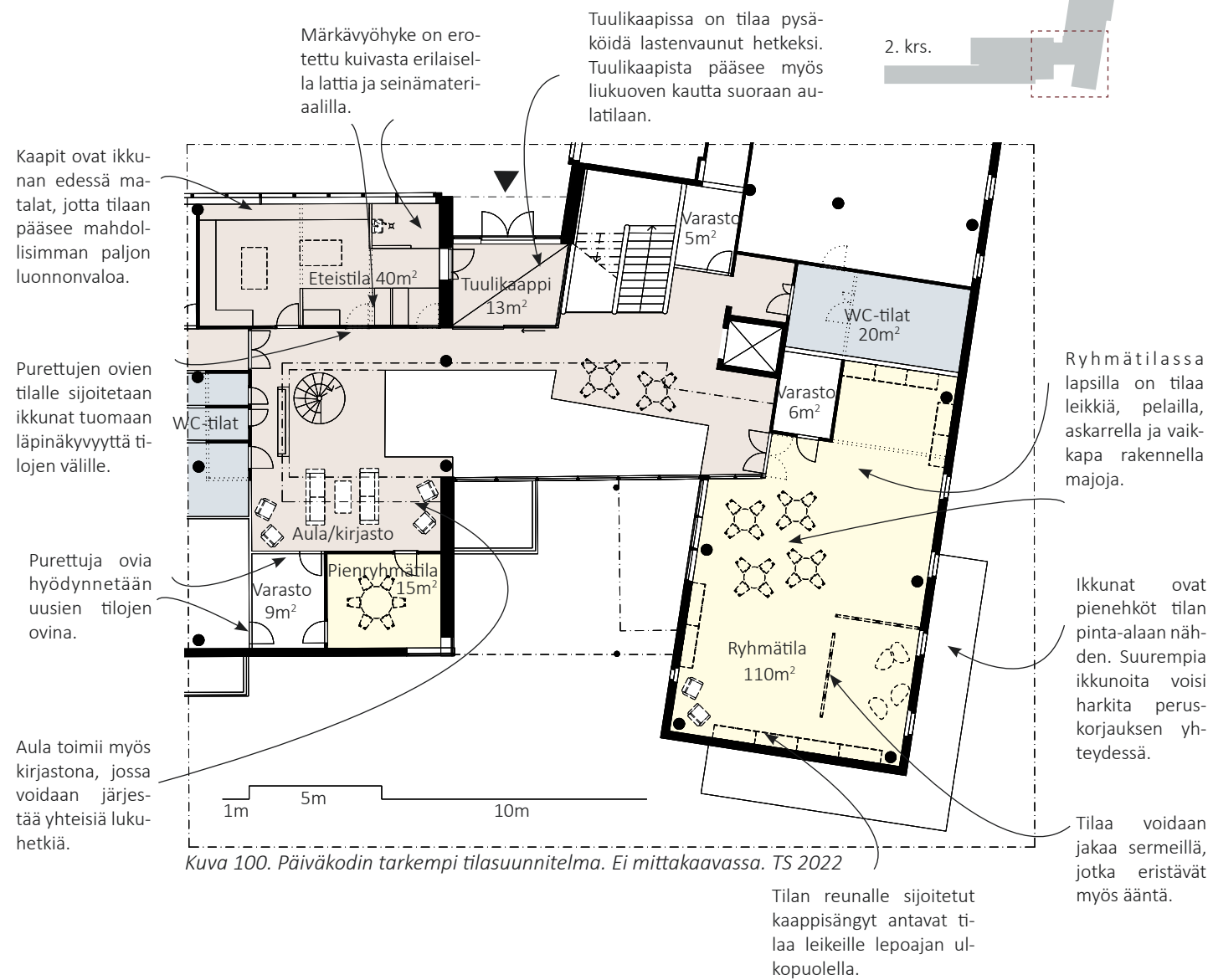

3. Kerroksen tilat

> Kuva 99. Sisäpihalle sijoittuvan leikkipihan tunnelmaa. TS 2023

Tarkempi tilasuunnitelma

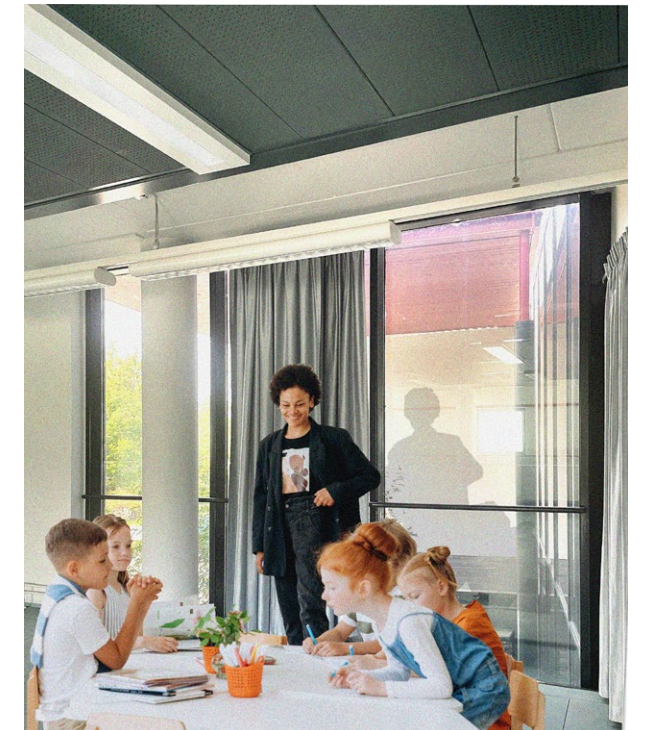

Tarkempi tilasuunnitelma on tehty toisen kerroksen pääsisäänkäynnin yhteyteen liittyvistä tiloista. Päiväkodissa on tilat kolmelle päiväkotiryhmälle, joista yhden ryhmän koko voi tarkoittaa noin kahtakymmentä lasta.

Sisäänkäyntiin tehdään kevytrakenteinen, lasinen tuulikaappi, jonka kautta kuljetaan eteistilaan. Eteistilassa on ensin märkäeteisen vyöhyke, jossa on vesipiste sekä riittävästi säilytystilaa kengille ja vaatteille. Kuivalla vyöhykkeellä on jokaiselle lapselle oma kaappi ja tilaa pukeutua. Eteistilan mitoitusseksessä on huomioitu, että sisäänkäyntiä käyttävät kaksi päiväkotiryhmää. Kolmannelle ryhmälle on oma sisäänkäynti länsisiiven päästä.

Eteistilasta kuljetaan aulatilojen kautta ryhmätilaan. Ryhmätila on pinta-alaltaan suuri, mutta tilaan on mitoitettu riittävästi säilytystilaa erilaisille toiminoille sekä leikeille. Lisäksi tilassa on yhdistettynä lepotila.

Tilojen yhteydessä on runsaasti käytävä ja aulatilaa, mutta sitä voidaan hyödyntää yhteisenä lisätilana. Rakennuksen wc-tiloja laajennetaan, jotta ne ovat riittävät päiväkodin tarpeisiin.

Kuva 101. Ryhmätilassa on tilaa niin askartelu- kuin leikihetkiin, mutta myös lepoaikaan. TS 2022

8 MODERNIN RAKENNUKSEN ELINKAARI

8.1 Paikkatietokeskuksen elinkaaren pää

Paikkatietokeskus on tullut pisteeseen, jossa pohditaan, korjataanko vai puretaanko rakennus. Onko rakennus elinkaarensa päässä? Koska Paikkatietokeskus on tyhjiillään sen käyttötarkoituksen muuttaminen olisi ensimmäinen askel elinkaaren jatkumiseen ja rakennuksen säilymiseen. Lisäksi edellytykset rakennuksen elinkaaren jatkumiseen vaatisivat ratkaisuja korjaamisen haasteisiin, sekä vastaukset suuriin kysymyksiin, kuten kenelle omistajuus siirtyisi Senaatti-kiinteistöjen jälkeen ja kuka vastaisi peruskorjauksen taloudellisesta puolesta.

Paikkatietokeskuksen haasteena on rakennusaikakauden tyyppillisen rakennustekniikan korjaaminen. 1980-1990-luvuilla rakennustavat ovat olleet laadultaan sellaisia, että ne ovat myöhemmin osoittautuneet joiltain osin kestävämmiksi. Vaikka arkkitehtuuri on alun perin suunniteltu taidokkaasti, on tyyppillistä huomata esimerkiksi detaljien ja materiaalien kestävyys.⁹³ Kuten tänä päivänä, myös rakennusaikakautena rakennukset on pyritty suunnittelemaan mahdollisimman hyvin ja laadukkaasti olemassa olevan tiedon ja taidon valossa.

Paikkatietokeskuksen arkkitehtuurissa esimerkiksi lyhyet räystäät ovat lähtökohtaisesti haastava yksityiskohta. Toinen haaste on julkisivurappaus, jonka alle pääsevä kosteus rikkoo pintaa. Julkisivua on jo vuosien saatossa korjattukin.⁹⁴

93 Flink, Selja 2023.

94 Flink, Selja 2023; Tiainen, Paula 2023.

8.2 Näkökulmia elinkaaren pidentämiseen

Modernin rakennuksen elinkaaren pituuteen vaikuttavat käyttö, arvot ja korjaamisen tavat. Elinkaarta voidaan siis pidentää uusiokäytöllä, arvojen tunnistamisella ja korjaamisen haasteiden ratkaisemisella.⁹⁵ Näihin liittyvät kuitenkin omat haasteensa, kun kyseessä on moderni arkkitehtuuri ja nuori rakennuskanta.

”Käyttö on rakennuksen parasta suojelua.”⁹⁶ Jos rakennusten käyttötarkoituksen muuttamista tarkastellaan historiallisesta näkökulmasta, ajatus ei mitenkään uusi. Suomessa on lukuisia esimerkkejä siitä, kuinka toimistot ovat muuttuneet asunnoiksi tai tehtaat museoiksi. Modernin arkkitehtuurin uusiokäytön haaste on siinä, että rakennukset ovat suunniteltu lähtökohtaisesti tiettyä toimintaa varten.⁹⁷ Silti rakennuksista on muokattavissa kiinnostavia toiminta ympäristöjä, joissa historia voi näkyä.

Modernin arkkitehtuurin arvot määritellään kohteen ominaispiirteiden tunnistamisella ja perehtymällä sen ominaisuuksiin. Haaste nuoren rakennuskannan säilymisessä on *miten* sen erityisyys, ominaispiirteet ja arvot määritellään tai tunnustetaan. Modernin arkkitehtuurin arvojen määrittelyssä ongelmaksi muodostuu myös kohteiden määrä, laatu ja moninaisuus, jolloin arvottaminen on haastavampaa kuin vanhemman rakennuskannan.⁹⁸

95 Hernberg, Hella 2014, s.57.

96 Hernberg, Hella 2014, s.27.

97 Hernberg, Hella 2014, s.57.

98 Hirviniemi, Helena 2013, s.81.

Vuonna 1995 Varjele modernia -pamfletin esipuheessa Mikael Sundman kuvaa, kuinka modernissa rakennusperinteessä on arvoja, joiden erityisyyttä ei vielä osata oikein määrittää. Tämä johtuu niiden tuttuudesta ja arkipäiväisyydestä.⁹⁹ Näin kolmenkymmenen vuoden jälkeen, kuvaus on edelleen ajankohtainen nuoren rakennuskannan kohdalla. Koska arvojen määrittäminen on vaikeaa ja nuorena takia rakennukset eivät täytä ajallisesti suojeluperusteita, rakennukset nähdään helposti korvattavissa olevina tai muokattavana raaka-aineena.¹⁰⁰

Myös modernin arkkitehtuurin korjaamisessa ja restauroinnissa rakennuksen lähtökohtien ja ominaisuuksien tarkastelu on tärkeää, jotta tyyppillisiä piirteitä voidaan säilyttää. Modernin rakennuksen elinkaarta pidentäisi, jos sen ominaispiirteet ja arvot pyrittäisiin tunnistamaan ajoissa ja korjaamiseen panostettaisiin esimerkiksi etsimällä ja kehittämällä uusia ratkaisuja rakennustekniikoiden osalta.¹⁰¹

Arkkitehtuuri syntyy detaljeista sekä materiaaleista ja modernin korjaamisessa ongelmat ovat juuri materialistisia ja käytännönläheisiä. Modernin arkkitehtuurin tyyppilliset rakennustavat ja materiaalit ovat usein olleet hyvin kokeellisia, ja vasta jälkikäteen ne on voitu huomata kestävämmiksi. Lisäksi niihin liittyy vahvasti ajatus huoltovapaudesta. Ajatuksessa on sinänsä hyvät lähtökohdat, mutta ongelma syntyy siinä, että huoltovapaus on käytännössä mahdotonta ja se olisi tärkeä ymmärtää. Huoltovapaiksi suunniteltujen materiaalien korjaaminen on mahdotonta ja ne täytyy korjaukses-

99 Suonto, Yrjö 1995.

100 Suonto, Yrjö 1995, s. 37-38.

101 Jääskeläinen, Lauri 2013, s. 79.

sa vaihtaa uusiin.¹⁰² On tyyppillistä, että modernin korjaamisessa joudutaan tilanteeseen, jossa alkuperäiset materiaalit täytyy vaihtaa. Usein kuitenkin joitain rakennusosia, kuten ikkunoita ja ovia voidaan säilyttää.¹⁰³

Tilanteissa, joissa materiaalit on vaihdettava, haasteen tuo se, että suurin osa modernissa arkkitehtuurissa käytetyistä materiaaleista, detaljeista sekä rakennusosista on teollisesti valmistettuja eikä niitä valmisteta enää. Esimerkiksi tietyn sävyisen rakennusmateriaalin tai tuotteen valmistaminen on mahdotonta, sillä tilattava tuote-erä tulisi olla suuri, jotta osaa kannattaisi valmistaa uudelleen. Tällainen olisi kuitenkin tarpeetonta.¹⁰⁴

Vaikka materiaalit vaihtuvat uusiin, säilytettävissä on kuitenkin arkkitehtuuri, rakennuksen idea. Detaljit ovat tärkeä osa arkkitehtuuria ja siksi niiden säilyttäminen on erityisen tärkeää. Vaikka materiaalit täytyisi vaihtaa uuteen, lopputuloksen tavoitteena olisi näyttää mahdollisimman samalta kuin alkupe räinän. Toisaalta toinen tapa korjata modernia on sellainen, jossa uusi kerrostuma erottuu vanhasta.¹⁰⁵

Haasteita korjaamiseen tuovat myös määräysten muuttuminen ja uuden talotekniikan sijoittaminen rakennukseen, niin että se saadaan sopimaan kokonaisuuteen. Määräyksissä on hyvät tarkoitukset, mutta olemassa olevan, vanhan rakennuskannan suhteen ne aiheuttavat haasteensa.¹⁰⁶ Olisi tärkeää,

102 Sadan vuoden satoa; Flink, Selja 2023; Suonto, Yrjö 1995, s. 55.

103 Freese, Simo 2022.

104 Flink, Selja 2023.

105 Freese, Simo 2022; Helander, Henna 2023.

106 Freese, Simo 2022; Flink, Selja 2023.

että esimerkiksi energiatehokkuuslainsäädäntö ja suojelun tavoitteet pyrittäisiin yhdistämään.¹⁰⁷

8.3 Elinkaaren päässä

Jokaisessa rakennuksessa tulee vastaan tilanne, yleensä noin muutaman kymmenen vuoden ikäisenä, jossa korjaaminen on ajankohtaista. Myös tänä päivänä rakennettu arkkitehtuuri tulee korjauksiin 20- 30 vuoden päästä.¹⁰⁸ Tällaisissa tilanteissa usein myös pohditaan rakennuksen purkamista. Suomen historiassa hyvin usein on päädytty purkamaan. 1960-luvulla purettiin silloin muutaman kymmenen vuoden vanhoja jugend-rakennuksia ja nyt purkutuomion saavat yhä useammat modernistiset rakennukset.¹⁰⁹

Purkamisessa ei menetetä vain arkkitehtuuria ja kulttuurihistoriaa, vaan lisäksi menetetään aineellisia resursseja. Ympäristöministeriön julkaisema Purkaa vai korjata? –tutkimus osoitti, että olemassa olevan rakennuksen elinkaaren jatkaminen, esimerkiksi peruskorjaamalla rakennus, on päästöjen kannalta kestävämpi ratkaisu, kuin vanhan purkaminen ja uudisrakentaminen sen tilalle. Olemassa olevan rakennuksen peruskorjaaminen aiheuttaa vähemmän päästöjä, kuin niin kutsuttu purkava uudisrakentaminen. Vaikka uudisrakennus olisi purettua energiatehokkaampi, se kompensoi purkavasta uudisrakentamisesta aiheutuneen hiilipiikin vasta noin 30-50 vuoden päästä. Tutkimuksessa asiaa on tarkasteltu 50-luvun koulurakennuksen kautta sekä

1970-luvun asuinrakennuksen kautta.¹¹⁰ On kuitenkin todennäköistä, että tutkimustulokset voidaan soveltaa koskemaan myös 1990-luvun rakennusta.

Lisäksi purkutilanteissa rakennusten mukana saatava kadota esimerkiksi kulttuurihistoriaa. Purettaviin rakennuksiin voi jäädä esineistöä tai kalusteita, joiden muuttaminen on haastavaa tai ne nähdään tarpeettomana. Tällaisen esineistön säilymisen voi mahdollistaa jokin toinen taho, joka näkee potentiaalain ja syyn säilyttämiselle.

Esimerkiksi Paikkatietokeskukseen jääneelle Stereografille (kuva 78) on selvitetty mahdollista uutta paikkaa Tekniikan museolta ja Sotamuseolta. Koska laitteesta on säilynyt useita sen historiasta kertovia dokumentteja, Sotamuseo on luvannut ottaa laitteen kokoelmiinsa. Muutoin laiteesta tulisi osa purkujätettä.¹¹¹ Usein juuri se, että esineistön historiasta löytyy tietoa, edesauttaa niiden säilymistä.

8.4 Nyt ja tulevaisuus, mitä tehdä toisin?

Tämän päivän rakennussuunnittelussa tulisi huomioida muuntojoustavuus, jotta rakennusten olisi mahdollista toimia myös uusiokäytössä alkuperäisen käytön päätyttyä. Esimerkiksi riittävä kerroskorkeus ja riittävän suuri tilavaraus talotekniikalle mahdollistavat tämän. Lisäksi tärkeää olisi, että jo suunnitteluvaiheessa mietittäisiin, miten rakennus korjataan tulevaisuudessa. Arkkitehtuurissa on hyvä suosia ratkaisuja, jotka vanhenevat kauniisti.¹¹² Tällaiset ratkaisut antaisivat tilaa sille, ettei toimi-

107 Hirviniemi, Helena 2013, s. 82.

108 Flink, Selja 2023.

109 Helander, Henna 2023.

110 Huuhka, Satu & al. 2021.

111 Flink, Selja 2023.

112 Freese, Simo 2022; Flink, Selja 2023.

vaa tarvitse korvata vain siksi, että se on kulunut ja näyttää vanhalta. Oma pohtimisen aiheensa olisi, kestääkö moderni arkkitehtuuri patinaa? Tavoiteltavaa kuitenkin olisi, ettemme 30 vuoden päästä ole purkamisen suhteen samassa pisteessä kuin tänä päivänä.

Vacker brutal betong –dokumentissa arkkitehti Henna Helander kuvaa, että me ihmiset olemme täällä vain tietyn ajan, mutta rakennusten pitäisi olla monta sataa vuotta. Rakennukset jatkavat matkaansa. Se, mitä teemme rakennuksiin, on vain yksi kerrostuma, minkä jälkeen tulevat uudet ihmiset ja uudet muutokset. Hyvä rakennus on sellainen, joka muuttuu.¹¹³ Rakennusta on vaikea muuttaa, jos se on purettu.

113 Helander, Henna 2023.

9. LOPUKSI

9.1 Päätelmät

Paikkatietokeskuksen elinkaari jää lyhyeksi, jos purkukartoituksen lopputuloksena on hyväksytty purkulupa. Diplomityötä aloittaessani minulla oli käsitys, että ajatukset Paikkatietokeskuksen purkamisesta johtuivat rakennuksen sisäilmaongelmasta. Sisäilmaongelmalla voidaan tarkoittaa montaa eri asiaa esimerkiksi tilojen riittämätöntä ilmanvaihtoa, viemärin hajua tai ihmisten sairastumista.¹¹⁴ On tärkeää, että rakennukset eivät aiheuta terveydelle haittaa, mutta pääsääntöisesti ne ovat korjattavissa. Esimerkiksi vaurioituneiden rakenteiden korjaaminen tulee tehdä perusteellisesti ja laadukkaasti, jotta korjaustarve ei heti uusiudu. Monesti rakennusten purkupäätöstä perustellaan sisäilmaongelmalla, vaikka todelliset syyt purkamispäätöksen takana ovat moninaisemman. Yksi syistä voi olla esimerkiksi rakennuksen purkamisesta saatava taloudellinen hyöty.

Diplomityön edetessä selvisi, että Paikkatietokeskuksessa on ollut hyvin paikallinen sisäilmaongelma. Asia on tutkittu ja korjattu. Kuitenkin rakennuksen tyhjenemiseen vaikuttavat tekijät olivat työntekijämäärän runsas kasvu sekä Maanmittauslaitoksen työntekijöiden keskittäminen Espoon Otaniemeseen. Valtiolla ei ole käyttöä korjaustarpeessa olevalle rakennukselle, mikä on johtanut sen purkukartoituksen aloittamiseen. Diplomityön alussa kiinnostukseni heräsi ymmärtää, mitkä tekijät olisivat niin voimakkaat, että päädyttäisiin purkamiseen. Työn edetessä syyt ovat alkaneet avautua. Tyhjillään olevaa korjaustarpeen omaavaa rakennusta ei voida

verovaroin ylläpitää ja säilyttää. Rakennus tarvitsisi uuden omistajan ja uuden käyttötarkoituksen. Vaikka työn edetessä ymmärrän paremmin syitä, jotka ovat johtaneet ajatukseen rakennuksen purkamisesta, ajatus purkamisesta tuntuu surulliselta. Mitä enemmän rakennuksen arkkitehtuuriin ja historiaan olen tutustunut, ja oppinut purkamisen ilmastovaikutuksista, sitä vaikeampi on ymmärtää Paikkatietokeskuksen tulevaisuuden olevan niin synkkä. Rakennuksella olisi potentiaalia toimia peruskorjauksen jälkeen alkuperäisestä poikkeavassa käyttötarkoituksessa.

”Purkaa vai korjata?” on hyvin monitahoinen kysymys, josta olen oppinut valtavasti lisää diplomityön kautta. Kysymyksen ratkaisussa taloudella on suuri vaikutus esimerkiksi sillä, kuka rahoittaa korjauksen. Merkittävää on myös, miten rakennuksen arvo nähdään. Erityisesti nuorten rakennusten kohdalla olisi tärkeää, että rakennuksen arvoja tunnustettaisiin hyvissä ajoin. Arvojen tunnustaminen antaa rakennukselle paremmat mahdollisuudet säilyä.

Suomessa 1990-luvun arkkitehtuurin arvoja ja piirteitä ei ole vielä yleisesti määriteltä. Arvottaminen toteutetaan usein lähinnä yksittäisistä rakennuksista tai alueista, kun asia on tullut ajankohtaiseksi. Esimerkiksi Paikkatietokeskusta on inventoitu ensimmäisen kerran vuonna 2014 osayleiskaavan valmistelun yhteydessä ja vasta nyt vuoden 2023 alussa rakennuksesta on laadittu rakennushistoriallinen selvitys purkukartoituksen jo alettua.

Aloittaessani diplomityötä selailin ja luin 1990-luvun Arkkitehti-lehtiä, jotta ymmärtäisin paremmin Paikkatietokeskuksen rakennussuunnittelun ja rakentamisen aikakontekstia. Oli mielenkiintoista huomata, miten useissa artikkeleissa pohdittiin hyvin samantapaisesti korjaamisen haasteita sekä purkamisen ongelma kuin tänä päivänä. Koen, että diplomityön aihe on hyvin ajankohtainen. Tuntuu, että viime aikoina purettavista rakennuksista on voinut lukea uutisista viikoittain. Useimmiten kyseessä ovat noin viisikymmentä vuotta vanhat rakennukset, mutta kuten Paikkatietokeskuksen tilanne osoittaa, Suomessa puretaan myös yhä nuorempia rakennuksia. Olisi toivottavaa ja tavoiteltavaa, että Suomessa ja Euroopassa ei purettaisi liian kevyin perustein. Purkamisen ongelmista olisi tärkeää keskustella enemmän.

Samaan aikaan, kun Suomessa on meneillään purkamisen aalto, pyritään erilaisiin ilmastotavoitteisiin, joissa peruskorjauksen tarpeessa olevat rakennukset tuntuvat usein jäävän jalkoihin. Koska olemassa olevien rakennusten energiatehokkuus ei yleensä vastaa tämän päivän uudisrakennusten energiatehokkuutta, ajatellaan usein purkavan uudisrakentamisen olevan helpompi ratkaisu.

Tällä hetkellä Suomen kulutetusta energiasta rakennusala käyttää noin 40 %.¹¹⁵ Määrä on valtava. On ymmärrettävää, että määrää pyritään laskemaan monin eri tavoin, kuten panostamalla juuri rakennusten energiatehokkuuteen, mutta olisi tärkeää, että määräyksissä huomioitaisiin paremmin tuoreita tutkimustuloksia. Näkökulmia korjaamisen ja

purkamisen vertailuun ja niiden ilmastovaikutuksiin on tutkittu enemmän vasta viime vuosina.

Korjaamisen tekniikoiden kehittäminen olisi yhtä tärkeää, kuin uudisrakentamisen tapojen ja tekniikan jatkuva kehittyminen. Tämän hetken uudisrakennuksille määritellään käyttöikä, mutta olisi tavoiteltavaa, että rakennusten elinkaari olisi niin pitkä, ettei sitä voi määrittää vuosissa. Valmistuvana arkkitehtina on kauheaa ajatella, että nyt valmistuvia rakennuksia purettaisiin kolmenkymmenen vuoden päästä, ennen kuin suunnittelijana voin edes haaveilla eläkeiän saavuttamisesta. Lisäksi tavoiteltavan arvoista olisi, ettei kukaan arkkitehti joutuisi omana elinaikanaan seuraamaan itse suunnittelemansa rakennuksen purkamista.

Usein ajatellaan, että arkkitehtien tavoite on kehittää ja luoda uutta arkkitehtuuria. Yhtä arvostettavaksi tavoitteeksi voisi nostaa tavoitteen säilyttää mahdollisimman paljon eri aikakausien arkkitehtuuria. Kaikkea rakennuskantaa emme pysty säilyttämään, mutta yksittäisten rakennusten kohdalla purkamista tulisi pitää viimeisenä vaihtoehtona. Rakennuksia voidaan purkaa myös osittain ja esimerkiksi betoninen runko voidaan liittää osaksi uudisrakennusta. Uusirakentamisessa ylipäätään olisi olennaista miettiä ja suunnitella valmiiksi korjaamisen tavat.

Olisi aika haastaa, että ”historia toistaa itseään”. Tämän hetken ”korjauskelvottomat” ja rumina pidettävät rakennukset tulisi nähdä tulevaisuudesta käsin sekä yrittää nähdä niiden arvo vuosikymmenten päästä. Miten monen historiassa puretun rakennuksen kohtaloa suremme tänä päivänä? Se, mitä voimme historiasta oppia, on kauneuskäsitys-

ten muuttuminen. Kuten siskoni on todennut, kaikki arkkitehtuuri ei ole aina kaunista, mutta sen sijaan se voi olla hienoa ja säilyttämisen arvoista. Olen samaa mieltä.

Diplomityö on ollut monin tavoin monipuolinen oppimisprosessi. Kun näin ensimmäisen kerran kuvan Paikkatietokeskuksesta, tunnistin sen GKV Arkkitehdit ry:n suunnittelemaksi, vaikkain heidän arkkitehtuuria erityisemmin tuntenutkaan. Rakennuksen arkkitehtuuriin tutustumisen kautta olen oppinut tunnistamaan toimiston ja erityisesti Timo Vormalan arkkitehtuurin ominaispiirteitä, jotka tulevat Paikkatietokeskuksen arkkitehtuurissa vahvasti esille. Lisäksi on ollut kiinnostavaa oppia enemmän muun muassa kaavoittamisesta sekä haastaa itseni suunnittelijana ratkomassa käyttötarkoituksen muuttamiseen liittyviä haasteita.

Diplomityön aihe olisi antanut mahdollisuudet rön-syillä vielä moniin kiinnostaviin aiheisiin. Olisin mielelläni vienyt konseptisuunnitelmaa pidemmälle ja tehnyt tarkkoja suunnitelmia rakennuksen korjaussuunnittelua varten. Lisäksi olisi ollut kiinnostavaa paneutua syvemmin esimerkiksi siihen, miten paljon Suomessa ollaan jo purettu 1990-luvun arkkitehtuuria tai siihen miten paljon purettavista rakennuksista syntyy jätettä, ja mitä sille voidaan tehdä. Tulevaisuudessa haluaisin oppia vielä lisää muun muassa purkamisen ilmastovaikutuksista. Diplomityön aiheita on ollut kuitenkin tärkeää rajata, jotta työ tulee valmiiksi.

Muistan kuinka kevään 2022 Pohjoismaalaiset puukaupungit-seminaarissa elokuvaohjaaja Klaus Härö kertoi, kuinka historiassa vanha Porvoo säilyi, kun

ei ollut varaa purkaa puurakennuksia ja rakentaa uutta tilalle. Ehkä tämän päivän taloustilanne ohjaa meitä enemmän korjaamaan rakennuksia purkavan uudisrakentamisen sijaan. Esimerkiksi 1990-luvulla laman vaikutuksesta ryhdyttiin korjaamaan rakennuksia sekä opettamaan korjausrakentamista.

Aika vaikuttaa arkkitehtuuriin. Se luo rakennukselle historiaa. Vanhoissa rakennuksissa on oma tunnelmansa, ”sielu”, joka on muotoutunut ajan myötä. Sitä ei voi ostaa uudisrakennuksiin. Aika on rahaa, mutta aikaa ei saa rahalla. Rakennusten historia muodostuu vuosien ajan ja erityisesti nuorten rakennusten kohdalla on tärkeää antaa aikaa historian ja arvon muodostumiselle.

KIITOKSET

Abiturientteina vierailimme lukiosta Helsingin Biomedicumissa. Niihin aikoihin minulla oli syntynyt arka unelma arkkitehtuurin opiskelusta ja muistan, kuinka vaikutuin rakennuksen avoimesta sisätilasta. Pohdin, miten hienolta tuntuisi joskus itse suunnitella rakennus. Monen opiskeluvuoden jälkeen, diplomityötä kirjoittaessani tajusin, että myös Biomedicum on työni aiheena olevan Paikkatietokeskuksen suunnitelleen arkkitehti Timo Vormalan suunnittelema. Tuntuu, että jokin ympyrä sulkeutuu, kun viimeinen työni arkkitehtiopiskelijana keskittyy juuri Vormalan arkkitehtuuriin. Tämän diplomityön valmistumisen myötä valmistun arkkitehdiksi. Identiteettimuutos arkkitehtiopiskelijasta arkkitehdiksi tuntuu suurelta, vaikka oppiminen ei päätykään tähän ja matka rakennusratkaisujen, materiaalien ja yksityiskohtien tutkijana jatkuu.

”Aika on purkaa ja aika rakentaa” (Saarnaajan kirja 3:3) on lause, joka on pyörinyt paljon mielessä tänä keväänä diplomityötä tehdessä. Ajattelen, että lauseeseen kätkeytyy jokin viisaus ja kuitenkin me voimme itse vaikuttaa siihen, milloin on purkamisen aika ja milloin uuden rakentamisen. Toivon, että diplomityöni herättelee sen pohtimiseen.

Näin työn lopussa haluan erityisesti kiittää diplomityön aiheesta Senaatti-kiinteistöjä ja Selja Flinkiä. Kiitos Selja retkistä Masalaan ja ammattitaitosi jakamisesta!

Erityisesti haluan kiittää myös ohjaajaani Anu Soikeliä. Sinulla on ollut aina aikaa kohdata, sparrata ideoita ja kannustaa koko diplomityöprojektissa. Luennoillasi olen oppinut, että pääsääntöisesti kaikki rakennukset ovat korjattavissa. Se on tärkeä lähtökohta ja siitä haluan oppia lisää.

Haluan kiittää Timo Vormala ja Simo Freeseä haastatteluista, ilman niitä tämä työ olisi hyvin toisenlainen. Kiitos myös teille, jotka olette osallistuneet eri tavoin diplomityöni valmistumiseen.

Kiitos Milla Vaahtera, kun HEO-vuoden aikana rohkaisit opettelemaan uutta ja tekemään asioita, jotka inspiroivat.

Haluan kiittää perhettäni kannustuksesta ja kaikesta tuesta. Kiitos Mummu kaikesta rakkaudesta!

Erityinen kiitos siskolleni Tajalle! Jaksat aina innostua minun kanssa, milloin mistäkin ja pohtia yhdessä elämää ja arkkitehtuuria. Kiitos tämän kevään yhteisistä hetkistä!

Kiitos ihanat opiskelijakollegat, niin Oulun yliopistossa kuin Tukholman Kungliga Tekniska högskolanissa. Erityinen kiitos Elinalle, Siljalle, Hannalle ja Roosalle, kun olette tukeneet tämän työn valmistumisessa!

Ja kiitos teille kaikille rakkaille ystäville, niin teille, jotka olette kulkeneet mukana tämän matkan alusta saakka, kuin teille, jotka olette tulleet sen varrella mukaan!

Kuusi vuotta sitten, pääsykoekeväänä, vietin monet hetket Helsingin Töölön kirjaston lukusalissa. Paikka on kauniin arkkitehtuurin ja taidokkaan peruskorjauksen jälkeen yksi inspiroivimpia tiloja Helsingissä. Tänä keväänä täällä ovat syntyneet monet ideat ja tekstit diplomityöhön.

Helsingissä, Töölön kirjastossa,
toukokuussa 2023

LÄHTEET

KIRJALLISUUS JA PAINETUT LÄHTEET

Brandolini, Sebastiano (2000). *Gullichsen, Kairamo, Vormala*. Architecture 1969-2000. Skira, Italy.

Hirviniemi, Helena (2013): *Arvottaminen ydinkysymyksenä*. Teoksessa: Kulttuuriympäristön monet kasvot. Puhetta suojelusta ja restauroinnista. Suomenlinnan hoitokunta. Toim. Miia Perkkiö

Jetsonen, Sirkkaliisa (2013): *Miksi moderni, mikä moderni*. Teoksessa: Kulttuuriympäristön monet kasvot. Puhetta suojelusta ja restauroinnista. Suomenlinnan hoitokunta. Toim. Miia Perkkiö

Jääskeläinen, Lauri (2013): *Moderni rakennusperintö kuuluu kaikille*. Teoksessa: Kulttuuriympäristön monet kasvot. Puhetta suojelusta ja restauroinnista. Suomenlinnan hoitokunta. Toim. Miia Perkkiö

Toim. Kaivonen, Juha-Antti (1994): *Rakennusten korjaustekniikka ja talous*. Tampereen teknillinen korkeakoulu ja Rakennustieto Oy, Helsinki.

Kakkuri, Juhani – Kuittinen, Risto – Poutanen, Markku – Koskinen Jarkko (2017): *Geodeettinen laitos FGI 100 vuotta*. Helsinki.

Lindh, Tommi (2011): *Modernin arkkitehtuurin korjaamisesta*. Teoksessa: Asiasta toiseen. Kirjoituksia restauroinnista ja rakennussuojelusta. Museovirasto ja Rakennustieto Oy. Toim. Putkonen, Lauri.

Niskanen, Aino (2013): *Suojelun ja koulutuksen haasteet*. Teoksessa: Kulttuuriympäristön monet kasvot. Puhetta suojelusta ja restauroinnista. Suomenlinnan hoitokunta. Toim. Miia Perkkiö

Toim. Poutanen, Markku – Ahokas, Eero – Chen, Yuwei – Oksanen, Juha – Portin, Marita – Ruuhela, Sari – Suurmäki, Heli (2008): *Geodeettinen laitos 1918-2008*. Suomen Geodeettisen laitoksen julkaisuja 141. Kirkkonummi.

Suonto, Yrjö (1995): *Varjele Modernia!* Rakennustaiteen seura. Kuntaliiton painatuskeskus, Helsinki.

SANOMALEHDET JA LEHDET

Helsingin Sanomat (9.8.1994), verkkouutinen: *”Arkkitehti Erkki Kairamo Itäkeskuksen tornin suunnittelija”*. Luettu: 7.2.2023. Saatavissa: <https://www.hs.fi/ihmiset/art-2000003355996.html>

Helsingin Sanomat (11.9.1995), verkkouutinen: *”Geodeettinen laitos muutti Masalaan”*. Luettu 17.1.2023. Saatavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000003466526.html>

Helsingin Sanomat (14.1.2000), verkkouutinen: *”Arkkitehti Timo Vormala sai vuoden julkisivupalkinnon”*. Luettu 14.2.2023. Saatavissa: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000003855423.html> .

Helsingin Sanomat (7.6.2021), verkkouutinen: *”Kristian Gullichsen oli sukupolvensa merkittävimpiä arkkitehteja, jonka töitä harva tuntee”*. Luettu 7.2.2023. Saatavissa: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000007990696.html>

Helsingin Sanomat (24.7.2021), verkkouutinen: *”Nämä ovat Helsingin halutuimmat asuintalot”*. Luettu: 3.2.2023. Saatavissa: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008120968.html>

Helsingin Sanomat (25.8.2022), verkkouutinen, muistokirjoitus: *”Juhani Kakkuri 1933-2022”*. Luettu: 21.4.2023. Saatavissa: <https://www.hs.fi/muistot/art-2000009009488.html>.

Helsingin Sanomat (31.8.2022), verkkouutinen: *”Arkkitehti Timo Vormala on suunnitellut ison osan urastaan koteja: ’Asunnon hankkiminen on ihmisten elämän suurin ja tärkein investointi’”*. Luettu: 31.1.2023. Saatavissa: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000008979619.html>

Länsiväylä (7.7.2021), verkkouutinen: *”Espoon naapurissa uinui vuosien ajan pikku taajama, joka voi nyt kasvaa jopa 15000 asukkaan keskuksiksi – kuvat ja kartat näyttävät, miten huimasti Masala muuttuu”*. Luettu 20.2.2023. Saatavissa: <https://www.lansivayla.fi/paikalliset/4214546>

Länsiväylä (18.8.2021), verkkouutinen: *”Masalan ja Espoonlahden väliin kaavaillaan 2 000–3 000 asukkaan asuinalueita – Kirkkonummi aikoo muuttaa katulinjausta, jotta ihmiskodit eivät jyrää liito-oravien pesäpuita.”* Luettu 23.1.2023 Saatavilla: <https://www.lansivayla.fi/paikalliset/4259946>

Länsiväylä (15.6.2022), verkkouutinen: *”Kunta rakensi uuden komean toriaukion, joka ei ole kuitenkaan tori ja jolla ei saa käydä kauppaa”*. Luettu 14.3.2023. Saatavissa: <https://www.lansivayla.fi/paikalliset/4671646>

Pesonen, Maaret (1997). Arkkitehti 5-6/1997. *”Geodeettinen laitos”*.

Vesikansa, Kristo (2021). Arkkitehti 5/2021. *Kuinka vanhaa pitäisi täydentää?* Verkkoartikkeli. Luettu: 25.4.2023. Saatavissa: <https://www.ark.fi/fi/2021/05/kuinka-vanhaa-pitaisi-taydentaa/>

Vesikansta, Kristo (2022). Arkkitehti 5/2022. *Suomi purkaa, mutta kuinka pitkään?*

Viisykkönen (24.9.2019), verkkouutinen: ”Runsaat 100 työpaikkaa siirtyy Kirkkonummelta Espooseen – huippututkimusta keskitetään”. Luettu 17.2.2023. Saatavissa: <https://www.viisykkonen.fi/uutiset/runsaat-100-ty%C3%B6paikkaa-siirtyy-kirkkonummelta-espooseen-%E2%80%93-huippututkimusta-keskitet%C3%A4%C3%A4n>

Viisykkönen (16.10.2020), verkkouutinen: ”Masala kasvamassa Espoonlahden rantaan yli 2000 asukalla – hotellille myös mahdollisuus laajentua”. Luettu 14.2.2023. Saatavissa: <https://www.viisykkonen.fi/uutiset/masala-kasvamassa-espoonlahden-rantaan-yli-2000-asukkaalla-%E2%80%93-hotellille-my%C3%B6s-mahdollisuus>

Viisykkönen (11.6.2020), verkkouutinen: ”Uusi asuinalue merenrantaan Masalan naapuriin – asukkaita voisi tulla lisää yli 2000”. Luettu 14.2.2023. Saatavissa: <https://www.viisykkonen.fi/uutiset/uusi-asuinalue-merenrantaan-masalan-naapuriin-%E2%80%93-asukkaita-voisi-tulla-lis%C3%A4%C3%A4-yli-2000>

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Hernberg, Hella (2014): Verkkajulkaisu. *Tyhjät tilat, näkökulmia ja keinoja olemassa olevan rakennuskannan uusiokäyttöön*. Helsinki, Ympäristöministeriö. Luettu: 27.3.2023 Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/135964>

Huuhka, Satu- Vainio, Terttu- Moisio, Malin- Lampinen, Emmi- Knuutinen, Mikko- Bashmakov, Samuel- Köliö, Arto- Lahdensivu, Jukka- Ala-Kotila, Paula- Lahdenperä, Pertti (2021): *Purkaa vai korjata? Hiilijalanjälkivaikutukset, elinkaarikustannukset ja ohjaukskeinot*. Ympäristöministeriö, Helsinki. Luettu: 13.1.2023. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162862/YM_2021_9.pdf

Karlsson, Kristina (2014): *Rakennusinventointi, Geodeettinen laitos*. Masalan osayleiskaava. (Vain viranomaiskäyttöön).

Kirkkonummen kunta (2021): *Masalan osayleiskaava hankeselostus*. (Koskee 25.10.2021 päivättyä osayleiskaavakarttaa). Laatinut Elina Virtanen. Luettu 24.1.2023. Saatavissa: https://www.kirkkonummi.fi/library/files/6188fa3dc910587276000fb7/Masala_selostus_su.pdf

Kirkkonummen kunta (2021): *Suvimäki ja Majvik asemakaavaehdotuksen selostus*. (Koskee 17.6.2021 päivättyä kaavakarttaa). Laatinut Arkkitehtitoimisto Jukka Turtiainen / Arkkitehtipalvelu Oy. Luettu 24.1.2023. Saatavissa: <https://kirkkonummi.oncloudos.com/kokous/2021781-9-54580.PDF>

Kirkkonummen yleiskaava 2020: Luettu 23.1.2023. Saatavilla: https://www.karttatiimi.fi/kirkkonummi/2500_YK2020merkit.pdf

Kirkkonummen kunta (2018): *Suvimäen ja Majvikin asemakaavan hankekortti*. Luettu 19.1.23. Saatavilla: https://www.kirkkonummi.fi/library/files/6385b3d7c910581d230006d2/6_It_iset_Suvim_ki_ja_Majvik.pdf

Makkonen, Leena (2012): Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto. Verkkajulkaisu. *Modernismia Helsingissä*. Luettu: 24.4.2023. Saatavissa: https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/kirjat/ModHki_fi.pdf

Rakennustieto (2019): RT-kortisto. RT 10-3083. Päiväkotien suunnittelu. Ohje kortti. Haettu 29.3.2023.

Tiainen, Paula (2023): *Rakennushistoriallinen selvitys, Masalan geodeettinen laitos*. Ramboll Oy.

Tyvelä, Hanna (6.3.2019): Alusta-lehti. Suomalainen hyvinvointivaltio modernistisena rakennusprojektina. Verkkajulkaisu. Luettu: 24.4.2023. Saatavissa: <https://www.tuni.fi/alustalehti/2019/03/06/suomalainen-hyvinvointivaltio-modernistisena-rakennusprojektina/>

Tähkänen, Miisa – Tähkänen, Lauri (2021): *Katsaus kiinteistö- ja rakennusalan ilmastokestävyiden nykytilaan*. Green building council Finland. Verkkajulkaisu. Luettu: 5.5.2023. Saatavissa: <https://figbc.fi/wp-content/uploads/sites/4/2021/04/Katsaus-kira-ilmastokestavyiden-nykytilaan-04-2021.pdf>

DIGITAALISET LÄHTEET

Arctic Finland (ajoittamaton): *Maanmittauslaitoksen Paikkatietokeskus (FGI)*. Luettu: 4.7.2022. Saatavissa: <https://www.arcticfinland.fi/FI/Tutkimus/fgi>

EUMiesaward (ajoittamaton): *The Finnish Geodetic Institute*. Verkkosivu. Luettu: 30.1.2023 Saatavissa: <https://www.miesarch.com/work/986>

Google maps, karttapalvelu (2023): ”*Geodeetinrinne*”, katunäkymä. Kuvattu elokuussa 2019. Haettu: 4.4.2023. Saatavissa: https://www.google.com/maps/@60.1607511,24.5451313,3a,75y,99.93h,87.3t/data=!3m7!1e1!3m5!1sRBAJXnrdBGYV8GgJQDzf6w!2e0!6shttps:%2F%2Fstreetviewpixels-pa.googleapis.com%2Fv1%2Fthumbnail%3Fpanoid%3DRBAJXnrdBGYV8GgJQDzf6w%26cb_client%3Dmaps_sv.tactile.gps%26w%3D203%26h%3D100%26yaw%3D32.715145%26pitch%3D0%26thumbfov%3D100!7i16384!8i8192

Google maps, karttapalvelu (2023): Hakusana ”*Masala*”. Haettu: 14.3.2023 Saatavissa: <https://www.google.com/maps/@60.1615562,24.5462723,1443m/data=!3m1!1e3!5m1!1e4>

Kirkkonummi, Huvilakulttuuri (ajoittamaton). Verkkosivu. Luettu: 3.2.2023 Saatavissa: <https://www.kirkkonummi.fi/huvilakulttuuri>

Kirkkonummi, karttatiimi (ajoittamaton). Verkkosivu. Luettu 19.1.2023. Saatavissa: <https://kirkkonummi.karttatiimi.fi/#>

Kirkkonummi, Tietoa kunnasta (ajoittamaton). Verkkosivu. Luettu 23.1.2023. Saatavissa: <https://www.kirkkonummi.fi/tietoa-kunnasta>

Kirkkonummi, Suvimäki ja Majvik, kaavoituksen ehdotusvaihe (17.6.2021). Verkkosivu. Luettu: 23.2.2023. Saatavissa: <https://www.kirkkonummi.fi/33500-suvimaki-ja-majvik>

Maanmittauslaitos (2018): *100 vuotta geodesian ja paikkatiedon tutkimusta*. Luettu 18.1.2023. Saatavissa: <https://www.maanmittauslaitos.fi/ajankohtaista/100-vuotta-geodesian-ja-paikkatiedon-tutkimusta>

Maanmittauslaitos (27.4.2022): *Paikkatietokeskus FGI uusiin tiloihin Espoon Otaniemeen 1.5.2022*. Verkkouutinen. Luettu 24.1.23 Saatavissa: <https://www.maanmittauslaitos.fi/ajankohtaista/paikkatietokeskus-fgi-uusiin-tiloihin-espoon-otaniemeen-152022>

Masalan asukasyhdistys, MAY (ajoittamaton): *Masala – ei mikään nukkumalähiö*. Luettu 14.2.2023. Saatavissa: <https://www.masalanasukasyhdistys.fi/masala/>

Museovirasto (ajoittamaton): *Rakennettu hyvinvointi*. Verkkosivu. Luettu 26.3.2023 Saatavissa: <https://www.rakennetuhyvinvointi.fi/fi/hyvinvointi-suomen-rakennuskulttuuri-vuodesta-1945>

Paimio sanatorium (ajoittamaton): *Paimion parantolasta*. Verkkosivu. Luettu 4.5.2023. Saatavissa: <https://paimiosanatorium.com/paimion-parantola/>

Sadan vuoden satoa (ajoittamaton): *Mikä modernin arkkitehtuurin suojelussa ja restauroinnissa poikkeaa vanhemmistarakennuksista?* Verkkosivu. Luettu 13.4.2023. Saatavissa: <http://www.sadanvuodensatoa.fi/fi/artikkelit/mika-modernin-arkkitehtuurin-suojelussa-ja-restauroinnissa-poikkeaa-vanhemmista-suojelukohteista>

Sisäilmayhdistys ry – puolueetonta tietoa sisäilmasta (ajoittamaton): *Milloin on syytä epäillä sisäilmahaittaa?* Verkkosivu. Luettu 6.5.2023. Saatavissa: <https://www.sisailmayhdistys.fi/Perustietoa-sisailmasta/Mis-ta-apua-sisailmaongelmiin/Milloin-on-syyta-epailla-sisailmahaittaa>

Suomen tilastokeskus, tilastotietokanta (ajoittamaton): *Uudisrakentamisen volyyymi-indeksi*. Haettu: 20.3.2023, Saatavissa: https://statfin.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin_Passiivi/StatFin_Passiivi__ras/statfinpas_ras_pxt_118t_2020m01.px/chart/chartViewColumn/

Suvimäki ja Majvik, asemakaavan selostus (17.6.2021). Luettu: 24.1.2023 Saatavissa: <https://kirkkonummi.oncloudos.com/kokous/2021781-9-54580.PDF>

Yle uutiset (3.12.2013): *”Pro Finlandia Kari Hotakaiselle, Iiro Rantalalle ja J. Karjalaiselle”*. Luettu: 18.1.2023. Saatavissa: <https://yle.fi/a/3-6965592>.

ARKISTOLÄHTEET

Arkkitehtuurimuseon arkisto, *Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit Ky:n alkuperäiset piirustukset*.

HAASTATTELUT

Flink, Selja. Rakennuttajapäällikkö, arkkitehti. 1.7.2022 Kirkkonummi ja 17.4.2023 Helsinki.

Freese, Simo. Arkkitehti SAFA. 2.11.2022 Helsinki.

Haggren, Henrik. Emeriti-professori, Rakennetun ympäristön laitos, Henrik Haggrenin yksityinen sähköpostiviesti 13.9.2022.

Vormala, Timo. Arkkitehti SAFA. 4.11.2022 Helsinki.

VIDEOLÄHTEET

Archinfo Finland: *Timo Vormala – hyvien kotien arkkitehti – the architect of good homes*. Youtube-videopalvelu, julkaistu 5.5.2022. Viitattu 9.2.2023. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=FuerVJz3JY>

Helander, Henna. *Vacker brutal betong*. Dokumentti, julkaistu 10.4.2023. Yle Areena. Toim. Weurlander, Mikaela. Haettu: 17.4.2023. Saatavissa: <https://areena.yle.fi/1-61703112>

Museovirasto: *Valtio restauroi V – moderni rakennusperintö*. Video. Youtube-videopalvelu, julkaistu 9.11.2022. Viitattu: 23.3.23. Saatavissa: https://www.youtube.com/watch?v=ua04_Ooz0Lc

KUVALÄHTEET

Kannen kuva ©Toini Seppälä 2023

Kuva 1. Niemelä, Voitto (ajoittamaton). Arkkitehtuurimuseon arkisto/Architecture Navigator-sivusto. Haettu 21.2.2023 Saatavissa: <https://finnisharchitecture.fi/finnish-geospatial-research-institute/>

Kuva 2. Seppälä, Toini (2023)

Kuva 3. Seppälä, Toini (2021). Kuvaa rajattu.

Kuva 4. Seppälä, Toini (2021). Kuvaa rajattu.

Kuva 5. Kuusela, Kullervo (1957). Lusto- Suomen Metsämuseo, Metsähallituksen kokoelma. Haettu 24.2.2023. Saatavissa: <https://www.finna.fi/Record/lusto.knp-102754>. Kuvaa rajattu.

Kuva 6. Pietinen (1934). Museovirasto. Historian kuvakokoelma, valokuvaamo Pietisen kokoelma. Kuvaa rajattu. Haettu 24.2.2023. Saatavissa: <https://www.finna.fi/Record/museovirasto.2A68E77E-FA76BFDD93187B77541AD1CF>

Kuva 7. Kuvaaja ei tiedossa (ajoittamaton). Arkkitehtuurimuseon arkisto.

Kuva 8. Kuvaaja ei tiedossa (ajoittamaton). Arkkitehtuurimuseon arkisto.

Kuva 9. Hämäläinen, Timo (1985). Arkkitehtuurimuseon arkisto.

Kuva 10. Kuvaaja ei tiedossa (1989). Arkkitehtuurimuseon arkisto. Kuvaa rajattu.

Kuva 11. Kuvaaja ei tiedossa (ajoittamaton). Arkkitehtuurimuseon arkisto. Kuvaa rajattu.

Kuva 12. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 13. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 14. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 15. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 16. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 17. Salin, Susanne (2000). Arkkitehtuurimuseon arkisto. Kuvaa rajattu.

Kuva 18. Seppälä, Toini (2023). Kuvan lähdemateriaalina käytetty Kirkkonummen kunnan karttapalvelua: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Kuva 19. Seppälä, Toini (2023). Kuvan lähdemateriaalina käytetty Kirkkonummen kunnan karttapalvelua: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Kuva 20. Seppälä, Toini (2023). Kuvan lähdemateriaalina käytetty Kirkkonummen kunnan karttapalvelua: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Kuva 21. Senaatin kartasto (1870). Paikkatietoikkuna. Haettu 21.2.2023. Saatavissa: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/> Ei mittakaavassa.

Kuva 22. Ilmakuva (1944). Kirkkonummen karttapalvelu. Kirkkonummen kunta. Haettu 21.1.2023. Saatavissa: kirkkonummi.karttatiimi.fi Kuvaa rajattu.

Kuva 23. Ilmakuva (2021). Kirkkonummen karttapalvelu. Kirkkonummen kunta. Haettu 4.4.2023. Saatavissa: kirkkonummi.karttatiimi.fi Kuvaa rajattu. Ei mittakaavassa.

Kuva 24. Yleiskaava 2020. Kirkkonummen karttapalvelu. Kirkkonummenkunta. Haettu 20.1.2023. Saatavissa: kirkkonummi.karttatiimi.fi Kuvaa rajattu. Ei mittakaavassa.

Kuva 25. Osayleiskaavan luonnos (ajoittamaton). Kirkkonummen karttapalvelu. Kirkkonummenkunta. Haettu 27.2.2023. Saatavissa: kirkkonummi.karttatiimi.fi Kuvaa rajattu. Ei mittakaavassa.

Kuva 26. Asemakaava (ajoittamaton). Kirkkonummen karttapalvelu. Kirkkonummenkunta. Haettu: 27.2.2023. Saatavissa: kirkkonummi.karttatiimi.fi Kuvaa rajattu. Ei mittakaavassa.

Kuva 27. Asemakaavaluonnos (31.5.2017). Kirkkonummen kunta. Haettu 27.2.2023. Saatavissa: https://www.kirkkonummi.fi/library/files/597b0982c910585429000c1a/kaav_3305_Su-vim_ki_ja_Majvik_kaavakartta.pdf. Kuvaa rajattu. Ei mittakaavassa.

Kuva 28. Kirkkonummen kunta (2017). Suvimäki ja Majvik, asemakaavaselostus, koskee 17.6.2021 päivättyä kaavakarttaa. Haettu 27.2.2023. Saatavissa: <https://kirkkonummi.oncloudos.com/kokous/2021781-9-54580>. PDF. Kuvaa rajattu.

Kuva 29. Kirkkonummen kunta (2017). Suvimäki ja Majvik, asemakaavaselostus, koskee 17.6.2021 päivättyä kaavakarttaa. Haettu 27.2.2023. Saatavissa: <https://kirkkonummi.oncloudos.com/kokous/2021781-9-54580>. PDF. Kuvaa rajattu.

Kuva 30. Vormala, Timo (ajoittamaton). Digitoitu Timo Vormalan arkistosta.

Kuva 31. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 32. Arkkitehtuurimuseon arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista.

Kuva 33. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 34. Arkkitehtuurimuseon arkisto (ajoittamaton). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 35. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 36. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 37. Kirkkonummen rakennusvalvonnan arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 38. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 39. Kirkkonummen rakennusvalvonnan arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 40. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 41. Kirkkonummen rakennusvalvonnan arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 42. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 43. Kirkkonummen rakennusvalvonnan arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 44. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 45. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 46. Rista, Simo (ajoittamaton). Arkkitehtuurimuseon arkisto/Architecture Navigator-sivusto. Haettu 21.2.2023 Saatavissa: <https://finnisharchitecture.fi/finnish-geospatial-research-institute/>.

Kuva 47. Arkkitehtuurimuseon arkisto (ajoittamaton).

Kuva 48. Kirkkonummen rakennusvalvonnan arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 49. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 50. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 51. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 52. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 53. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 54. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 55. Kirkkonummen rakennusvalvonnan arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 56. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 57. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 58. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 59. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 60. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 61. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 62. Kirkkonummen rakennusvalvonnan arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 63. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 64. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 65. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 66. Arkkitehtuurimuseon arkisto (piirustus päivätty 1993). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 67. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 68. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 69. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 70. Rista, Simo (ajoittamaton). Arkkitehtuurimuseon arkisto. Kuvaa rajattu.

Kuva 71. Kuvaaja ei tiedossa (ajoittamaton). Arkkitehtuurimuseon arkisto.

Kuva 72. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 73. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 74. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 75. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 76. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 77. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 78. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 79. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 80. Arkkitehtuurimuseon arkisto (ajoittamaton). Digitoitu Gullichsen Kairamo Vormala Arkkitehdit ky:n piirustuksista. Kuvaa rajattu.

Kuva 81. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 82. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 83. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 84. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 85. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 86. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 87. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 88. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 89. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 90. Seppälä, Toini (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 91. Seppälä, Toini (2023). Kuvaa rajattu.

Kuva 92. Huisman, Mika/Decopic (2022). Kuvaa rajattu.

Kuva 93. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 94. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 95. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 96. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 97. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 98. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 99. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 100. Seppälä, Toini (2023).

Kuva 101. Seppälä, Toini (2023).

Konseptisuunnitelman kaaviot ©Toini Seppälä 2023

Kollaasitekniikalla toteutetuissa ideakuvissa (kuvat 93,94,95,96,99,101) on käytetty Toini Seppälän ottamia valokuvia sekä MrCutout- internetsivuston ja Pexels-internetsivuston kuvia. Kuvien käyttöehtojen mukaan, niitä voi soveltaa tällaiseen käyttöön.

